

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

RŁO.611.1.2019.JZL

Łódź, 16 września 2020 r.

DECYZJA Nr RŁO 8/2020

I. Na podstawie art. 23b ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

uznaje się postanowienia wzorców umów stosowane przez Speed Cash Polska Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie, o treści:

1. *„W przypadku zaistnienia co najmniej jednej z wymienionych poniżej ważnych przyczyn, Pożyczkodawca ma prawo wypowiedzenia niniejszej umowy lub Pożyczkodawca ma prawo wstrzymać się z wypłatą części lub całości Pożyczki do czasu wyjaśnienia sprawy oraz zażądania od Pożyczkobiorcy zwrotu w terminie 7 dni całej wypłaconej kwoty Pożyczki przelewem na rachunek bankowy nr ..., tj. w przypadku:*

(...)

4) *braku dolożenia starań przez Pożyczkobiorcę niezbędnych do skutecznego zabezpieczenia, np. w postaci przewłaszczenia Lokalu na zabezpieczenie do dnia ...”* – postanowienie § 1 ust. 16 pkt 4 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie nieruchomości zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;

2. *„Pożyczkobiorca oświadcza, że wartość Lokalu ustalił po zasięgnięciu informacji m.in. w biurach nieruchomości, ogłoszeniach w prasie i określa ją na kwotę ... zł (słownie: ...) brutto i oświadcza, że jest to wartość nieekwiwalentna w stosunku do kwoty udzielonej Pożyczki”* – postanowienie § 4 ust. 7 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie nieruchomości zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;

3. *„Strony zgodnie postanawiają, że dodatkowym zabezpieczeniem zwrotu przedmiotowej pożyczki (w tym wszelkich odsetek i innych należności należnych Pożyczkodawcy od Pożyczkobiorcy na podstawie niniejszego aktu notarialnego) i kosztów postępowania wynikających z niniejszego aktu notarialnego będzie nieodwołalne pełnomocnictwo do zbycia nieruchomości opisanej w § 2.”* – postanowienie § 3 ust. 1 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki”;

4. „Pożyczkodawca będzie uprawniony do sprzedaży Lokalu na następujących warunkach:
(...)
2) po upływie okresu, o którym mowa w pkt 1 powyżej w sytuacji braku sprzedaży Lokalu na warunkach wskazanych w pkt. 2, Pożyczkodawca ma prawo obniżyć oferowaną cenę sprzedaży i dokonać sprzedaży Lokalu.” – postanowienie § 3 ust. 3 pkt 2 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz § 4 ust. 7 pkt 2 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;
5. „Pożyczkobiorca [[Pożyczkobiorcy]] oświadcza [[oświadczając]], że:
12) nie jest [[są]] w przymusowym położeniu w rozumieniu art. 388 Kodeksu cywilnego i brak jest podstaw do wytoczenia powództwa na takiej podstawie przeciwko Pożyczkodawcy lub ((Pożyczkodawców))” – postanowienie § 4 ust. 1 pkt 12 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” i § 3 ust. 1 pkt 12 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;
6. „Pożyczkobiorca [[Pożyczkobiorcy]] oświadcza [[oświadczając]] ponadto, że:
5) otrzymała [[otrzymał]] [[otrzymali]] Regulamin Pożyczek Speed Cash Polska oraz Tabelę Opłat i Prowizji, zapoznał się z nimi i zaakceptował warunki w nich zawarte” postanowienie § 4 ust. 2 pkt 5 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz § 3 ust. 2 pkt 5 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;
7. „Pożyczkobiorca wyraża zgodę na dokonanie przelewu praw wynikających z niniejszego aktu notarialnego, w tym wierzytelności zabezpieczonej hipoteką na Lokalu/przewłaszczeniem Lokalu na zabezpieczenie wraz z tym zabezpieczeniem oraz na przejęcie obowiązków Pożyczkodawcy wynikających z niniejszego aktu notarialnego przez podmiot trzeci powiązany kapitałowo lub osobowo z Pożyczkodawcą lub z jego współnikiem. W przypadku dokonania takiego przelewu, Pożyczkodawca (cedent) zawiadomi o dokonanym przelewie praw Pożyczkobiorcę. Do momentu zawiadomienia, o którym mowa powyżej, wszelkie świadczenia dokonane przez Pożyczkobiorcę na rzecz dotychczasowego wierzyciela (Pożyczkodawcy) będą miały skutek względem nabywcy wierzytelności, niezależnie od faktycznej wiedzy Pożyczkobiorcy o dokonanym przelewie. Jednocześnie Pożyczkobiorca wyraża również zgodę na przeniesienie na rzecz podmiotu trzeciego powiązanego kapitałowo z Pożyczkodawcą lub osobowo z Pożyczkodawcą lub z jego współnikiem wszelkich obowiązków Pożyczkodawcy wynikających z niniejszego aktu notarialnego na rzecz podmiotu trzeciego – przejmującego wszelkie powyższe obowiązki Pożyczkodawcy o ile podmiot taki zobowiązanie przyjmie.” – postanowienie § 7 ust. 3 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki,

oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz § 6 ust. 3 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;

8. *„Pożyczkobiorca wyraża zgodę na nieodpłatne moich danych osobowych, nazwy i logo firmy, którą reprezentuję, informacji, tekstów, zdjęć, grafik i wizualizacji zawartych na stronie internetowej powyższego podmiotu, danych i zdjęć inwestycji sfinansowanej z pomocą Speed Cash Polska sp. z o.o. w materiałach promocyjnych, prezentacjach, publikacjach oraz na stronie internetowej Speed Cash Polska sp. z o.o.”* – postanowienie § 7 ust. 4 wzorca umowy zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz § 6 ust. 4 wzorca umowy pożyczki wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;
9. *„Pożyczkobiorca wyraża zgodę na nieodpłatne umieszczanie nazwiska w materiałach promocyjnych, prezentacjach, publikacjach oraz na stronie internetowej Speed Cash Polska sp. z o.o.”* – postanowienie § 7 Regulaminu udzielania pożyczek przez Speed Cash Polska obowiązującego od 17 maja 2017 r.;
10. *„Oświadczam, iż w związku z zawieraną umową pożyczki oraz ustanowieniem hipoteki na nieruchomości na zabezpieczenie w/w pożyczki poniżej oświadczam, że rozumiem całą przedstawioną mi do podpisu dokumentację (umowa pożyczki z ustanowieniem hipoteki na nieruchomości, formularz informacyjny oraz dokumentację towarzyszącą) miałem/am czas na swobodne zapoznanie się z nią oraz konsultacje jej treści z prawnikiem”* – pkt 10 wzorca umowy pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”;
11. *„Oświadczam, że jestem świadom/a i akceptuję ryzyko związane z przewłaszczeniem na zabezpieczenie nieruchomości w sytuacji braku spłaty zadłużenia z mojej strony z tytułu udzielonej mi pożyczki”* – pkt 11 wzorca umowy pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”;
12. *„Oświadczam, że moja sytuacja majątkowa, osobista, rodzinna, nie stawia mnie pod przymusem zaciągnięcia niniejszej pożyczki oraz brak jest jakichkolwiek podstaw o uznanie, że znajduję się w przymusowym położeniu lub w błędzie co do dokonywanych czynności prawnych polegających na zaciągnięciu pożyczki i ustanowieniu zabezpieczenia jej spłaty w szczególności w postaci przewłaszczenia na zabezpieczenie nieruchomości”* – pkt 12 wzorca umowy pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”;
13. *„Oświadczam, że w pełni rozumiem znaczenie dokonywanych czynności prawnych, o których mowa powyżej”* – pkt 12 wzorca umowy pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”;

za niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.), co stanowi

naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów **i zakazuje się ich wykorzystywania.**

II. Na podstawie art. 23b ust. 2pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. 2020 r. poz. 1076 i 1086), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

nakłada się na Speed Cash Polska Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych określonych w punkcie I niniejszej decyzji, w postaci obowiązku:

1) skierowania listem poleconym – w terminie 2 (dwóch) miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji – do konsumentów, którzy zawarli umowy ze Speed Cash Polska Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie w oparciu o wzorce umów, zawierające postanowienia, o których mowa w punkcie I niniejszej decyzji, sformułowanej w sposób czytelny i zrozumiały pisemnej informacji o uznaniu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone postanowień wzorców umów, o których mowa w punkcie I niniejszej decyzji o treści:

„Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w decyzji nr RŁO 8/2020 uznał za niedozwolone, postanowienia wzorców umów stosowane przez Speed Cash Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie w obrocie z konsumentami i zakazał ich wykorzystywania. Są to postanowienia o treści (...) –[należy przytoczyć treść postanowień uznanych za niedozwolone].

Prawomocna decyzja o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji. W związku z powyższym, postanowienia te nie wiążą Pani/Pana, czyli są bezskuteczne. Bezskuteczność ta powstaje z mocy prawa i nie jest konieczne stwierdzenie jej na drodze sądowej. Klauzulę uznaną za abuzywną należy traktować tak, jakby w ogóle nie była zawarta w umowie.

Decyzja Prezesa UOKiK nr RŁO 8/2020 dostępna jest pod adresem internetowym www.uokik.gov.pl. Decyzja jest prawomocna”

2) opublikowania na oficjalnej stronie internetowej Speed Cash Polska Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie (w dniu wydania decyzji jest to strona pod adresem www.speedcashpolska.pl) w terminie 7 (siedmiu) dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji – oświadczenia o treści:

„Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w decyzji nr RŁO 8/2020 uznał za niedozwolone, postanowienia wzorców umów stosowane przez Speed Cash Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie w obrocie z konsumentami i zakazał ich wykorzystywania. Są to postanowienia o treści (...) –[należy przytoczyć treść postanowień uznanych za niedozwolone].

Prawomocna decyzja o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji. W związku z powyższym, postanowienia te nie wiążą Pani/Pana, czyli są bezskuteczne. Bezskuteczność ta powstaje z mocy prawa i nie jest konieczne stwierdzenie jej na drodze sądowej. Klauzulę uznaną za abuzywną należy traktować tak, jakby w ogóle nie była zawarta w umowie.

Decyzja Prezesa UOKiK nr RŁO 8/2020 dostępna jest pod adresem internetowym www.uokik.gov.pl. Decyzja jest prawomocna”

w ten sposób, że ww. oświadczenie powinno zostać umieszczone na stronie głównej i być utrzymywane przez okres 3 (trzech) miesięcy od daty opublikowania na stronie internetowej oraz powinno być napisane:

- czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB -#000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB - #ffffff),
- w ramce o rozmiarze nie mniejszym niż 1150 px x 350 px, tak aby wielkość czcionki była dostosowana do wielkości ramki, tj. ramka była w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z zachowaniem marginesu nie mniejszym niż 10 px pomiędzy ramką a tekstem,
- w górnej części strony głównej tego przedsiębiorcy bez możliwości zamknięcia informacji przez użytkownika. Oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie.

III. Na podstawie art. 23b ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

nakłada się na Speed Cash Polska Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie obowiązek publikacji wersji jawnej niniejszej decyzji w całości, z zaznaczeniem że decyzja ta jest prawomocna, na koszt ww. przedsiębiorcy:

1. w ciągu 14 (czternastu) dni od daty uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji punktu I sentencji niniejszej decyzji w dwóch dziennikach o zasięgu ogólnopolskim i średnim nakładzie jednorazowym nie mniejszym niż 50 000 (słownie: pięćdziesiąt tysięcy) egzemplarzy, w ten sposób, że tekst powinien być widoczny, czytelny, umieszczony poziomo, na wystarczająco kontrastowym tle, napisany czcionką o wielkości umożliwiającej swobodne zapoznanie się z tą informacją,
2. na oficjalnej stronie internetowej tego przedsiębiorcy (w dniu wydania decyzji jest to strona pod adresem www.speedcashpolska.pl), w ciągu 7 (siedmiu) dni od daty uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji, w ten sposób, że odnośnik do treści decyzji o tytule „*Decyzja Prezesa UOKiK nr RŁO 8/2020 o uznaniu postanowień wzorców umów stosowanych przez Speed Cash Polska Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie za niedozwolone postanowienia umowne*”, sporządzonym czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB -#000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB - #ffffff), o rozmiarze nie mniejszym niż 36px, powinien

zostać umieszczony na stronie głównej, oraz utrzymywania jej na przedmiotowej stronie internetowej przez okres 3 (trzech) miesięcy od daty jej opublikowania.

IV. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 3a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. 2020 r. poz. 1076 i 1086),

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

nakłada się na Speed Cash Polska Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie:

1. karę pieniężną w wysokości **98.070 zł (słownie: dziewięćdziesiąt osiem tysięcy siedemdziesiąt złotych)**, płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorców umów określonego w punkcie I.1 niniejszej decyzji;
2. karę pieniężną w wysokości **130.760 zł (słownie: sto trzydzieści tysięcy siedemset sześćdziesiąt złotych)**, płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorców umów określonego w punkcie I.2 niniejszej decyzji;
3. karę pieniężną w wysokości **98.070 zł (słownie: dziewięćdziesiąt osiem tysięcy siedemdziesiąt złotych)**, płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorców umów określonego w punkcie I.3 niniejszej decyzji;
4. karę pieniężną w wysokości **147.106 zł (słownie: sto czterdzieści siedem tysięcy sto sześć złotych)**, płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorców umów określonego w punkcie I.4 niniejszej decyzji;
5. karę pieniężną w wysokości **130.760 zł (słownie: sto trzydzieści tysięcy siedemset sześćdziesiąt złotych)**, płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowień wzorców umów określonych w punkcie I.5 i I.12 niniejszej decyzji;
6. karę pieniężną w wysokości **98.070 zł (słownie: dziewięćdziesiąt osiem tysięcy siedemdziesiąt złotych)**, płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorców umów określonego w punkcie I.6 niniejszej decyzji;
7. karę pieniężną w wysokości **98.070 zł (słownie: dziewięćdziesiąt osiem tysięcy siedemdziesiąt złotych)**, płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowienia wzorców umów określonego w punkcie I.7 niniejszej decyzji;
8. karę pieniężną w wysokości **81.725 zł (słownie: osiemdziesiąt jeden tysięcy siedemset dwadzieścia pięć złotych)**, płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowień wzorców umów określonych w punkcie I.8 i I.9 niniejszej decyzji;
9. karę pieniężną w wysokości **130.760 zł (słownie: sto trzydzieści tysięcy siedemset sześćdziesiąt złotych)**, płatną do budżetu państwa za stosowanie postanowień wzorców umów określonych w punkcie I.10, I.11 i I.13 niniejszej decyzji.

V. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. 2020 r. poz. 1076 i 1086) oraz na podstawie art. 263 § 1, art. 263 § 2 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 i 695) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

obciąża się Speed Cash Polska Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie kosztami opisanego w punkcie I niniejszej decyzji postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w kwocie **58,10 zł (słownie: pięćdziesiąt osiem złotych dziesięć groszy)** i zobowiązuje się Speed Cash Polska Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie do zwrotu tych kosztów Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 (czternastu) dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej jako „**Prezes Urzędu**” lub „**Prezes UOKiK**”) postanowieniem z dnia 5 lipca 2017 r. wszczął postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy w związku z działalnością Speed Cash Polska Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie (dalej również: „**Speed Cash Polska**”, „**Spółka**”, lub „**Przedsiębiorca**”) nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (sygn.: RŁO-403-10/17/JZL).

Postępowanie wyjaśniające wszczęte zostało w związku z otrzymanym przez Prezesa Urzędu zawiadomieniem Prokuratury Rejonowej w Pile o nieprawidłowościach dotyczących działalności Speed Cash Polska w zakresie zawierania z konsumentami umów pożyczki. Ponadto, w toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego do Prezesa Urzędu wpłynęło pismo od Rzecznika Finansowego, zawierające zastrzeżenia ww. organu dotyczące umów pożyczki zawieranych przez Speed Cash Polska, w których zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest przewłaszczenie nieruchomości na zabezpieczenie lub ustanowienie hipoteki na rzecz Spółki.

W toku postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu przeanalizował wzorce umowne stosowane przez Spółkę w obrocie z udziałem konsumentów.

W dniu 21 lutego 2019 r. Prezes Urzędu, na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, postanowieniem nr 1/611.1.2019 postanowił o wszczęciu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w związku ze stosowaniem przez Speed Cash Polska Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie we wzorcach umów, postanowień umownych o treści:

1. *„W przypadku zaistnienia co najmniej jednej z wymienionych poniżej ważnych przyczyn, Pożyczkodawca ma prawo wypowiedzenia niniejszej umowy lub Pożyczkodawca ma prawo wstrzymać się z wypłatą części lub całości Pożyczki do czasu wyjaśnienia sprawy oraz zażądania od Pożyczkobiorcy zwrotu w terminie 7 dni całej wypłaconej kwoty Pożyczki przelewem na rachunek bankowy nr ..., tj. w przypadku:
(...)*

4) *braku dołożenia starań przez Pożyczkobiorcę niezbędnych do skutecznego zabezpieczenia, np. w postaci przewłaszczenia Lokalu na zabezpieczenie do dnia ...” – postanowienie 1 ust. 16 pkt 4 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie nieruchomości zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;*

2. „Pożyczkobiorca oświadcza, że wartość Lokalu ustalił po zasięgnięciu informacji m.in. w biurach nieruchomości, ogłoszeniach w prasie i określa ją na kwotę ... zł (słownie: ...) brutto i oświadcza, że jest to wartość nieekwiwalentna w stosunku do kwoty udzielonej Pożyczki” – postanowienie § 4 ust. 7¹ wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie nieruchomości zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;
3. „Strony zgodnie postanawiają, że dodatkowym zabezpieczeniem zwrotu przedmiotowej pożyczki (w tym wszelkich odsetek i innych należności należnych Pożyczkodawcy od Pożyczkobiorcy na podstawie niniejszego aktu notarialnego) i kosztów postępowania wynikających z niniejszego aktu notarialnego będzie nieodwołalne pełnomocnictwo do zbycia nieruchomości opisanej w § 2.” – postanowienie § 3 ust. 1 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki”;
4. „Pożyczkodawca będzie uprawniony do sprzedaży Lokalu na następujących warunkach:
(...)
2) po upływie okresu, o którym mowa w pkt 1 powyżej w sytuacji braku sprzedaży Lokalu na warunkach wskazanych w pkt. 2, Pożyczkodawca ma prawo obniżyć oferowaną cenę sprzedaży i dokonać sprzedaży Lokalu.” – postanowienie § 3 ust. 3 pkt 2 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz § 4 ust. 3 pkt 2 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;
5. „Pożyczkobiorca [[Pożyczkobiorcy]] oświadcza [[oświadczają]], że:
12) nie jest [[są]] w przymusowym położeniu w rozumieniu art. 388 Kodeksu cywilnego i brak jest podstaw do wytoczenia powództwa na takiej podstawie przeciwko Pożyczkodawcy lub ((Pożyczkodawców))” – postanowienie § 4 ust. 1 pkt 12 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” i § 3 ust. 1 pkt 12 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;
6. „Pożyczkobiorca [[Pożyczkobiorcy]] oświadcza [[oświadczają]] ponadto, że:
5) otrzymała [[otrzymał]] [[otrzymali]] Regulamin Pożyczek Speed Cash Polska oraz Tabelę Opłat i Prowizji, zapoznał się z nimi i zaakceptował warunki w nich zawarte” postanowienie § 4 ust. 2 pkt 5 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz § 3 ust. 2 pkt 5 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;
7. „Pożyczkobiorca wyraża zgodę na dokonanie przelewu praw wynikających z niniejszego aktu notarialnego, w tym wierzytelności zabezpieczonej hipoteką na Lokalu/przewłaszczeniem Lokalu na zabezpieczenie wraz z tym zabezpieczeniem oraz na

przejęcie obowiązków Pożyczkodawcy wynikających z niniejszego aktu notarialnego przez podmiot trzeci powiązany kapitałowo lub osobowo z Pożyczkodawcą lub z jego współnikiem. W przypadku dokonania takiego przelewu, Pożyczkodawca (cedent) zawiadomi o dokonanym przelewie praw Pożyczkobiorcę. Do momentu zawiadomienia, o którym mowa powyżej, wszelkie świadczenia dokonane przez Pożyczkobiorcę na rzecz dotychczasowego wierzyciela (Pożyczkodawcy) będą miały skutek względem nabywcy wierzytelności, niezależnie od faktycznej wiedzy Pożyczkobiorcy o dokonanym przelewie. Jednocześnie Pożyczkobiorca wyraża również zgodę na przeniesienie na rzecz podmiotu trzeciego powiązanego kapitałowo z Pożyczkodawcą lub osobowo z Pożyczkodawcą lub z jego współnikiem wszelkich obowiązków Pożyczkodawcy wynikających z niniejszego aktu notarialnego na rzecz podmiotu trzeciego – przejmującego wszelkie powyższe obowiązki Pożyczkodawcy o ile podmiot taki zobowiązanie przyjmie.” – postanowienie § 7 ust. 3 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz § 6 ust. 3 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;

8. „Pożyczkobiorca wyraża zgodę na nieodpłatne moich danych osobowych, nazwy i logo firmy, którą reprezentuję, informacji, tekstów, zdjęć, grafik i wizualizacji zawartych na stronie internetowej powyższego podmiotu, danych i zdjęć inwestycji sfinansowanej z pomocą Speed Cash Polska sp. z o.o. w materiałach promocyjnych, prezentacjach, publikacjach oraz na stronie internetowej Speed Cash Polska sp. z o.o.” – postanowienie § 7 ust. 4 wzorca umowy zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz § 6 ust. 4 wzorca umowy pożyczki wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”;
9. „Pożyczkobiorca wyraża zgodę na nieodpłatne umieszczanie nazwiska w materiałach promocyjnych, prezentacjach, publikacjach oraz na stronie internetowej Speed Cash Polska sp. z o.o. – postanowienie § 7 Regulaminu udzielania pożyczek przez Speed Cash Polska obowiązującego od 17 maja 2017 r.;
10. „Oświadczam, iż w związku z zawieraną umową pożyczki oraz ustanowieniem hipoteki na nieruchomości na zabezpieczenie w/w pożyczki poniżej oświadczam, że rozumiem całą przedstawioną mi do podpisu dokumentację (umowa pożyczki z ustanowieniem hipoteki na nieruchomości, formularz informacyjny oraz dokumentację towarzyszącą) miałem/am czas na swobodne zapoznanie się z nią oraz konsultacje jej treści z prawnikiem” – pkt 10 wzorca umowy pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”;
11. „Oświadczam, że jestem świadom/a i akceptuję ryzyko związane z przewłaszczeniem na zabezpieczenie nieruchomości w sytuacji braku spłaty zadłużenia z mojej strony z tytułu udzielonej mi pożyczki” – pkt 11 wzorca umowy pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”;
12. „Oświadczam, że moja sytuacja majątkowa, osobista, rodzinna, nie stawia mnie pod przymusem zaciągnięcia niniejszej pożyczki oraz brak jest jakichkolwiek podstaw o uznanie, że znajduję się w przymusowym położeniu lub w błędzie co do dokonywanych czynności prawnych polegających na zaciągnięciu pożyczki i ustanowieniu

zabezpieczenia jej spłaty w szczególności w postaci przewłaszczenia na zabezpieczenie nieruchomości” – pkt 12 wzorca umowy pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”;

13. *„Oświadczam, że w pełni rozumiem znaczenie dokonywanych czynności prawnych, o których mowa powyżej” – pkt 12 wzorca umowy pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”;*

które mogą zostać uznane za niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1025), co z kolei może stanowić naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji konsumentów (Dz. U. z 2018 r., poz. 798 i 650).

(dowód: karty 4 – 20).

Postanowieniem nr 2/611.1.2019 z dnia 21 lutego 2019 r. Prezes Urzędu postanowił o zaliczeniu w poczet dowodów we wszczętym wobec Spółki postępowaniu w sprawie o uznanie postanowień wzorców umowy za niedozwolone o sygnaturze RŁO.611.1.2019.JZL kopie pism i dokumentów uzyskanych w toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego pod sygn. RŁO-403-10/17/JZL *(dowód: karty 25-504).*

W piśmie z dnia 8 maja 2019 r. Prezes Urzędu wezwał Spółkę do przekazania informacji i dokumentów niezbędnych w prowadzonym postępowaniu, w tym informacji o liczbie zawartych z konsumentami umów na podstawie poszczególnych wzorców umownych *(dowód: karta 517)*. Pismem z dnia 24 maja 2019 r. Spółka przekazała żądane informacje *(dowód: karty 520-521)*. W piśmie z dnia 16 maja 2019 r. Spółka wyraziła wolę złożenia zobowiązania w przedmiotowej sprawie *(dowód: karta 518)*. W piśmie z dnia 27 czerwca 2019 r. Przedsiębiorca złożył zobowiązanie do podjęcia działań w celu usunięcia naruszeń *(dowód: karty 524-533)*, zaś w piśmie z dnia 29 czerwca 2019 r. Przedsiębiorca oświadczył, że nie stosuje zakwestionowanych wzorców umownych pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji” oraz „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki”, a także nie zawiera nowych umów pożyczki z konsumentami *(dowód: karta 534)*.

W dniu 13 maja 2020 r. Prezes Urzędu wezwał Spółkę do przekazania informacji o obrocie osiągniętym przez Spółkę w 2019 r. *(dowód: karta 539)*. Pismem z dnia 28 maja 2020 r. Spółka przekazała żądane informacje *(dowód: karty 548-552)*.

Postanowieniem nr 3/611.1.2019 z dnia 26 maja 2020 r. Prezes Urzędu postanowił o zaliczeniu w poczet dowodów we wszczętym wobec Spółki postępowaniu w sprawie o uznanie postanowień wzorców umowy za niedozwolone o sygnaturze RŁO.611.1.2019.JZL kopię pisma Prokuratury Okręgowej Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 13 stycznia 2020 r. o sygn. RŁO.65.8.2019.JZL, PO II Ds106.2017 *(dowód: karty 540-545)*.

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 10 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 i 695; dalej jako „**kpa**”), pismem z dnia 9 czerwca 2020 r. Prezes Urzędu zawiadomił Spółkę o zakończeniu postępowania dowodowego, wyznaczając termin na zapoznanie się z aktami niniejszej sprawy i wypowiedzenie się co do zebranych dowodów oraz przedstawionych zarzutów *(dowód: karty 553-554)*. Spółka skorzystała z ww. uprawnienia i pismem z dnia 9 lipca 2020 r. przedstawiła ostateczne stanowisko w sprawie *(dowód: karty 565-572)*.

W dniu 9 września 2020 r. do Prezesa Urzędu wpłynęło pismo Nadzorcy Sądowego z dnia 3 września 2020 r. informujące o otwarciu wobec Spółki przyspieszonego postępowania układowego (*dowód: karta 595*).

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny

Speed Cash Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie jako spółka prawa handlowego została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (dalej jako „KRS”) pod numerem 0000476807 w dniu 12 września 2013 r. Zgodnie z wpisem do KRS przedmiotem prowadzonej przez Spółkę działalności gospodarczej są m.in.: pozostałe formy udzielania kredytów, pozostałe pośrednictwo pieniężne, pozostała finansowa działalność usługowa gdzie indziej niesklasyfikowana z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych oraz pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych (*dowód: informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców KRS według stanu na dzień 15 września 2020 r., karty 597-600*). Jako pozabankowa pożyczkowa instytucja finansowa, Speed Cash Polska została wpisana również do Rejestru Instytucji Pożyczkowych prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego pod nr RIP000052 (*dowód: wydruk z Rejestru Instytucji Pożyczkowych według stanu na dzień 15 września 2020 r., karta 601*).

Postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2020 r. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XVIII Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych postanowił o otwarciu przyspieszonego postępowania układowego Speed Cash Polska i wyznaczył dla Spółki Nadzorcę Sądowego (*dowód: karta 596*).

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej Spółka oferowała konsumentom pożyczki zabezpieczone na nieruchomościach poprzez ustanowienie hipoteki na rzecz Spółki bądź dokonanie przewłaszczenia nieruchomości. W stosunkach z konsumentami przy zawieraniu ww. umów Spółka stosowała następujące wzorce umowne (*dowód: karta 28 verte*):

- wzór umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” – obowiązujący od 01.04.2016 r.,
- wzór umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie nieruchomości na zabezpieczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji” – obowiązujący od 01.04.2016 r.,
- Wniosek o udzielenie pożyczki wraz z deklaracją dochodowo-majątkową i oświadczeniem o stanie zobowiązań – obowiązujący od 23.11.2015 r.,
- Formularz informacyjny dotyczący pożyczki (kredytu) zabezpieczonego przewłaszczeniem nieruchomości na zabezpieczenie – obowiązujący od 23.11.2015 r.,
- Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową – obowiązujący od 23.11.2015 r.,
- Formularz informacyjny dotyczący pożyczki (kredytu) zabezpieczonego hipoteką – obowiązujący od 23.11.2015 r.,
- Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową – obowiązujący od 23.11.2015 r.,

- Oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych – obowiązujący od 23.11.2015 r.,
- Regulamin pożyczek Speed Cash Polska – obowiązujący od 23.11.2015 r. do 16.05.2017 r.,
- Regulamin pożyczek Speed Cash Polska – obowiązujący od 17.05.2017 r.,
- Pouczenie o odstąpieniu od umowy pożyczki wraz ze wzorem oświadczenia o odstąpieniu od umowy pożyczki – obowiązujący od 17.05.2017 r.,
- wzór umowy przelewu (cesji) wierzytelności z polisy ubezpieczeniowej – obowiązujący od 17.05.2017 r.,
- wzór harmonogramu spłaty pożyczki – obowiązujący od 17.05.2017 r.,
- Tabela opłat i prowizji – obowiązująca od 23.11.2015 r. do 14.02.2017 r.,
- Tabela opłat i prowizji – obowiązująca od 15.02.2017 r.

Z informacji uzyskanych od Przedsiębiorcy wynika, że od 1 kwietnia 2016 r. Speed Cash Polska zawarła z konsumentami [...] umów pożyczki w oparciu o wzorzec umowny pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji” oraz [...] umowy pożyczki w oparciu o wzorzec umowny pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” (*dowód: karta 521*). Spółka oświadczyła ponadto, że nie stosuje ww. wzorców umownych. Ostatnie umowy z konsumentami z zastosowaniem ww. wzorców umownych pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji” oraz „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” zostały zawarte w dniu 21 lipca 2017 r. (*dowód: karta 521*). Spółka oświadczyła również, że nie wprowadziła nowych wzorców umownych dotyczących stosowania zabezpieczenia pożyczki w postaci przeniesienia własności lokalu, jak również zabezpieczenia w postaci ustanowienia hipoteki (*dowód: karta 521*).

W toku postępowania pismem z dnia 27 czerwca 2019 r. Speed Cash Polska złożyła propozycję zobowiązania się do usunięcia skutków zarzucanego jej naruszenia (*dowód: karty 524-533*). Spółka zobowiązała się do opracowania i udostępnienia na swojej stronie internetowej broszury (materiału szkoleniowego) dla konsumentów, promującej wiedzę o niedozwolonych postanowieniach umownych i wpływie ich stosowania przez przedsiębiorców na sytuację konsumenta i utrzymywania jej na stronie internetowej Spółki przez 6 miesięcy. W odniesieniu do poszczególnych postanowień wzorców umów kwestionowanych w niniejszym postępowaniu, Speed Cash Polska zaproponowała zobowiązanie w podziale na dwie grupy konsumentów, tj. tych, których umowy są już wykonane oraz tych, których umowy są jeszcze aktywne i nie zostały wykonane. Tym samym Spółka zobowiązała się do poinformowania konsumentów o wydaniu przez Prezesa Urzędu decyzji uznającej wskazane postanowienie za niedozwolone postanowienie wzorca umowy oraz o wynikającym z powyższego braku wiążącego charakteru wskazanego postanowienia poprzez zamieszczenie stosownego ogłoszenia na stronie internetowej Spółki i utrzymywanie go tam przez okres 3 miesięcy począwszy od dnia następującego po uprawomocnieniu się decyzji Prezesa Urzędu. Ponadto, Speed Cash Polska zobowiązała się do poinformowania na piśmie lub innym trwałym nośniku, konsumentów, których umowy są aktywne, tj. nie zostały wykonane, na dzień uprawomocnienia się decyzji Prezesa Urzędu, o niedozwolonym charakterze wskazanego postanowienia oraz o wynikającym z powyższego braku wiążącego charakteru postanowienia. Dodatkowo, w odniesieniu do postanowienia z pkt I.4 sentencji decyzji Speed Cash Polska zobowiązała się wobec konsumentów, których umowy są aktywne, do zaproponowania im na

piśmie lub innym trwałym nośniku, wprowadzenia zmian do umów w ten sposób, że określony zostanie pułap wartości, o którą można obniżyć cenę sprzedawanego lokalu. Z propozycji Spółki wynika, że brak sprzedaży lokalu w ciągu trzech miesięcy skutkować będzie obniżeniem ceny o 10%, a po upływie kolejnych 3 miesięcy - o kolejne 10%. Spółka zaproponowała, że w tym celu skieruje do konsumentów pisma, w których powołując się na zakwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia proponuje w tym zakresie zmianę umowy, pozostawiając jednocześnie woli konsumenta kwestię dokonania zmiany. W odniesieniu zaś do postanowień z pkt I.8 oraz I.9 sentencji decyzji Spółka zobowiązała się dodatkowo, zarówno w stosunku do konsumentów, których umowy zostały wykonane, jak i konsumentów, których umowy są aktywne, do nieumieszczania ich danych osobowych, nazwiska, nazwy i logo firmy, którą reprezentują, informacji, tekstów, zdjęć, grafik i wizualizacji zawartych na stronie internetowej tego podmiotu, danych i zdjęć inwestycji sfinansowanej z pomocą Speed Cash Polska w materiałach promocyjnych, prezentacjach, publikacjach oraz na stronie internetowej Speed Cash Polska bez uzyskania wcześniejszej zgody konsumenta.

Prezes Urzędu ustalił ponadto, że wobec Spółki prowadzone jest postępowanie przygotowawcze przez Prokuraturę Okręgową Warszawa-Praga w Warszawie (sygn. PO.II.Ds.106.2017), którego przedmiotem jest działalność pożyczkowa Spółki oraz stosowanie zabezpieczania w postaci przeniesienia własności lokalu (*dowód: karty 542-545*).

W piśmie z dnia 9 lipca 2020 r. Spółka przedstawiła ostateczne stanowisko w sprawie i wypowiedziała się co do przedstawionych jej zarzutów i zebranych dowodów (*dowód: karty 565-572*). W ocenie Spółki wobec każdej z kwestionowanych przez Prezesa UOKiK klauzul nie zostały spełnione przesłanki z art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm., dalej jako „**k.c.**”). W odniesieniu do postanowienia z pkt I.1 sentencji decyzji Spółka podniosła, że odnosi się ono do sytuacji kiedy pożyczkobiorca nie będzie podejmował współpracy w ramach ustanowienia zabezpieczeń przewidzianych w umowie, a przewidziane skutki w postaci wypowiedzenia pożyczki bądź wstrzymania się z jej wypłatą nie naruszają równowagi pomiędzy stronami kontraktu. Spółka wskazała, że kwestionowane postanowienie nie jest oderwane od polskiego porządku prawnego, który przewiduje wstrzymanie się ze spełnieniem świadczenia przez jedną ze stron, gdy spełnienie świadczenia przez drugą stronę jest wątpliwe (w art. 490 k.c.) i dodatkowo wskazała, że praktyka przedsiębiorcy nie odbiega w tym zakresie od działalności kredytowej banków. W odniesieniu do klauzuli z pkt I.2 sentencji decyzji Spółka wskazała, że kwestionowany zapis wzorca jest transparentny i jednoznaczny, a wartość nieruchomości, której przedmiotem jest oświadczenie konsumenta, nie jest narzucana przez przedsiębiorcę. Spółka nie zgadza się także z twierdzeniem, iż zapis o braku ekwiwalentności świadczeń osłabia pozycję konsumenta i wskazała, że wręcz odwrotny zapis wywoływałby taki skutek. Z kolei wobec postanowienia kwestionowanego w pkt I.3 sentencji decyzji Spółka podniosła, że w umowach przedstawionych przez Spółkę nie ma jakiegokolwiek oświadczenia o udzieleniu pełnomocnictwa, a jedynie zobowiązanie do ustanowienia takiego zabezpieczenia. Przedsiębiorca wskazał na akcesoryjny charakter pełnomocnictwa nieodwołalnego i jego rolę jako zabezpieczenia, co wyklucza dowolność w zakresie jego odwołania przez dłużnika. W odniesieniu do postanowienia z pkt I.4 sentencji decyzji Spółka zarzuciła, że interpretacja tej klauzuli przez Prezesa Urzędu odbywa się w oderwaniu od zapisów Regulaminu, który zobowiązuje przedsiębiorcę do wykonywania zawartych umów z zachowaniem zawodowej staranności, zgodnie z zasadami współzycia społecznego, a w szczególności z uwzględnieniem uzasadnionych interesów stron. Spółka podniosła również, że wbrew twierdzeniom Prezesa UOKiK Speed Cash Polska nie ma całkowitej dowolności w ramach sprzedaży przewłaszczonej nieruchomości. W odniesieniu do

klauzul z pkt. I.5 i I.12 sentencji decyzji Przedsiębiorca wskazał, że jako oświadczenia informacyjne strony są one powszechnie stosowane we wzorcach umownych i Prezes Urzędu nieprawidłowo dostrzega analogię do klauzuli wpisanej pod nr 620 do Rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone. Również wobec postanowień z pkt I.6 i I.13 sentencji decyzji Spółka podniosła, że są one typowe i zwyczajowo przyjęte w ramach umów adhezyjnych i stanowią narzędzie zapewniające Przedsiębiorcy potwierdzenie, że doszło do doręczenia drugiej stronie umowy Regulaminu i Tabeli opłat i prowizji. W odniesieniu do postanowienia z pkt I.7 Spółka podniosła, że wbrew przedstawionym zarzutom omawiany zapis nie osłabia, a wzmacnia pozycję konsumenta, bowiem obliguje strony umowy cesji do poinformowania dłużnika o przelewie wierzytelności. Z kolei klauzule z pkt I.8 i I.9 sentencji decyzji w ocenie Spółki stanowią wyraz realizacji rozporządzenia RODO, są napisane prostym językiem i nie wprowadzają w błąd. W odniesieniu do postanowień z pkt I.10 i I.11 Przedsiębiorca wskazał, że wbrew zarzutom nie wpływają one na sytuację prawną konsumenta, bowiem nie zrzeka się on i nie ogranicza swoich uprawnień w kontekście ewentualnego sporu, a także podniósł, że konsument nie musi podpisywać umowy, jeżeli oświadczenie nie jest zgodne z prawdą. Mając na uwadze powyższe Spółka wniosła o wydanie decyzji umarzającej postępowanie administracyjne wobec braku naruszenia przez Spółkę zakazu zawartego w art. 23a uokik.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje.

Interes publiczny

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086, dalej jako „**uokik**”), ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana jest w ramach działań Prezesa Urzędu w interesie publicznym. Ingerencja Prezesa Urzędu ma na celu ochronę interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy działania przedsiębiorcy godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku, zaburzając jego prawidłowe funkcjonowanie.

W ocenie Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny. Wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy mogli lub mogą stać się klientami Przedsiębiorcy, tj. zawrzeć z Przedsiębiorcą umowę pożyczki. Spółka prowadzi działalność gospodarczą na terenie całego kraju. Wobec tego, że przy prowadzeniu działalności gospodarczej Przedsiębiorca wykorzystywał wzorce umowy, a zatem ustalone z góry przed zawarciem *umowy* klauzule *umowne*, na których treść konsument nie ma wpływu, stosowane przez Spółkę niedozwolone postanowienia umowne zawarte w tych wzorcach mogą rażąco naruszyć interesy nieograniczonego kręgu konsumentów – każdego aktualnego i potencjalnego klienta. Działania Przedsiębiorcy nie dotyczą więc interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, ale szerszego kręgu konsumentów, kontrahentów Przedsiębiorcy, których sytuacja jest identyczna.

Należy jednocześnie podkreślić, że przepisy art. 385¹ i art. 385² k.c. stanowią implementację Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U.U.E.L.1993.95.29, dalej jako „**Dyrektywa 93/13**”). Interpretacji przytoczonych przepisów kodeksu cywilnego należy zatem dokonywać

w odniesieniu do uregulowań zawartych we wskazanej Dyrektywie. Zgodnie z postanowieniami Dyrektywy, obowiązkiem Państw Członkowskich jest zapewnienie, aby umowy zawierane z konsumentami nie zawierały nieuczciwych warunków¹. Należy zatem mieć na uwadze, że interes publiczny w niniejszej sprawie wyraża się także *per se* w konieczności zapewnienia i zagwarantowania, by we wzorcach umów stosowanych w relacjach z konsumentami nie były stosowane niedozwolone postanowienia umowne. Jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 października 2012 r. (sygn. akt I CZ 135/12), celem kontroli abstrakcyjnej jest ochrona interesu publicznego w postaci zbiorowego interesu konsumentów².

W tym stanie rzeczy Prezes Urzędu uznał, że w niniejszej sprawie ma miejsce naruszenie interesu publicznego, a zatem możliwe jest poddanie kwestionowanych działań Speed Cash Polska dalszej ocenie w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pod kątem stosowania przez Spółkę niedozwolonych postanowień wzorców umowy.

Naruszenie art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Zgodnie z treścią art. 23a uokik zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c.

Źródłem polskiej regulacji dotyczącej nieuczciwych postanowień umownych jest wspomniana wyżej Dyrektywa 93/13, zgodnie z której treścią *warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodując znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta* (art. 3 ust. 1).

Zgodnie zaś z powoływanym w art. 23a uokik przepisem art. 385¹ § 1 k.c. *postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.*

A zatem, możliwość uznania postanowienia za niedozwolone zależy od łącznego spełnienia następujących trzech przesłanek formalnych:

1. postanowienie jest stosowane przez przedsiębiorcę wobec konsumentów,
2. postanowienie nie zostało indywidualnie uzgodnione,
3. postanowienie nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,

oraz dwóch przesłanek merytorycznych:

4. postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,

¹Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, *preambula*.

²Tak też: uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. akt III CZP 17/15: „Postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone służy ochronie zbiorowego interesu konsumentów jako elementu interesu publicznego”.

5. postanowienie narusza w sposób rażąco interesy konsumenta.

Dla uznania danego postanowienia umowy za niedozwolone przesłanki sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta muszą zachodzić równocześnie. Z reguły rażąco naruszenie interesu konsumenta jest naruszeniem dobrych obyczajów, ale nie zawsze zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco narusza ten interes (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 października 2010 r., sygn. akt: I CSK 694/09).

W niniejszej sprawie wymaga oceny, czy Speed Cash Polska spełnia przesłanki, które pozwalają dokonywać oceny jej działalności jednocześnie w świetle art. 385¹ k.c. i art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W tym miejscu wskazać należy, że ww. trzy przesłanki formalne zostaną ocenione łącznie dla wszystkich kwestionowanych postanowień, zaś ww. dwie przesłanki merytoryczne zostaną ocenione oddzielnie dla każdego z kwestionowanych postanowień.

Stosowanie postanowień przez przedsiębiorcę

Przepis art. 385¹ k.c. znajduje zastosowanie do postanowień umów zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami. Jak zostało wskazane powyżej, uzasadnieniem dla wprowadzenia do k.c. regulacji art. 385¹ k.c. była konieczność wdrożenia do prawa polskiego postanowień Dyrektywy 93/13. Zakres, przedmiot oraz technika zawarte w tym przepisie są ściśle wzorowane na ww. dyrektywie³. Zgodnie z art. 6 ust. 1 tej dyrektywy państwa członkowskie zostały zobowiązane do ustanowienia w prawie krajowym regulacji na mocy których nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą dla konsumentów wiążące, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Zgodnie z art. 2 Dyrektywy 93/13 pojęcie "sprzedawca lub dostawca" oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która w umowach objętych dyrektywą działa w celach dotyczących handlu, przedsiębiorstwa lub zawodu, bez względu na to, czy należy do sektora publicznego czy prywatnego.

Zawarte w Dyrektywie 93/13 pojęcie „sprzedawca lub dostawca” znajduje odzwierciedlenie w art. 43¹ k.c. Zgodnie z art. 43¹ k.c. przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 33¹ § 1, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.

Jednocześnie zgodnie z art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Reasumując - przepis art. 385¹ k.c. ma zastosowanie wtedy, gdy postanowienia nie uzgodnione indywidualnie znajdują zastosowanie w umowie zawartej przez przedsiębiorcę, tj. osobę fizyczną, osobę prawną, albo jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną (tak art. 33¹ §1 k.c.), prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową, z konsumentem, tj. osobą fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (tak art. 22¹ §1 k.c.).

³ Por. uzasadnienie projektu ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny – druk sejmowy Sejmu RP III kadencji nr 945 - dostępny na stronie internetowej http://www.sejm.gov.pl/archiwum/prace/kadencja3/projust_all3.htm/

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera legalną definicję przedsiębiorcy. Zgodnie z obowiązującym w dniu wszczęcia niniejszego postępowania art. 4 pkt 1 uokik pod pojęciem tym należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r.- Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm., dalej: „**Prawo przedsiębiorców**”). Art. 4 ust. 1 Prawa przedsiębiorców za przedsiębiorcę uznaje m.in. osobę prawną wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą.

Ocenę zasadności uznania zakwestionowanych postanowień za niedozwolone, poprzedzić należy stwierdzeniem, że Spółka jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Speed Cash Polska jest spółką prawa handlowego wpisaną do rejestru przedsiębiorców KRS. Posiadając status przedsiębiorcy w rozumieniu Prawa przedsiębiorców, Spółka jest tym samym przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Działania Spółki podlegają więc kontroli z punktu widzenia przepisów tej ustawy.

W dalszej kolejności wskazać należy, że Przedsiębiorca w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w stosunkach z konsumentami przy zawieraniu umów pożyczki posługiwał się wzorcami umownymi wskazanymi na str. 11-12 niniejszej decyzji.

W toku postępowania Spółka oświadczyła, że nie stosuje ww. wzorców umownych. Ostatnie umowy z konsumentami z zastosowaniem wzorców umownych pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji” oraz „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” zostały zawarte w dniu 21 lipca 2017 r. Spółka oświadczyła również, że nie wprowadziła nowych wzorców umownych dotyczących stosowania zabezpieczenia pożyczki w postaci przeniesienia własności lokalu, jak również zabezpieczenia w postaci ustanowienia hipoteki. Niemniej jednak w obrocie prawnym nadal pozostają umowy zawarte z konsumentami w oparciu o ww. wzorce umowne. Z tego względu Prezes Urzędu uznał, że przesłanka stosowania przez przedsiębiorcę postanowień wzorców umów w stosunkach z konsumentami została spełniona.

Przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia

Przepis art. 385¹ § 3 k.c. nakazuje uznać za niezgodnione indywidualnie „*te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta*”.

W tym miejscu wskazać należy, że przepisy art. 385¹-385³ k.c. stanowią materialną podstawę zarówno dla abstrakcyjnej kontroli postanowień wzorca umowy prowadzonej przez Prezesa Urzędu (do dnia 16 kwietnia 2016 r. przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów dalej jako „**SOKiK**”), jak i dla kontroli incydentalnej, prowadzonej przez sąd w sprawie o uznanie postanowień umowy za niedozwolone. Postępowania te mają tę samą kodeksową podstawę materialną, jednak różny pozostaje przedmiot kontroli. W pierwszym przypadku przedmiotem kontroli Prezesa Urzędu są postanowienia wzorca umowy, w drugim- konkretne postanowienia umowy. Przyjmuje się jednocześnie, że ustawodawca użył w art. 385¹ § 1 k.c. terminu „postanowienia umowy” w znaczeniu potocznym (w imię postulatu zrozumiałości treści przepisu), obejmując nim zarówno postanowienia umowy w ścisłym znaczeniu tego terminu (czyli objęte konsensem stron postanowienia czynności prawnej), jak i postanowienia wzorców umownych, które nie są „postanowieniami umowy” w ścisłym znaczeniu, ale kształtują także treść stosunku

zobowiązaniowego (por. np. wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 października 2011 r., VI ACa 618/11 i Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03).

Oznacza to, że prowadzona przez Prezesa Urzędu kontrola abstrakcyjna wzorca umowy Spółki jest oderwana od konkretnej umowy i wynikającego z niej rozkładu praw i obowiązków stron. Dokonując tej kontroli Prezes Urzędu ocenia treść wzorca, a nie sposób jego wykorzystania w konkretnym przypadku.

Prezes Urzędu nie bada zatem w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy Przedsiębiorcą a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiejkolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta ma bowiem charakter oceny *ex ante* i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że Przedsiębiorca wprowadził oceniany wzorzec do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z wykorzystaniem go, co ma miejsce w przedmiotowej sprawie.

Postanowienia określające główne świadczenia stron

Przez pojęcie „głównych świadczeń stron” należy zasadniczo rozumieć elementy przedmiotowo istotne (*essentialia negotii*) umowy, które przyjmowane są przez strony na zasadzie wyraźnego, a nie domniemanego konsensusu, co wskazuje na indywidualne uzgodnienie treści tych postanowień. Nie ulega wątpliwości, że w praktyce są to postanowienia określające cenę oraz przedmiot świadczeń stron umowy. Za postanowienia określające świadczenia główne stron nie są natomiast uznawane postanowienia dotyczące świadczeń ubocznych, np. odsetki za opóźnienie, lub klauzule, które wywierają wpływ na wysokość świadczenia głównego, np. klauzule waloryzacyjne (por. wyrok SOKiK z 1 marca 2007 r., XVII AmC 12/06).

Jak podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, pojęcie głównych świadczeń stron należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Ustawodawca posłużył się bowiem terminem „postanowienia określające główne świadczenia stron”, a nie zwrotem „dotyczące” takiego świadczenia, który ma szerszy zakres (por. wyrok SN z 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03). Z drugiej jednak strony należy odnotować pogląd, iż dla określenia pojęcia głównego świadczenia stron nie ma przesądzającego znaczenia to, czy dane świadczenie należy do *essentialia negotii*. Z tej przyczyny zasięg tego pojęcia musi być zawsze ustalany *ad casum* z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz charakteru i celu zawieranej umowy (wyrok SN z 8 listopada 2012 r., I CSK 49/12).

W niniejszej sprawie, z treści kwestionowanych wzorców umów wynika, że głównym świadczeniem Speed Cash Polska jest udzielenie pożyczki, tj. przekazanie określonej kwoty pieniężnej do korzystania, zaś głównym świadczeniem konsumenta jest zwrot pożyczki w określonym terminie, a zatem kwestionowane postanowienia nie określają głównych świadczeń stron.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Klauzula generalna dobrych obyczajów stanowi odesłanie do ocen uzasadniających reguły moralne opierające się na wartościach powszechnie akceptowanych w Polsce. Dobre obyczaje pojmowane są również jako reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie normami i zasadami postępowania. Kryteriami decydującymi o sprzeczności z dobrymi obyczajami są wymóg nieusprawiedliwionego pokrzywdzenia

i działanie wbrew dobrej wierze i uczciwości. Przyjmuje się, iż nieusprawiedliwione pokrzywdzenie zachodzi wówczas, gdy stosując ogólne warunki umów lub wzorce, próbuje się chronić własne interesy kosztem partnera, bez dostatecznego brania pod uwagę jego interesów i bez przyznania mu wyrównania z tego tytułu.

Poprzez dobre obyczaje rozumiemy pewien powtarzalny wzorzec zachowań, który jest aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Są to pozaprawne normy postępowania, którymi przedsiębiorcy winni się kierować. Ich treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tym praktykami życia gospodarczego. Wszystkie one podlegają zmianom w ślad za zmieniającymi się ideologiami politycznymi i społeczno-gospodarczymi oraz przewartościowaniami moralnymi. W szczególności zaś, dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi ekonomicznej.

Pomocne przy ocenie abuzywnego charakteru postanowienia wzorca umowy może być dokonanie testu weryfikacji „przyzwoitości” danej klauzuli. Należy w związku z tym zbadać, czy oceniane postanowienie wzorca umowy jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów. Wymaga to ustalenia, jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w braku takiej klauzuli lub przy zastosowaniu istniejących przepisów o charakterze dyspozytywnym. Jeżeli konsument byłby – na podstawie ogólnych przepisów – w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia wzorca nie było, należy przyjąć, że może ono mieć charakter abuzywny (por. wyrok SN z 19 marca 2007 r., III SK 21/06).

Dobre obyczaje pozostają klauzulą generalną, która podlega konkretyzacji na okoliczność danego stanu faktycznego. Zgodnie z poglądem doktryny⁴, sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności (...) czyli takie działanie, które potocznie określone jest jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania. W stosunkach z konsumentami „dobry obyczaj” powinien wyrażać się we właściwym informowaniu o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. W takich stosunkach szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerowość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość.

Rażące naruszenie interesów konsumenta

Daną klauzulę będzie można uznać za abuzywną, kiedy umowne ukształtowanie praw i obowiązków konsumenta rażąco narusza jego interesy.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 stycznia 2016 r. (sygn. akt I CSK 125/15), „ocena, czy dane postanowienie wzorca umowy, kształtując prawa i obowiązki konsumenta, „rażąco” narusza interesy konsumenta (art. 385¹ § 1 k.c.), uzależniona jest od tego, czy wynikająca z tego postanowienia nierównowaga praw i obowiązków stron (nierównowaga kontraktowa) na niekorzyść konsumenta jest istotna, znacząca. (...) Znacząca nierównowaga kontraktowa na niekorzyść konsumenta pozostaje sprzeczna z dobrymi obyczajami (wymogami dobrej wiary, por. art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13), gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie

⁴ K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2002 r., str. 804.

uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem tej nierównowagi”.

Generalnie można przyjąć, iż chodzi tu o sytuacje, w których w sposób rażąco naruszona została równowaga interesów stron umowy i to przez to, iż jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę, układając ogólne warunki lub wzorce umowne. Pojęcie „interesów” konsumenta należy interpretować szeroko, nie tylko jako niekorzystne ukształtowanie jego sytuacji ekonomicznej. Należy tu uwzględnić także takie aspekty, jak niedogodności organizacyjne, stratę czasu, dezorganizację, wprowadzenie w błąd, nierzetelne traktowanie, czy naruszenie prywatności konsumenta (por. wyrok SN z 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03).

Kwalifikacji naruszenia interesów konsumenta jako rażące nie można sprowadzać do kategorii czysto ekonomicznej, gdyż nie chodzi tu o kryteria rachunkowe, a więc porównanie pieniężnej wartości świadczeń. Określenie „rażąco” należy odnieść do znacznego odbiegania przyjętego uregulowania od zasad uczciwego (słusznego) wyważenia umownych praw i obowiązków. Za tego typu zasady konstruujące modelowe (optymalne) ukształtowanie praw i obowiązków umownych stron traktowane są przepisy ustawowe o charakterze dyspozytywnym. Stąd też nie jest możliwe ustalenie pewnych ogólnych kryteriów, których spełnienie w każdej sytuacji automatycznie prowadzi do uznania, że interesy danego konsumenta zostały rażąco naruszone. Oznacza to, że ocena, czy postanowienia zawartej umowy rażąco naruszają interesy konsumenta, powinna być dokonywana *in concreto*, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danego przypadku. W tym zakresie zasadne jest ponadto sięgnięcie do Dyrektywy 93/13, która stanowi, że daną klauzulę należy uznawać za niedozwoloną, gdy naruszając zasadę wzajemnego zaufania, powoduje znaczącą (istotną) i nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta (art. 3 ust. 1). W związku z tym pojęcie „rażącego naruszenia interesów konsumenta” można utożsamiać z istotną i nieusprawiedliwioną dysproporcją praw i obowiązków na jego niekorzyść. Ponadto, przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy grożących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomą firmy), bądź to z konsumentami (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres grożących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności (por. wyrok SA z 13 marca 2014 r., VI ACa 1733/13 i wyrok SOKiK z 26 maja 2015 r., XVII AmC 2615/14).

W dotychczasowym orzecznictwie dotyczącym uznawania postanowień umowy za niedozwolone kluczowym orzeczeniem, powoływanym w uzasadnieniach wielu późniejszych wyroków, jest wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04.

Sąd Najwyższy dokonał w nim wykładni art. 385¹ k.c. wskazując, iż rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Obie, wskazane w tym przepisie, formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają zakres określony przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta. W ujęciu proponowanym przez Sąd Najwyższy, wyznacznikiem dobrych obyczajów jest interes konsumenta w stosunku umownym z przedsiębiorcą. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są postanowienia umowne godzące w równowagę kontraktową stron,

nierówno rozkładające prawa i obowiązki stron, przy czym ta nierówność ma dotyczyć praw i obowiązków teoretycznie słabszej strony, czyli konsumenta.

Należy zgodzić się z opinią Sądu Apelacyjnego w Warszawie (sygn. akt VI ACa 1505/05), że naruszenie interesów konsumenta, aby było rażące, musi być doniosłe czy też znaczące. Przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy grożących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomowana firma), bądź to z konsumentem, do którego kierowany jest wzorzec umowy (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres grożących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności.

Klauzule szare

Katalog przykładowych klauzul abuzywnych określony w art. 385³ k.c. zawiera najbardziej typowe i znane z praktyki obrotu postanowienia naruszające równowagę kontraktową stron. Samo jednak zamieszczenie klauzuli wśród postanowień wymienionych w omawianym katalogu nie powinno przesądzać automatycznie o jej niedozwolonym charakterze. Nie jest bowiem wykluczone, iż konkretna klauzula, mimo iż objęta listą, nie ma niedozwolonego charakteru. W konkretnym przypadku może się okazać, iż nie prowadzi ona do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Dlatego też katalog klauzul zawarty w art. 385³ k.c. należy traktować jako listę tzw. klauzul szarych.

Jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego, postanowienie umowne, które zostało umieszczone w przykładowym katalogu nieuczciwych postanowień umownych nie jest *per se* nieuczciwym postanowieniem umownym. Treść tego katalogu nie przesądza statusu danego postanowienia jako niedozwolonego postanowienia umownego (postanowienia wzorca umowy). Wykaz ten należy kwalifikować jako swoistą wskazówkę co do rodzaju postanowień, które mogą budzić zastrzeżenia z punktu widzenia ich zgodności z interesami i uprawnieniami konsumentów (wyrok SN z 11 października 2007 r., III SK 19/07).

Ocena postanowień wzorców umowy stosowanych przez przedsiębiorcę

Ad 1.

„W przypadku zaistnienia co najmniej jednej z wymienionych poniżej ważnych przyczyn, Pożyczkodawca ma prawo wypowiedzenia niniejszej umowy lub Pożyczkodawca ma prawo wstrzymać się z wypłatą części lub całości Pożyczki do czasu wyjaśnienia sprawy oraz zażądania od Pożyczkobiorcy zwrotu w terminie 7 dni całej wypłaconej kwoty Pożyczki przelewem na rachunek bankowy nr ..., tj. w przypadku:

(...)

4) braku dołożenia starań przez Pożyczkobiorcę niezbędnych do skutecznego zabezpieczenia, np. w postaci przewłaszczenia Lokalu na zabezpieczenie do dnia ...” – postanowienie § 1 ust. 16 pkt 4 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie nieruchomości zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”⁵.

⁵ Kwestionowane postanowienie zamieszczone zostało w przeważającej większości umów zawartych z konsumentami w § 1 ust. 16 pkt 4, ale może występować pod inną jednostką redakcyjną w tych umowach.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Przedsiębiorcę, zgodnie z którym Przedsiębiorca jako pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę pożyczki w przypadku braku dołożenia przez konsumenta będącego pożyczkobiorcą starań niezbędnych do skutecznego zabezpieczenia, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, zgodnie z którym przedsiębiorca powinien przedstawiać warunki umowy zawieranej z konsumentem w sposób jasny i precyzyjny. Tymczasem omawiane postanowienie odnosi się do pojęć nieprecyzyjnych i ocennych poprzez uzależnienie możliwości wypowiedzenia umowy pożyczki przez Spółkę od „braku dołożenia starań przez pożyczkodawcę niezbędnych do skutecznego zabezpieczenia”. Sformułowanie „dołożenie starań” nie zostało w żaden sposób określone w umowie, ani nie zawiera żadnego odniesienia do czynności, które konsument powinien podjąć w celu ustanowienia zabezpieczenia. Postanowienie w brzmieniu kwestionowanym przez Prezesa Urzędu nie daje zatem konsumentowi wiedzy, jakich starań powinien dołożyć przy ustanawianiu zabezpieczenia, aby nie narazić się na sankcję w postaci wypowiedzenia umowy pożyczki.

Omawiane postanowienie godzi również w dobry obyczaj, zgodnie z którym konsument powinien mieć pełną wiedzę o warunkach wypowiedzenia umowy przez przedsiębiorcę. Tymczasem Spółka przyznaje sobie prawo wypowiedzenia umowy z bliżej nieokreślonych przyczyn leżących po stronie pożyczkobiorcy. Powyższe stawia Przedsiębiorcę w uprzywilejowanej wobec konsumenta pozycji, bowiem w przypadku uznania, że konsument-pożyczkobiorca nie dołożył starań niezbędnych do skutecznego zabezpieczenia, Spółka może wypowiedzieć umowę, co wiąże się z koniecznością zwrotu pożyczki przed terminem przewidzianym w umowie na jej spłatę. Należy przy tym podkreślić, że termin zwrotu pożyczki został określony w kwestionowanym postanowieniu jako termin 7-dniowy, a zatem bardzo krótki.

Sprzeczność przedmiotowego postanowienia z dobrymi obyczajami polega więc na uzależnianiu przez Spółkę daleko idących skutków w postaci wypowiedzenia umowy pożyczki od bliżej nieokreślonych przyczyn, tj. braku dołożenia starań przez pożyczkobiorcę niezbędnych do ustanowienia zabezpieczenia, w szczególności w sytuacji, gdy wraz z zawarciem umowy pożyczki następuje zawarcie umowy przeniesienia własności nieruchomości w celu jej zabezpieczenia.

Tymczasem w każdym przypadku dobry obyczaj wymaga, aby konsument miał świadomość, jakie konkretnie zachowania mogą spowodować wypowiedzenie umowy przez pożyczkodawcę. Obowiązek ten powinien być realizowany w sposób szczególnie skrupulatny, gdyż niedoinformowanie w tym zakresie może rodzić dla konsumenta daleko idące skutki finansowe w postaci obowiązku zwrotu całej kwoty pożyczki w terminie 7 dni od wypowiedzenia umowy przez Spółkę.

Należy również zauważyć, że kwestionowane postanowienie przyznaje uprawnienie do wypowiedzenia umowy wyłącznie Pożyczkodawcy. We wzorcu umowy brak jest równoważnych uprawnień przysługujących konsumentowi w przypadkach naruszenia przez pożyczkodawcę jego praw wynikających z umowy. Takie rozłożenie uprawnień i obowiązków stron umowy jest dalece niekorzystne dla konsumenta jako słabszej strony stosunku zobowiązaniowego.

Prezes Urzędu nie zgadza się z argumentami Spółki jakoby aktualizacja przesłanek kwestionowanego postanowienia, tj. wypowiedzenie umowy pożyczki lub wstrzymanie się z wypłatą kwoty pożyczki, byłaby uzależniona jedynie od dłużnika i jakoby pożyczkodawca nie miał przy tym dowolności w kształtowaniu pozycji prawnej dłużnika. Istotą zarzutów stawianych ww. klauzuli jest właśnie brak precyzji w określeniu przesłanek skutkujących wypowiedzeniem umowy pożyczki lub wstrzymaniem się z jej wypłatą poprzez zastosowanie bliżej nieokreślonych pojęć „dłożenie należytych starań” w ustanowieniu zabezpieczenia. Poza tym należy domniemywać, że nie jest w interesie pożyczkobiorcy, który chce otrzymać pożyczkę, uchybienie obowiązkowi ustanowienia zabezpieczenia. Należy się zgodzić, że przedsiębiorca ma prawo do żądania zabezpieczenia nienależytego wykonania umowy, jednakże nie może to odbywać się w sposób naruszający interesy konsumenta.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

Zdaniem Prezesa Urzędu kwestionowane w niniejszym punkcie postanowienie rażąco narusza interesy konsumentów w zakresie, w jakim narusza równowagę interesów stron umowy przez to, iż Przedsiębiorca wykorzystuje swoją przewagę do uzyskania korzyści dla siebie. Omawiane postanowienie uzależnia wystąpienie daleko idących skutków w postaci wypowiedzenia umowy od bliżej nieokreślonych przyczyn leżących po stronie konsumenta-pożyczkobiorcy. Skutki w postaci wypowiedzenia umowy pożyczki przez pożyczkodawcę są o tyle dotkliwe, że mogą oznaczać postawienie długu w stan wymagalności, jeżeli kwota pożyczki nie zostanie zwrócona przez konsumenta w terminie 7 dni od wypowiedzenia umowy, co z kolei otwiera Spółce drogę do zaspokojenia się z przedmiotu zabezpieczenia, czyli *de facto* umożliwia Spółce sprzedaż nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia (o ile doszło do skutecznego zabezpieczenia w tej formie).

Tym samym ww. postanowienie należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Ad 2.

„Pożyczkobiorca oświadcza, że wartość Lokalu ustalił po zasięgnięciu informacji m.in. w biurach nieruchomości, ogłoszeniach w prasie i określa ją na kwotę ... zł (słownie: ...) brutto i oświadcza, że jest to wartość nieekwiwalentna w stosunku do kwoty udzielonej Pożyczki” – postanowienie § 4 ust. 7 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie nieruchomości zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Przedsiębiorcę, w którym konsument-pożyczkobiorca oświadcza, że wartość nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia jest nieekwiwalentna w stosunku do wartości wierzytelności Spółki, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, zgodnie z którym konsument powinien mieć możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego warunków zawieranej z przedsiębiorcą umowy. Tymczasem omawiane postanowienie jest odgórny

oświadczeniem konsumenta-pożyczkobiorcy, niejako narzuconym konsumentowi wraz z podpisywanym wzorcem umownym. Ponadto kwestionowane postanowienie narusza również dobry obyczaj rozumiany jako zachowanie zasady przejrzystego konstruowania wzorca umownego. Zamieszczanie przez Spółkę w stosowanych wzorcach umownych ww. postanowienia, które stanowi jeden z kilku/kilkunastu zapisów zawartych w danej umowie powoduje to, że konsument zawierając określoną umowę, godzi się automatycznie również na klauzulę kwestionowaną w niniejszym punkcie. Kwestionowane postanowienie skutkuje wywołaniem odpowiedniego stanu świadomości u konsumenta, który może zrezygnować z próby kwestionowania wskazanej w postanowieniu okoliczności, skoro sam podpisał, że wartość zabezpieczenia jest nieekwiwalentna w stosunku do wartości wierzytelności.

Omawiane postanowienie osłabia również pozycję konsumenta w ewentualnym przyszłym sporze ze Spółką, wynikłym w sytuacji zaspokojenia Przedsiębiorcy z przedmiotu zabezpieczenia wskutek braku spłaty pożyczki w terminie. Skoro konsument przyznał, że świadczenie jest nieekwiwalentne, to powoływanie się w postępowaniu sądowym na argument, iż wartość zabezpieczenia była nadmierna, może okazać się utrudnione. Oświadczenie, w którym konsument godzi się na zabezpieczenie, którego wartość jest nieekwiwalentna w stosunku do wartości wierzytelności, stawia zatem Przedsiębiorcę w uprzywilejowanej pozycji wobec konsumenta.

Sprzeczność przedmiotowego postanowienia z dobrymi obyczajami polega więc na narzucaniu przez Spółkę we wzorcu umownym konieczności złożenia oświadczenia o nieekwiwalentności wartości zabezpieczenia do wartości wierzytelności, co odbywa się na zasadzie automatyzmu przy podpisywaniu umowy oraz którego treść jest dla konsumenta niekorzystna.

Tymczasem w każdym przypadku dobry obyczaj wymaga, aby konsument miał możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego warunków umowy, zwłaszcza w formie odrębnego dokumentu.

W ocenie Prezesa Urzędu, stanowisko Spółki, zgodnie z którym kwestionowane postanowienie wręcz wzmacnia pozycję konsumenta, jest pozbawione uzasadnionych podstaw. Błędny jest także rozumowanie Spółki, zgodnie z którym przyjęcie twierdzeń Prezesa Urzędu, że naruszenie dobrego obyczaju sprowadza się do narzucenia we wzorcu umownym oświadczenia konsumentowi prowadziłyby do uznania, że stosowanie jakiegokolwiek wzorca stanowi naruszenie dobrych obyczajów. Prezes Urzędu wyraźnie wskazuje, że tylko takie stosowanie wzorca umownego, w którym Spółka narzuca złożenie oświadczenia, którego treść jest niekorzystna dla konsumenta, co odbywa się na zasadzie automatyzmu przy podpisywaniu umowy, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na tym, że stosując kwestionowane postanowienie Przedsiębiorca dąży do wyeliminowania możliwości powołania się przez konsumenta-pożyczkobiorcę na okoliczność nieekwiwalentności wartości zabezpieczenia w stosunku do wartości wierzytelności, zwłaszcza, że przedmiotem zabezpieczenia jest nieruchomości. Ponadto wskazana wyżej klauzula ma nie tylko wywołać określone skutki prawne. Służy również wywołaniu odpowiedniego stanu świadomości u konsumenta, który może zrezygnować z próby kwestionowania wskazanej w postanowieniu okoliczności, skoro sam podpisał, że wartość zabezpieczenia jest

nieekwiwalentna w stosunku do wartości wierzytelności. Kwestionowane postanowienie może zatem wprowadzać konsumenta w błąd co do zakresu jego uprawnień.

Tym samym ww. postanowienie należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Ad 3.

„Strony zgodnie postanawiają, że dodatkowym zabezpieczeniem zwrotu przedmiotowej pożyczki (w tym wszelkich odsetek i innych należności należnych Pożyczkodawcy od Pożyczkobiorcy na podstawie niniejszego aktu notarialnego) i kosztów postępowania wynikających z niniejszego aktu notarialnego będzie nieodwołalne pełnomocnictwo do zbycia nieruchomości opisanej w § 2.” – postanowienie § 3 ust. 1 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki”.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Przedsiębiorcę, w którym Spółka zapewnia sobie ustanowienie na jej rzecz nieodwołalnego pełnomocnictwa do zbycia nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, zgodnie z którym konsument powinien mieć możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego warunków zawieranej z przedsiębiorcą umowy. Wskazać należy, że przedmiotowe postanowienie zawierające oświadczenie o udzieleniu nieodwołalnego pełnomocnictwa zostało zamieszczone we wzorcu umownym, na którego treść konsument nie ma żadnego wpływu. Zintegrowanie pełnomocnictwa z treścią wzorca, uniemożliwia konsumentowi zawarcie umowy bez jednoczesnego udzielenia pełnomocnictwa. Konsument może również nie mieć świadomości, że takiego pełnomocnictwa udzielił ani jakie są konsekwencje prawne jego udzielenia. Poza tym zawarcie pełnomocnictwa w ww. wzorcu umownym może wzbudzać u konsumenta przeświadczenie, że zgoda na jego udzielenie jest niezbędną do ustanowienia zabezpieczenia pożyczki, a nawet do zawarcia samej umowy pożyczki. Warto także zauważyć, że już samo użycie sformułowania „strony zgodnie postanawiają” sugeruje, że przedmiotowe postanowienie było przedmiotem indywidualnych negocjacji, chociaż w istocie było odgórnie narzucone przez Przedsiębiorcę we wzorcu umownym. Z tego powodu kwestionowane postanowienie narusza również dobry obyczaj, zgodnie z którym konsument powinien mieć swobodę w kształtowaniu stosunku prawnego łączącego go z Przedsiębiorcą.

Należy również wskazać, że za sprzeczne z dobrymi obyczajami należy uznać samo zamieszczenie postanowienia dotyczącego udzielenia pełnomocnictwa przedsiębiorcy we wzorcu umowy. Postanowienie, zgodnie z którym konsument udziela przedsiębiorcy pełnomocnictwa do podejmowania działań w jego (konsumenta) imieniu, powinno być sformułowane w sposób jednoznaczny, jak również powinno być graficznie wyodrębnione, tak by konsument mógł je zaakceptować niezależnie od pozostałych warunków umowy. Stanowisko to podziela Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który w wyroku z dnia 30 września 2011 r. (sygn. akt: XVII AmC 3876/10), dotyczącym uznania postanowienia wzorca umowy za abuzywne stwierdził, że *„sprzeczność z dobrym obyczajem polega tu zarówno na tym, że podjęcie decyzji w sprawie zawarcia umowy przyrzeczonej oddane jest gestii podmiotu,*

który sam jest drugą stroną zawieranej czynności (co pozbawia go obiektywizmu przy ocenie wykonania przez samego siebie umowy przedwstępnej), jak i na tym, że ustanowienie stosunku pełnomocnictwa – którego podstawą jest zaufanie mocodawcy do pełnomocnika – ustalone jest we wzorcu umownym, a więc w dokumencie z natury jednostronnym, na którego treść druga strona (tutaj: konsument udzielający pełnomocnictwa) nie ma żadnego wpływu”.

Kwestionowana klauzula umożliwia Przedsiębiorcy podjęcie działań mających na względzie uzyskanie korzyści przede wszystkim dla siebie, bowiem Przedsiębiorca uzyskuje prawo do zbycia nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia na podstawie pełnomocnictwa, którego dodatkowo konsument zrzeka się odwołać. Tymczasem spłata pożyczki w terminie przez konsumenta powinna wyłączać możliwość zbycia nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia. Nieodwołalność pełnomocnictwa narusza zatem dobry obyczaj, bowiem mimo braku uzasadnionych podstaw w postaci braku spłaty pożyczki przez konsumenta pozostawia Pożyczkodawcy możliwość zbycia nieruchomości. Na marginesie warto zauważyć, że spłata pożyczki zostaje zabezpieczona poprzez ustanowienie hipoteki na nieruchomości. Tym samym zasadność przedmiotowego postanowienia, dającego Przedsiębiorcy prawo zbycia w imieniu konsumenta nieruchomości będącej przedmiotem hipoteki, jest wątpliwa. Ponadto, należy zwrócić uwagę, że pełnomocnictwo obejmuje również bliżej nieokreślone „koszty postępowania wynikające z aktu notarialnego”. Brak zdefiniowania ww. kosztów umożliwia Pożyczkodawcy zaliczenie do nich kosztów, które wykraczają poza zabezpieczenie sumy pożyczki.

Wskazać należy, że pełnomocnictwo jest stosunkiem prawnym opartym na zaufaniu. Z osobistego charakteru tego stosunku prawnego wynika wyrażona w art. 101 § 1 k.c. zasada, zgodnie z którą pełnomocnictwo może być w każdym czasie odwołane. Odwołanie pełnomocnictwa przez mocodawcę powoduje z kolei wygaśnięcie umocowania do działania w jego imieniu, czyli - innymi słowy - wygaśnięcie pełnomocnictwa. Stosownie do art. 101 § 1 k.c., dopuszczalność odwołania pełnomocnictwa może być skutecznie wyłączona w razie zrzeczenia się przez mocodawcę odwołania z przyczyn uzasadnionych treścią stosunku prawnego będącego podstawą pełnomocnictwa. W ujęciu powołanego przepisu nieodwołalność pełnomocnictwa uzależniona jest zatem od spełnienia dwóch przesłanek. Po pierwsze, konieczne jest poczynienie przez mocodawcę odpowiedniego zastrzeżenia w treści pełnomocnictwa. Po drugie, musi istnieć odpowiedni stosunek prawny będący podstawą pełnomocnictwa, który uzasadnia takie zastrzeżenie. Chodzi tu o stosunek podstawowy łączący mocodawcę i pełnomocnika, różny od samego stosunku pełnomocnictwa, niemniej jednak stanowiący tło prawne, na którym pełnomocnictwo zostaje udzielone. W wyroku z dnia 19 stycznia 2011 r. (sygn. akt: V CSK 223/10) Sąd Najwyższy zajął następujące stanowisko: „o ile pełnomocnictwo co do zasady jest niezależne od będącego jego podstawą stosunku podstawowego, o tyle pełnomocnictwo nieodwołalne jest w szczególności sposób związane z losami tego stosunku”, podzielając tym samym stanowisko zaprezentowane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 1998 r. (sygn. akt: II CKN 832/97).

Przy ocenie istnienia i doniosłości przyczyn zrzeczenia się przez mocodawcę odwołania pełnomocnictwa, trzeba zachować daleko idącą ostrożność z uwagi na zagrożenie interesów mocodawcy. Obawa takiego zagrożenia aktualizuje się zwłaszcza w sytuacji, gdy pełnomocnik ma własny interes w wykonaniu udzielonego mu upoważnienia. Dlatego też uzasadnione przyczyny, o których mowa w art. 101 § 1 k.c., mogą występować w wyjątkowych sytuacjach.

Należy wskazać, iż ocena zgodności z art. 385¹ § 1 k.c. klauzuli dotyczącej udzielania przedsiębiorcy nieodwołalnego pełnomocnictwa była już przedmiotem rozważań SOKiK m.in.

w wyrokach z dnia 20 grudnia 2004 r. (sygn. akt: XVII Amc 50/03), z dnia 17 października 2006 r. (sygn. akt: AmC 122/05) oraz z dnia 30 września 2011 r. (sygn. akt: XVII AmC 3876/10), w których SOKiK uznał brak uzasadnienia zarówno dla udzielania pełnomocnictwa we wzorcu umowy, jak i dla pozbawienia konsumenta prawa do jego odwołania. Na podstawie ww. wyroków postanowienia dotyczące ustalania nieodwołalnego pełnomocnictwa we wzorcu umowy zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone odpowiednio pod nr: 325, 1503, 4553, 4555.

Prezes Urzędu nie podziela argumentacji Spółki, zgodnie z którą kwestionowane postanowienie stanowi wyłącznie zobowiązanie do ustanowienia nieodwołalnego pełnomocnictwa, a tym samym dokładana treść oświadczenia została pozostawiona konsensusowi stron. Nie ulega bowiem wątpliwości, że omawiane postanowienie wskazuje, iż pełnomocnictwo będzie zawierało umocowanie do zbycia nieruchomości, którego konsument zrzeka się odwołać. Tym samym wszystkie powyższe wywody dotyczące sprzeczności kwestionowanej klauzuli z dobrymi obyczajami pozostają aktualne.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na naruszeniu równowagi interesów stron umowy poprzez wykorzystanie przez Przedsiębiorcę swojej pozycji względem konsumenta jako słabszej strony stosunku prawnego. Konsument udzielając pełnomocnictwa do zbycia nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia powinien być świadomy związanych z nim daleko idących konsekwencji. Kiedy postanowienia takie są zamieszczone we wzorcu umownym, mogą być łatwo przez konsumenta przeoczone. Konsument może zatem nie mieć wiedzy, że udzielił przedmiotowego pełnomocnictwa, a tym samym nie wie, że jego uprawnienia pozostają w gestii Przedsiębiorcy. Dlatego tego rodzaju oświadczenia powinny być formułowane poza wzorcem umownym, a Przedsiębiorca powinien uzyskać na nie wyraźną zgodę konsumenta. Niewydrobienie tego rodzaju postanowienia rażąco narusza interes konsumentów. Również nieodwołalność pełnomocnictwa stanowi rażące naruszenie interesów konsumentów, ponieważ Przedsiębiorca uzyskuje prawo do zbycia nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia na podstawie pełnomocnictwa, którego konsument zrzeka się odwołać.

Tym samym ww. postanowienie należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Ad 4.

„Pożyczkodawca będzie uprawniony do sprzedaży Lokalu na następujących warunkach:

(...)

2) po upływie okresu, o którym mowa w pkt 1 powyżej w sytuacji braku sprzedaży Lokalu na warunkach wskazanych w pkt. 2, Pożyczkodawca ma prawo obniżyć oferowaną cenę sprzedaży i dokonać sprzedaży Lokalu.” – postanowienie § 3 ust. 3 pkt 2 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz § 4 ust. 7 pkt 2 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”.

Zdaniem Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Przedsiębiorcę, w którym Spółka zapewnia sobie możliwość sprzedaży lokalu po obniżonej cenie bez wskazania maksymalnej wysokości obniżki lub szczegółowych zasad jej obliczania, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, zgodnie z którym przedsiębiorca powinien przedstawiać warunki umowy zawieranej z konsumentem w sposób jasny i precyzyjny. Tymczasem Speed Cash Polska przyznaje sobie możliwość zbycia nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia po obniżonej cenie przy jednoczesnym braku regulacji dotyczących miarkowania tej ceny. Prawo sprzedaży nieruchomości po obniżonej cenie Spółka przyznaje sobie w przypadku braku zbycia lokalu w określonym terminie, zwykle trzech miesięcy od dnia wypowiedzenia umowy pożyczki lub od wskazanej w umowie daty oznaczającej wymagalność udzielonej pożyczki. Omawiane postanowienie nie zawiera jednak żadnych szczegółowych wytycznych dotyczących sposobu obniżenia ceny nieruchomości, w szczególności maksymalnej wysokości obniżenia ceny zbywanej nieruchomości w stosunku do jej ceny rynkowej i tym samym pozostawia Przedsiębiorcy daleko idącą swobodę w określaniu ceny, po której nieruchomość zostanie sprzedana.

W ocenie Prezesa Urzędu kwestionowane postanowienie prowadzi również do wykorzystania przez Przedsiębiorcę swojej silniejszej pozycji, bowiem na jego podstawie Przedsiębiorca ma możliwość zbycia nieruchomości po cenie o wiele niższej niż wartość rynkowa nieruchomości. W sytuacji, gdy dochodzi do zaspokojenia przez Spółkę z przedmiotu zabezpieczenia, tj. sprzedaży nieruchomości, Spółka nie ma żadnego interesu w uzyskaniu jak najwyższej ceny nieruchomości, a jedynie chęć zaspokojenia swojej wierzytelności. Dla Spółki wystarczającą ceną będzie zatem cena zaspokajająca jej wierzytelność. Zauważyć należy, że przy wartości przedmiotu zabezpieczenia zadecydowanie wyższej niż wartość pożyczki, Spółka celowo – chcąc się szybko zaspokoić – może obniżyć znacznie cenę sprzedaży nieruchomości tylko do wartości swojej wierzytelności, co pozostanie z pokrzywdzeniem konsumenta-dłużnika. W opisanym przypadku również postanowienia dotyczące rozliczeń pomiędzy pożyczkodawcą a pożyczkobiorcą mają charakter iluzoryczny.

W ocenie Prezesa Urzędu bez znaczenia pozostają przywoływane przez Spółkę zapisy Regulaminu i Instrukcji Sprzedaży Przewłaszczonej Nieruchomości, które zdaniem Przedsiębiorcy, wyłączają całkowitą dowolność Speed Cash Polska w kształtowaniu ceny zbycia nieruchomości w przypadku zaspokojenia z przedmiotu zabezpieczenia. Wskazać należy, że postanowienia te odnoszą się do zasad generalnych dotyczących zachowania zawodowej staranności, zasad współżycia społecznego i uwzględnienia interesów stron lub podejmowania kroków zmierzających do sprzedaży nieruchomości w uzgodnieniu z pożyczkobiorcą. Powyższe sformułowania, podobnie jak kwestionowana klauzula, nie zapewniają konsumentowi wiedzy na temat zasad miarkowania ceny sprzedaży nieruchomości, a tym samym Przedsiębiorca posiada daleko idącą swobodę w jej określaniu.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na tym, że stosując kwestionowane postanowienie Przedsiębiorca dąży do uzyskania korzyści dla siebie kosztem konsumenta. Sprzedaż nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia po cenie niższej niż pierwotnie ustalona w umowie jako cena rynkowa nieruchomości, może

spowodować w skrajnym przypadku, że obniżona cena nieruchomości wystarczy wyłącznie na zaspokojenie wierzytelności Spółki i konsument-pożyczkobiorca nie uzyska nic poza zwolnieniem z długu. Tym samym omawiana klauzula może być wykorzystana w sposób prowadzący do pokrzywdzenia konsumentów poprzez pozbawienie ich często całego dorobku ich życia w postaci własnego mieszkania i przez to rażąco godzi w ich interesy ekonomiczne.

Wobec powyższego ww. postanowienie należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Ad 5.

„Pożyczkobiorca [[Pożyczkobiorcy]] oświadcza [[oświadczają]], że:

12) nie jest [[sq]] w przymusowym położeniu w rozumieniu art. 388 Kodeksu cywilnego i brak jest podstaw do wytoczenia powództwa na takiej podstawie przeciwko Pożyczkodawcy lub ((Pożyczkodawców))” – postanowienie § 4 ust. 1 pkt 12 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” i § 3 ust. 1 pkt 12 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Przedsiębiorcę, w którym konsument-pożyczkobiorca oświadcza, że nie znajduje się w przymusowym położeniu w rozumieniu art. 388 kodeksu cywilnego i brak jest podstaw do wytoczenia powództwa przeciwko przedsiębiorcy-pożyczkodawcy na takiej podstawie, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

W przypadku powyżej cytowanej klauzuli za dobry obyczaj należy uznać możliwość swobodnego złożenia przez konsumenta oświadczenia dotyczącego jego osoby, w tym jego sytuacji finansowej i prawnej.

Tymczasem kwestionowane postanowienie jest ogólnym oświadczeniem konsumenta-pożyczkobiorcy, narzuconym konsumentowi wraz z podpisywanym wzorcem umownym. Ponadto kwestionowane postanowienie może naruszać również dobry obyczaj rozumiany jako zachowanie zasady przejrzystego konstruowania wzorca umownego. Zamieszczanie przez Spółkę w stosowanych wzorcach umownych ww. postanowienia, które stanowi jeden z kilku/kilkunastu zapisów zawartych w danej umowie powoduje, że konsument zawierając określoną umowę, godzi się automatycznie również na klauzulę kwestionowaną w niniejszym punkcie. Zintegrowanie kwestionowanego postanowienia z treścią wzorca sugeruje ponadto konsumentowi, że brak jest możliwości uzyskania pożyczki bez złożenia tego rodzaju oświadczenia.

Omawiane postanowienie ma również na celu zniechęcenie konsumenta do występowania na drogę sądową w związku z realizacją umowy zawartej ze Spółką. Omawiane postanowienie zniekształca wyobrażenie konsumenta o przysługujących mu prawach. Konsument po podpisaniu takiego oświadczenia ulega przeświadczeniu, że nie będzie mógł się powołać na ochronę z art. 388 k.c., który przewiduje m.in. możliwość uznania umowy za nieważną. Oświadczenie o ww. treści stawia zatem Przedsiębiorcę w uprzywilejowanej pozycji wobec konsumenta.

Sprzeczność przedmiotowego postanowienia z dobrymi obyczajami polega więc na narzucaniu przez Spółkę we wzorcu umownym konieczności złożenia oświadczenia o braku okoliczności przymusowego położenia konsumenta i możliwości wytoczenia na tej podstawie powództwa przeciwko Spółce, co odbywa się na zasadzie automatyzmu przy podpisywaniu umowy oraz którego treść jest dla konsumenta niekorzystna.

Tymczasem w każdym przypadku dobry obyczaj wymaga, aby konsument miał możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego warunków umowy, zwłaszcza w formie odrębnego dokumentu.

Zgodnie z art. 388 k.c. osoba wyzyskana z uwagi na przymusowe położenie lub niedoświadczenie może żądać zmniejszenia swego świadczenia lub zwiększenia należnego jej świadczenia, a w wypadku gdy jedno i drugie byłoby nadmiernie utrudnione, może ona żądać unieważnienia umowy. Uzyskując od konsumenta odgórne oświadczenie o braku przymusowego położenia, Spółka zabezpiecza swoje interesy na przyszłość na wypadek podważenia na ww. podstawie zawartej umowy pożyczki. Tymczasem dobrym obyczajem jest, aby Przedsiębiorca przed udzieleniem pożyczki dołożył należytej staranności, by ocenić, czy nie zachodzą okoliczności z art. 388 k.c., np. poprzez odpowiednie zweryfikowanie celu pożyczki, ocenę zdolności kredytowej itp.

Prezes Urzędu nie podziela stanowiska Spółki, zgodnie z którym sytuacja prawna konsumenta nie zmienia się ze względu na występowanie ww. klauzuli w umowie, bowiem to pożyczkobiorca zobligowany jest do wykazania przesłanek z art. 388 k.c. Zdaniem Prezesa UOKiK odgórne oświadczenie o braku przymusowego położenia stawia konsumenta w gorszym położeniu względem Przedsiębiorcy w ewentualnym sporze co do ww. okoliczności.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na tym, że stosując kwestionowane postanowienie Przedsiębiorca dąży do wyeliminowania możliwości powołania się przez konsumenta-pożyczkobiorcę na okoliczność przymusowego położenia. Ponadto wskazana wyżej klauzula ma nie tylko wywołać określone skutki prawne. Służy ona również wywołaniu odpowiedniego stanu świadomości u konsumenta, który może zrezygnować z próby kwestionowania wskazanej w postanowieniu okoliczności, której istnienia zaprzeczył przy podpisywaniu umowy. Kwestionowane postanowienie może zatem wprowadzać konsumenta w błąd co do przysługiwania mu ochrony na podstawie art. 388 k.c.

Omawiana klauzula ma na celu pozbawienie konsumenta zamiaru skutecznego dochodzenia roszczeń lub zmiany warunków umowy na drodze polubownej, jak i sądowej. Postanowienie to w sposób rażący narusza sytuację konsumenta, zwłaszcza gdy okaże się, że konsument zaciągnął pożyczkę, będąc – wbrew oświadczeniu – w przymusowym położeniu w rozumieniu art. 388 k.c. Wskazane postanowienie kształtuje zatem sytuację konsumenta w sposób mniej korzystny niż wynika to z ogólnych przepisów prawa.

Należy ponadto wskazać, że do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone w dniu 13 marca 2006 r., pod nr 620, zostało wpisane postanowienie o treści: *„Nabywca składając podpis pod niniejszym Statutem oświadcza, że powyższe zasady rozliczeń zrozumiał, akceptuje i jako zgodne z jego wolą podważać ich nie zechce”* (wpis na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 marca 2005 r., sygn. akt: XVII AmC 32/04), które – w ocenie Prezesa Urzędu – jest tożsame co do celu i skutku z postanowieniem stosowanym przez Spółkę.

Tym samym ww. postanowienie należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Ad 6.

„Pożyczkobiorca [[Pożyczkobiorcy]] oświadcza [[oświadczają]] ponadto, że:

5) otrzymała [[otrzymał]] [[otrzymali]] Regulamin Pożyczek Speed Cash Polska oraz Tabelę Opłat i Prowizji, zapoznał się z nimi i zaakceptował warunki w nich zawarte” – postanowienie § 4 ust. 2 pkt 5 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz § 3 ust. 2 pkt 5 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”.

Zdaniem Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Przedsiębiorcę, w którym konsument-pożyczkobiorca oświadcza, że zapoznał się i zaakceptował warunki regulaminu oraz tabeli opłat i prowizji, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

W przypadku powyżej cytowanej klauzuli dobrym obyczajem jest, aby konsument miał możliwość złożenia swobodnego oświadczenia co do stanu faktycznego w związku z zawieraną umową.

Zgodnie z art. 384 § 1 k.c. ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy. Przepis ten nakłada na przedsiębiorcę obowiązek doręczenia konsumentom wszystkich dokumentów, które będą kształtować stosunek prawny w ramach konkretnego stanu faktycznego. Przesłanki w nim określone zostają spełnione, jeżeli przedsiębiorca rzeczywiście doręczy konsumentom wszystkie związane z umową wzorce umowne.

Akceptując przedmiotowe postanowienie, konsument może odnieść mylne wyobrażenie, że to na niego został przerzucony ciężar wykazania, że nie otrzymał określonych wzorców lub nie miał możliwości zapoznania się z nimi, co w praktyce może dla konsumenta okazać się niemożliwe. Wskazać należy, iż to Przedsiębiorca powinien być zobligowany do wykazania, iż faktycznie doręczył konsumentom wszystkie związane z umową wzorce przed jej zawarciem i umożliwił mu zapoznanie się z nimi. Nie może to się jednak odbywać na podstawie narzuconego przez Przedsiębiorcę we wzorcu postanowienia umownego, jak to ma miejsce w kwestionowanej w niniejszym postępowaniu klauzuli. Omawiane postanowienie jest zatem próbą przerzucenia ciężaru dowodu w tym zakresie na konsumenta (konsument będzie obowiązany wykazać, że przedmiotowe postanowienie jest sprzeczne ze stanem rzeczywistym).

Zamieszczanie przez Speed Cash Polska w stosowanych wzorcach umownych ww. postanowienia, które stanowi jeden z kilku/kilkunastu zapisów zawartych we wzorcu umowy narusza również dobry obyczaj rozumiany jako zachowanie zasady przejrzystości w jego konstruowaniu. W wyniku zastosowania przez Spółkę takiej konstrukcji wzorca konsument zawierając określoną umowę, godzi się automatycznie również na klauzulę kwestionowaną w niniejszym punkcie. Konsument tymczasem powinien posiadać możliwość zweryfikowania

dokumentów i ich treści, które otrzymuje od Przedsiębiorcy i złożyć takie oświadczenie w tej kwestii, które odpowiada rzeczywistości stanowi faktycznemu.

Co ważne, w kwestionowanym postanowieniu wzorce umów nie są dokładnie opisane. Przedsiębiorca użył nazw rodzajowych: „regulamin” oraz „tabela opłat i prowizji”, nie wskazując ich dokładnych nazw i dat obowiązywania. Powyższe wydaje się istotne, biorąc pod uwagę fakt, iż Przedsiębiorca zmieniał Regulamin pożyczek Speed Cash Polska i Tabelę opłat i prowizji. Dobry obyczaj jasnego i precyzyjnego przedstawienia warunków umowy wymaga, by w klauzuli, w której konsument oświadcza, że zapoznał się z dokumentami dotyczącymi umowy, dokumenty te były precyzyjnie określone, np. przy wykorzystaniu nazwy własnej. Obecne brzmienie klauzuli nie chroni konsumenta przed ewentualnymi nadużyciami ze strony Przedsiębiorcy, jako że może on wskazać na dowolny Regulamin lub Tabelę opłat i prowizji, niekoniecznie te, które miały być przedłożone konsumentowi w momencie podpisywania umowy. Należy zauważyć, że z treści kwestionowanego postanowienia nie wynika, aby wzorzec przewidywał załączanie ww. Regulaminu i Tabeli opłat i prowizji do umowy. Tym samym również argument Spółki o niezbędności kwestionowanej klauzuli w celu zabezpieczenia przez Przedsiębiorcę potwierdzenia, że doszło do doręczenia ww. dokumentów konsumentowi, nie zasługuje na uwzględnienie.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na tym, że stosując kwestionowane postanowienia przedsiębiorca dąży do przerzucenia na konsumentów obowiązku przeprowadzenia dowodu w zakresie niedoręczenia przed zawarciem umowy ze Speed Cash Polska wszystkich wzorców umownych dotyczących zawieranego stosunku prawnego. Ponadto wskazana wyżej klauzula ma nie tylko wywołać określone skutki prawne. Służy ona również wywołaniu odpowiedniego stanu świadomości u konsumenta, który może zrezygnować z próby kwestionowania wskazanego postanowienia wzorca umowy, skoro sam podpisał, że się nimi zapoznał oraz je otrzymał. Kwestionowane postanowienie wprowadza konsumenta w błąd co do ciężaru dowodu i zakresu jego uprawnień.

Wskazać także należy, że Przedsiębiorca w toku prowadzonej działalności zmieniał zarówno Regulamin pożyczek Speed Cash Polska, jak i Tabelę opłat i prowizji. Stosowanie zatem postanowienia dotyczącego akceptacji przez konsumenta warunków bliżej nieokreślonego wzorca umownego, ma dla konsumenta negatywne konsekwencje finansowe. Przedsiębiorca może bowiem żądać opłaty zgodnie z Tabelą opłat i prowizji, która pozwoli mu na osiągnięcie większych korzyści, co stanowi rażące naruszenie interesów konsumentów.

Tym samym ww. postanowienie należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Ad 7.

„Pożyczkobiorca wyraża zgodę na dokonanie przelewu praw wynikających z niniejszego aktu notarialnego, w tym wierzytelności zabezpieczonej hipoteką na Lokalu/przewłaszczeniem Lokalu na zabezpieczenie wraz z tym zabezpieczeniem oraz na przejęcie obowiązków Pożyczkodawcy wynikających z niniejszego aktu notarialnego przez podmiot trzeci powiązany kapitałowo lub osobowo z Pożyczkodawcą lub z jego współnikiem. W przypadku dokonania takiego przelewu, Pożyczkodawca (cedent) zawiadomi o dokonanym przelewie praw Pożyczkobiorcę. Do momentu zawiadomienia, o którym mowa powyżej, wszelkie świadczenia

dokonane przez Pożyczkobiorcę na rzecz dotychczasowego wierzyciela (Pożyczkodawcy) będą miały skutek względem nabywcy wierzytelności, niezależnie od faktycznej wiedzy Pożyczkobiorcy o dokonanym przelewie. Jednocześnie Pożyczkobiorca wyraża również zgodę na przeniesienie na rzecz podmiotu trzeciego powiązanego kapitałowo z Pożyczkodawcą lub osobowo z Pożyczkodawcą lub z jego współnikiem wszelkich obowiązków Pożyczkodawcy wynikających z niniejszego aktu notarialnego na rzecz podmiotu trzeciego – przejmującego wszelkie powyższe obowiązki Pożyczkodawcy o ile podmiot taki zobowiązanie przyjmie.” – postanowienie § 7 ust. 3 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz § 6 ust. 3 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Spółkę, w którym konsument-pożyczkobiorca wyraża ogólnie zgodę na przelew praw i obowiązków wynikających z umowy zawartej ze Speed Cash Polska na bliżej nieokreślone podmioty trzecie, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Wskazać w tym miejscu należy, że zgoda „została wyrażona” we wzorcu umownym, który nie został uzgodniony indywidualnie, a oświadczenie w przedmiocie zgody zostało narzucone konsumentowi, który nie miał możliwości zawarcia umowy bez „wyrażenia tej zgody”.

Zdaniem Prezesa Urzędu kwestionowane postanowienie stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385³ pkt 5 k.c.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, zgodnie z którym konsument powinien mieć swobodę co do wyrażenia lub braku wyrażenia zgody na czynności przedsiębiorcy dotyczące zawartej umowy. Tymczasem przedmiotowe postanowienie zakłada ogólną zgodę konsumenta-pożyczkobiorcy na przelew praw i obowiązków wynikających z umowy zawartej ze Speed Cash Polska na podmioty trzecie. Postanowienie to narusza również dobry obyczaj, zgodnie z którym przedsiębiorca powinien przedstawiać warunki umowy zawieranej z konsumentem w sposób jasny i precyzyjny, podczas gdy zgoda dotyczy przelewu praw i obowiązków na bliżej nieokreślone podmioty trzecie. W postanowieniu mowa jest bowiem wyłącznie o tym, że podmiot trzeci jest „*powiązany kapitałowo lub osobowo z Pożyczkodawcą lub z jego współnikiem*”.

Zgodnie z omawianym postanowieniem Spółka poinformuje konsumenta o dokonanym przelewie, jednakże do momentu zawiadomienia wszelkie świadczenia dokonane na rzecz Spółki przez konsumenta będą miały skutek wobec nabywcy wierzytelności „*niezależnie od faktycznej wiedzy Pożyczkobiorcy o dokonanym przelewie*”. Powyższy fragment omawianej klauzuli jest sprzeczny z art. 512 k.c., zgodnie z którym *dopóki zbywca nie zawiadomił dłużnika o przelewie, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba że w chwili spełnienia świadczenia dłużnik wiedział o przelewie. Przepis ten stosuje się odpowiednio do innych czynności prawnych dokonanych między dłużnikiem a poprzednim wierzycielem.*

W ocenie Prezesa Urzędu zamieszczanie przez Speed Cash Polska w stosowanych wzorcach umownych ww. postanowienia, które stanowi jeden z kilku/kilkunastu zapisów zawartych w danej umowie powoduje to, że konsument zawierając określoną umowę, godzi się automatycznie również na klauzulę kwestionowaną w niniejszym punkcie. Nie ma zatem możliwości wyrażenia sprzeciwu wobec ewentualnego przelewu praw i obowiązków z umowy pożyczki zawartej ze Speed Cash Polska.

Wskazać również należy, że poprzez kwestionowane postanowienie Spółka uzyskuje zgodę konsumenta na przeniesienie ogółu praw i obowiązków wynikających z umowy pożyczki niezależnie od jego rzeczywistej woli. Zgodnie z utrwalonym poglądem doktryny sprzeczne z dobrymi obyczajami są natomiast takie postanowienia wzorców umów, które wyłączają lub ograniczają znaczenie rzeczywistej woli konsumenta. Warto przy tym zauważyć, że przelew praw i obowiązków Spółki wynikających z umowy pożyczki oznacza dla konsumenta de facto zmianę podmiotu, z którym pierwotnie zawarł umowę. Zawierając zaś umowę pożyczki konsument kieruje się określonymi kryteriami, w tym w szczególności w odniesieniu do podmiotu świadczącego usługi finansowe. Zmiana podmiotu w trakcie wykonywania umowy, na podstawie odgórnie udzielonej zgody, może być dla konsumenta niekorzystna. Trzeba podkreślić, że przepisy prawa gwarantują konsumentom będącymi stronami umów skonstruowanych w oparciu o wzorzec umowy szczególną ochronę wynikającą z art. 384 k.c. do art. 385⁵ k.c. Zawarta w art. 385³ k.c. lista klauzul służy do rozstrzygnięcia wątpliwości co do kwalifikacji danej klauzuli jako niedozwolonej. W pkt 5 art. 385³ k.c. za niedozwoloną klauzulę umowną uważa się postanowienie, które pozwala na przeniesienie ogółu praw i obowiązków wynikających z umowy bez zgody konsumenta. Zaliczenie takiej sytuacji do katalogu niedozwolonych postanowień umownych uzasadnione było przede wszystkim potrzebą ochrony konsumenta przed nieoczekiwaną, dokonaną w nieprzewidywalnej dla niego chwili zmianą osoby kontrahenta zobowiązanego do świadczeń wynikających z umowy, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 września 2008 r. (sygn. akt: V CSK 105/08). Inne znaczenie ma bowiem przeniesienie samych wierzytelności, a inne przeniesienie wszystkich praw i obowiązków na osobę trzecią. W drugiej z opisanych sytuacji dochodzi do zmiany podmiotowej po jednej ze stron stosunku zobowiązaniowego. Gdy taka zmiana dokonuje się bez zgody (tu: automatyczna zgoda zawarta we wzorcu, która może mieć charakter iluzoryczny) konsumenta prowadzi to w efekcie do jednostronnej zmiany umowy.

Prezes Urzędu nie podziela stanowiska Spółki, jakoby kwestionowane postanowienie wzmacniało pozycję konsumenta, bowiem obliuguje strony umowy cesji do poinformowania konsumenta o przelewie wierzytelności. Prezes UOKiK podkreśla, że istotą naruszenia dobrych obyczajów jest narzucenie konsumentowi odgórnej zgody na przelew praw i obowiązków wynikających z umowy zawartej ze Speed Cash Polska na bliżej nieokreślone podmioty trzecie.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na tym, że stosując kwestionowane postanowienie Przedsiębiorca uzyskuje zgodę konsumenta na dokonanie przelewu swoich praw i obowiązków wynikających z zawartej umowy pożyczki na bliżej nieokreślony podmiot trzeci powiązany kapitałowo lub osobowo ze Spółką, która to zgoda może być niezależna od rzeczywistej woli konsumenta. Z postanowienia wynika, że wszelkie świadczenia dokonane przez Pożyczkobiorcę na rzecz dotychczasowego wierzyciela (Pożyczkodawcy) będą miały skutek względem nabywcy wierzytelności, niezależnie od faktycznej wiedzy Pożyczkobiorcy o dokonanym przelewie. Powyższe oznacza, że dopóki

Spółka nie zawiadomi konsumenta-pożyczkobiorcy o dokonanym przelewie, konsument może nie wiedzieć, że nastąpił przelew wierzytelności Przedsiębiorcy na inny podmiot.

Należy ponadto wskazać, że do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone w dniu 26 czerwca 2013 r., pod nr 5002, zostało wpisane postanowienie o treści: „*Abonent wyraża zgodę na przeniesienie wszelkich praw i obowiązków Operatora, wynikających z Umowy i regulaminu na osoby trzecie*” (wpis na podstawie wyroku SOKiK z dnia 4 marca 2013 r., sygn. akt: XVII AmC 1573/12), które jest tożsame co do celu i skutku z postanowieniem stosowanym przez Spółkę. Ponadto, w rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone wpisane są następujące postanowienia:

„*Sprzedawca ma prawo przenieść prawa i obowiązki (cesja) wynikające z niniejszej umowy na osoby trzecie o czym poinformuje kupującego*” – postanowienie wpisane pod nr 2410 na podstawie wyroku SOKiK z dnia 10 marca 2010 r., sygn. akt: XVII AmC 1169/09,

„*Operator może przenieść prawa i obowiązki wynikające z umowy na osoby trzecie po uprzednim pisemnym powiadomieniu drugiej strony*” – postanowienie wpisane pod nr 4007 na podstawie wyroku SOKiK z dnia 8 sierpnia 2012 r., sygn. akt: XVII AmC 5737/11.

Wobec powyższego ww. postanowienie należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385³ k.c. pkt. 5 k.c.

Ad 8.

„*Pożyczkobiorca wyraża zgodę na nieodpłatne moich danych osobowych, nazwy i logo firmy, którą reprezentuje, informacji, tekstów, zdjęć, grafik i wizualizacji zawartych na stronie internetowej powyższego podmiotu, danych i zdjęć inwestycji sfinansowanej z pomocą Speed Cash Polska sp. z o.o. w materiałach promocyjnych, prezentacjach, publikacjach oraz na stronie internetowej Speed Cash Polska sp. z o.o.*” - postanowienie § 7 ust. 4 wzorca umowy zabezpieczonej hipoteką zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz § 6 ust. 4 wzorca umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie zawieranej w formie aktu notarialnego pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Spółkę, w którym konsument-pożyczkobiorca wyraża ogólnie zgodę na nieodpłatne wykorzystanie jego danych osobowych przez Speed Cash Polska, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Wskazać w tym miejscu należy, że zgodę zawarto we wzorcu, niezgadnianym indywidualnie z konsumentem, a tym samym konsument nie miał możliwości zawarcia umowy bez „wyrażenia tej zgody”. Zdaniem Prezesa Urzędu zgoda ta nie ma żadnego wpływu na zdolność kredytową konsumenta, nie chroni praw stron związanych z wykonaniem umowy. Zasadniczo uzyskanie tej zgody stanowi dodatkową niematerialną korzyść dla Spółki. Należy domniemywać, że w interesie konsumenta nie jest, aby informacja o zaciągnięciu przez niego długu została ujawniona nieograniczonemu kręgowi adresatów. Fakt zawarcia omawianego oświadczenia w treści wzorca umownego może skutkować tym, że konsument nawet może nie mieć świadomości odnośnie tego, że podpisując umowę pożyczki wyraża jednocześnie zgodę na wykorzystanie jego danych.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, zgodnie z którym konsument powinien mieć swobodę co do wyrażenia lub braku wyrażenia zgody na czynności przedsiębiorcy dotyczące jego danych osobowych. Tymczasem przedmiotowe postanowienie przewiduje odgórną zgodę konsumenta-pożyczkobiorcy na wykorzystanie jego danych osobowych przez Spółkę. Postanowienie to narusza również dobry obyczaj, zgodnie z którym przedsiębiorca powinien przedstawiać warunki umowy zawieranej z konsumentem w sposób jasny i precyzyjny podczas, gdy wykorzystanie danych konsumenta zostało tu zastrzeżone w bliżej nieokreślonym celu. Zauważyć należy, że cel przetwarzania danych osobowych nie został tutaj dostatecznie sprecyzowany i zasadniczo zależy od uznania Spółki. Samo wskazanie, że dane pożyczkobiorcy mogą być udostępniane na stronie internetowej Spółki nie określa celu tego udostępnienia, co jest sprzeczne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Wskazać należy, że kwestię udostępniania i administrowania danymi osobowymi reguluje Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) z dnia 27 kwietnia 2016 r. (Dz.Urz.UE.L Nr 119, str. 1, dalej jako „**RODO**”). Zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. f RODO „Przetwarzanie jest zgodne z prawem wyłącznie, jeśli jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora”.

Co więcej również katalog danych nie został sprecyzowany i w każdym przypadku może być różny, na co wskazuje chociażby sformułowanie „*i wizualizacji zawartych na stronie internetowej powyższego podmiotu*”. Z kwestionowanego postanowienia nie wynika również, gdzie będą zamieszczane „materiały promocyjne”, „prezentacje i publikacje”, ani na jaką skalę będą one wykorzystywane przez Spółkę.

Wskazać również należy, że poprzez kwestionowane postanowienie Spółka uzyskuje zgodę konsumenta niezależnie od jego rzeczywistej woli, a czasem i świadomości.

Z uwagi na formę, w jakiej Speed Cash Polska zawiera umowy (akt notarialny) wątpliwym jest czy, przy takiej konstrukcji zgody konsument ma realną możliwość na niewyrażenie zgody na opublikowanie jego danych osobowych. Zauważyć należy, że oświadczenie o wyrażeniu zgody zostało wkomponowane w treść umowy, bez możliwości złożenia oświadczenia o innej treści lub możliwości odwołania ww. oświadczenia, które pociągałoby za sobą zmianę umowy w formie aneksu. Tymczasem zdaniem Prezesa UOKiK podmiot, który przy okazji zawierania umowy pożyczki zamierza pozyskać zgodę konsumenta na przetwarzanie jego danych osobowych, powinien rozróżnić oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych od oświadczenia wyrażającego chęć związania się postanowieniami umowy. Zgodnie z utrwalonym poglądem doktryny sprzeczne z dobrymi obyczajami są bowiem takie postanowienia wzorców umów, które wyłączają lub ograniczają znaczenie rzeczywistej woli konsumenta. Ze względu na konstrukcję przedmiotowego zapisu, bez zgody na wykorzystanie danych osobowych, konsument nie mógłby zawrzeć umowy. Wzorzec został sformułowany w taki sposób, że konsument nie miał możliwości odmowy wyrażenia zgody na przetwarzanie danych. Postanowienie to może mieć charakter wyłącznie iluzoryczny, a owa dobrowolność wyrażenia zgody może być fikcyjna. Zgodnie ze stanowiskiem Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 kwietnia 2003 roku (sygn. akt: II SA 2135/02) „zgoda na przetwarzanie danych musi być wyraźna, nie może być domniemana lub dorozumiana z oświadczeniem woli o innej treści”.

Zatem nie spełnia tego wymagania podpisanie oświadczenia o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych, stanowiącego dodatkowy element innego zobowiązania niezawierającego informacji o celach i zakresie przetwarzania danych.

W ocenie Prezesa Urzędu zamieszczanie przez Speed Cash Polska w stosowanych wzorcach umownych ww. postanowienia, które stanowi jeden z kilku/kilkunastu zapisów zawartych w danej umowie powoduje to, że konsument zawierając określoną umowę, godzi się automatycznie również na klauzulę kwestionowaną w niniejszym punkcie. Nie ma jednocześnie możliwości wyrażenia sprzeciwu wobec zgody co do ewentualnego wykorzystania jego danych osobowych przez Spółkę. Należy również zauważyć, że poprzez zintegrowanie zgody z treścią wzorca, prawo do cofnięcia zgody zagwarantowane przez RODO, doznaje ograniczenia, bowiem konieczna jest zmiana umowy. Tym samym również argument Spółki co do odwołalności zgody w każdym czasie nie znajduje podstaw do uwzględnienia, bowiem odwołanie wymaga aneksu.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na tym, że stosując kwestionowane postanowienie Przedsiębiorca dąży do uzyskania korzyści dla siebie kosztem konsumenta. Spółka uzyskuje bowiem zgodę konsumenta-pożyczkobiorcy na bezpłatne wykorzystanie jego danych osobowych, w tym danych i zdjęć inwestycji sfinansowanej z pomocą Speed Cash Polska, w materiałach promocyjnych, prezentacjach, publikacjach oraz na stronie internetowej Spółki. Wskazać przy tym należy, że zgodnie z art. 7 ust. 1 RODO „jeżeli przetwarzanie odbywa się na podstawie zgody, administrator musi być w stanie wykazać, że osoba, której dane dotyczą, wyraziła zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych”. Z kolei ust. 2 omawianego przepisu stanowi, że „jeżeli osoba, której dane dotyczą, wyrażą zgodę w pisemnym oświadczeniu, które dotyczy także innych kwestii, zapytanie o zgodę musi zostać przedstawione w sposób pozwalający wyraźnie odróżnić je od pozostałych kwestii, w zrozumiałej i łatwo dostępnej formie, jasnym i prostym językiem”.

Tym samym stosując omawianą klauzulę Spółka obchodzi przepisy powszechnie obowiązującego prawa.

Rażące naruszenie interesu konsumenta wyraża się również w tym, iż dobra osobiste konsumenta-pożyczkobiorcy, jakimi są dane osobowe, mogą być wykorzystywane przez Przedsiębiorcę, w tym poprzez udostępnianie ich w mediach lub w przestrzeni publicznej, bez świadomej na to zgody uprawnionego. Cel i zakres danych objętych zgodą również nie został precyzyjnie oznaczony, czego wymaga nie tylko dobry obyczaj, ale także przepisy RODO. Przedsiębiorca wykorzystuje zatem swoją uprzywilejowaną pozycję w stosunku umownym, formułując wzorzec, w którym niejako „przy okazji” zawarcia umowy wymaga od konsumenta zgody na przetwarzanie danych osobowych.

Należy ponadto wskazać, że do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone w dniu 3 lipca 2014 r., pod nr 5717, zostało wpisane postanowienie o treści: „Pożyczkobiorca wyraża zgodę na opublikowanie danych osobowych, które udostępnił Pożyczkodawcy w prasie, mediach oraz każdym miejscu, które Pożyczkodawca uzna na stosowne” (wpis na podstawie wyroku SOKiK z dnia 14 maja 2014 r., sygn. akt: XVII AmC 10965/12), które, zdaniem Prezesa Urzędu, jest tożsame co do celu i skutku z postanowieniem stosowanym przez Spółkę. Cytowane wyżej postanowienie zostało uznane za abuzywne m.in. z uwagi na fakt, że zostało zawarte we wzorcu, który nie stanowił przedmiotu indywidualnych negocjacji, a cel przetwarzania danych i zakres danych osobowych nie zostały oznaczone i tym

samym mogły być dowolnie kształtowane przez Spółkę. Stwierdzając abuzywność tego postanowienia SOKiK wziął również pod uwagę fakt, że brak zgody oznaczał de facto brak możliwości zawarcia umowy, a sama zgoda miała charakter iluzoryczny. Wszystkie powyższe argumenty mają zastosowanie do postanowienia kwestionowanego przez Prezesa Urzędu w niniejszym postępowaniu.

Wobec powyższego ww. postanowienie należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Ad 9.

„Pożyczkobiorca wyraża zgodę na nieodpłatne umieszczanie nazwiska w materiałach promocyjnych, prezentacjach, publikacjach oraz na stronie internetowej Speed Cash Polska sp. z o.o. – postanowienie § 7 Regulaminu udzielania pożyczek przez Speed Cash Polska obowiązującego od 17 maja 2017 r.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Spółkę, w którym konsument-pożyczkobiorca wyraża odgórnie zgodę na nieodpłatne wykorzystanie jego danych osobowych przez Speed Cash Polska, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Wskazać w tym miejscu należy, że zgoda „została wyrażona” we wzorcu umownym narzuconym konsumentowi, który nie miał tym samym możliwości zawarcia umowy bez jednoczesnego „wyrażenia tej zgody”. Zdaniem Prezesa Urzędu zgoda ta nie ma żadnego wpływu na zdolność kredytową konsumenta, nie chroni praw stron związanych z wykonaniem umowy. Zasadniczo uzyskanie tej zgody stanowi dodatkową niematerialną korzyść dla Spółki. Ponadto domniemywać należy, że w interesie konsumenta nie leży upowszechnianie informacji o zaciągnięciu przez niego kredytu.. Fakt zawarcia takiego oświadczenia w treści wzorca umownego może skutkować tym, że dłużnik może nawet nie mieć świadomości odnośnie tego, że podpisując umowę pożyczki wyraża jednocześnie zgodę na wykorzystanie jego danych osobowych.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, zgodnie z którym konsument powinien mieć swobodę co do wyrażenia lub braku wyrażenia zgody na czynności przedsiębiorcy dotyczące jego danych osobowych. Tymczasem przedmiotowe postanowienie przewiduje odgórny zgodę konsumenta-pożyczkobiorcy na wykorzystanie jego danych osobowych przez Spółkę, gdyż zostało zamieszczone w Regulaminie udzielania pożyczek przez Speed Cash Polska. Postanowienie to narusza również dobry obyczaj, zgodnie z którym przedsiębiorca powinien przedstawiać warunki umowy zawieranej z konsumentem w sposób jasny i precyzyjny podczas, gdy wykorzystanie danych konsumenta zostało tu zastrzeżone w bliżej nieokreślonym celu. Cel przetwarzania danych osobowych nie został tutaj dostatecznie sprecyzowany i zasadniczo zależy od uznania Spółki, co jest sprzeczne z art. 6 ust. 1 lit. f RODO. Samo wskazanie, że dane Pożyczkobiorcy mogą być udostępniane na stronie internetowej Spółki nie określa celu tego udostępnienia. Co więcej, w ocenie Prezesa Urzędu, możliwość publikacji nazwisk dłużników niesie ze sobą ryzyko wykorzystywania jej jako narzędzia wywarcia na nich presji poprzez upowszechnianie informacji o ich zaległościach w spłacie zobowiązań, a w konsekwencji niesie ryzyko naruszenia dóbr osobistych, takich jak: dobre imię czy poszanowanie prywatności.

Wskazać również należy, że poprzez kwestionowane postanowienie Spółka uzyskuje zgodę konsumenta niezależnie od jego rzeczywistej woli. Zgodnie z utrwalonym poglądem doktryny sprzeczne z dobrymi obyczajami są natomiast takie postanowienia wzorców umów, które wyłączają lub ograniczają znaczenie rzeczywistej woli konsumenta. Wątpliwym jest bowiem, czy przy takiej konstrukcji zgody konsument ma realną możliwość na niewyrażenie zgody na opublikowanie jego danych osobowych. Zauważyć należy, że oświadczenie o wyrażeniu zgody zostało wkomponowane w treść Regulaminu, bez możliwości złożenia oświadczenia o odmiennej treści. Tymczasem zdaniem Prezesa UOKiK podmiot, który przy okazji zawierania umowy pożyczki zamierza pozyskać zgodę konsumenta na przetwarzanie jego danych osobowych, powinien rozróżnić oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych od postanowień Regulaminu stosowanego przy zawieraniu umów pożyczki. Aktualna pozostaje tu interpretacja zgody wyraźnej zastosowana w przywołanym powyżej wyroku NSA (sygn. II SA 2135/02).

W ocenie Prezesa Urzędu zamieszczanie przez Speed Cash Polska w stosowanych wzorcach umownych ww. postanowienia, które stanowi jeden z kilku/kilkunastu zapisów zawartych w danym wzorcu (tu: Regulaminie) powoduje to, że konsument zawierając określoną umowę, godzi się automatycznie również na klauzulę kwestionowaną w niniejszym punkcie. Nie ma możliwości wyrażenia sprzeciwu wobec zgody co do ewentualnego wykorzystania jego danych osobowych (tu: nazwiska) przez Spółkę. Sprzeciw konsumenta oznacza *de facto* brak podpisania umowy pożyczki.

Stanowisko Spółki, iż kwestionowana klauzula realizuje przepisy RODO i nie daje Przedsiębiorcy dowolności w zakresie wykorzystania danych osobowych w ocenie Prezesa Urzędu nie zasługuje na uwzględnienie z przyczyn przywołanych powyżej.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na tym, że stosując kwestionowane postanowienie Przedsiębiorca dąży do uzyskania korzyści dla siebie kosztem konsumenta. Spółka uzyskuje bowiem zgodę konsumenta-pożyczkobiorcy na bezpłatne wykorzystanie jego danych osobowych, w materiałach promocyjnych, prezentacjach, publikacjach oraz na stronie internetowej Spółki. Wskazać przy tym należy, że zgodnie z art. 7 ust. 1 RODO „jeżeli przetwarzanie odbywa się na podstawie zgody, administrator musi być w stanie wykazać, że osoba, której dane dotyczą, wyraziła zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych”. Z kolei ust. 2 omawianego przepisu stanowi, że „jeżeli osoba, której dane dotyczą, wyraża zgodę w pisemnym oświadczeniu, które dotyczy także innych kwestii, zapytanie o zgodę musi zostać przedstawione w sposób pozwalający wyraźnie odróżnić je od pozostałych kwestii, w zrozumiałej i łatwo dostępnej formie, jasnym i prostym językiem”.

Tym samym stosując omawianą klauzulę Spółka obchodzi przepisy powszechnie obowiązującego prawa.

Należy ponadto wskazać, że do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone w dniu 3 lipca 2014 r., pod nr 5717, zostało wpisane postanowienie o treści: „Pożyczkobiorca wyraża zgodę na opublikowanie danych osobowych, które udostępnił Pożyczkodawcy w prasie, mediach oraz każdym miejscu, które Pożyczkodawca uzna na stosowne” (wpis na podstawie wyroku SOKiK z dnia 14 maja 2014 r., sygn. akt: XVII AmC 10965/12), które jest tożsame co do celu i skutku z postanowieniem stosowanym przez Spółkę.

Wobec powyższego ww. postanowienie należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Ad 10.

„Oświadczam, iż w związku z zawieraną umową pożyczki oraz ustanowieniem hipoteki na nieruchomości na zabezpieczenie w/w pożyczki poniżej oświadczam, że rozumiem całą przedstawioną mi do podpisu dokumentację (umowa pożyczki z ustanowieniem hipoteki na nieruchomości, formularz informacyjny oraz dokumentację towarzyszącą) miałem/am czas na swobodne zapoznanie się z nią oraz konsultacje jej treści z prawnikiem” [pisownia oryginalna] – pkt 10 wzorca umowy pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Przedsiębiorcę, w którym konsument-pożyczkobiorca oświadcza, że rozumie całą przedstawioną mu do podpisu dokumentację i miał czas na swobodne zapoznanie się z nią oraz konsultację jej treści z prawnikiem, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, zgodnie z którym konsument powinien mieć możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego jego osoby oraz stanu faktycznego w związku z zawieraną umową. Tymczasem omawiane postanowienie jest odgórnym oświadczeniem konsumenta-pożyczkobiorcy, narzuconym konsumentowi wraz z podpisywanym wzorcem umownym pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”. Ponadto kwestionowane postanowienie narusza również dobry obyczaj rozumiany jako zachowanie zasady przejrzystego konstruowania wzorca umownego. Zamieszczanie przez Spółkę w stosowanych wzorcach umownych ww. postanowienia, które stanowi jeden z kilku/kilkunastu zapisów zawartych w danym wzorcu powoduje to, że konsument zawierając określoną umowę i podpisując obszerną dokumentację, w tym deklaracje i oświadczenia, godzi się automatycznie również na klauzulę kwestionowaną w niniejszym punkcie.

Omawiane postanowienie wywołuje u konsumenta przeświadczenie, że złożenie oświadczenia o ww. treści jest konieczne do zawarcia ze Spółką umowy pożyczki. Omawiane postanowienie ma również na celu zniechęcenie konsumenta do ewentualnego występowania na drogę sądową w związku z kwestionowaniem postanowień zawartej umowy. Skoro konsument przyznał, że rozumie dokumentację umowną i miał czas na konsultację jej treści z prawnikiem, to udowodnienie, iż stan rzeczywisty podczas zawierania umowy był zgoła odmienny może być dla konsumenta co najmniej utrudnione. Oświadczenie o ww. treści stawia zatem Przedsiębiorcę w uprzywilejowanej pozycji wobec konsumenta.

Sprzeczność przedmiotowego postanowienia z dobrymi obyczajami polega więc na narzucaniu przez Spółkę we wzorcu umownym konieczności złożenia przez konsumenta oświadczenia o zrozumieniu przez niego pełnej dokumentacji dotyczącej umowy i uprzednim skonsultowaniu jej treści z prawnikiem, co odbywa się na zasadzie automatyzmu przy podpisywaniu dokumentacji umownej oraz którego treść jest dla konsumenta niekorzystna.

Tymczasem w każdym przypadku dobry obyczaj wymaga, aby konsument miał możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego warunków umowy, które odzwierciedla jego rzeczywistą wolę.

Argument Spółki, iż w przypadku niezgodności oświadczenia z prawdą, konsument nie musi podpisywać umowy potwierdza jedynie powyższe twierdzenia Prezesa Urzędu co do arbitralnego charakteru kwestionowanego postanowienia. Nie zmienia to jednak faktu, że klauzula ta wywołuje u konsumenta przeświadczenie, że złożenie oświadczenia o ww. treści jest koniecznym do zawarcia ze Spółką umowy pożyczki.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na tym, że stosując kwestionowane postanowienie Przedsiębiorca dąży do wyeliminowania możliwości powołania się przez konsumenta-pożyczkobiorcę na okoliczność niezrozumienia postanowień zawieranej umowy. Ponadto wskazana wyżej klauzula ma nie tylko wywołać określone skutki prawne. Służy ona również wywołaniu odpowiedniego stanu świadomości u konsumenta, który może zrezygnować z próby kwestionowania wskazanej w postanowieniu okoliczności, skoro sam podpisał, że rozumie dokumentację umowną oraz miał czas na konsultację jej treści z prawnikiem. Kwestionowane postanowienie może zatem wprowadzać konsumenta w błąd co do zakresu jego uprawnień.

Omawiana klauzula może dodatkowo sugerować, iż konsument rzeczywiście skonsultował całą dokumentację z prawnikiem. Umieszczenie tego rodzaju oświadczenia we wzorcu umownym ma na celu zniekształcenie wyobrażenia konsumenta o przysługujących mu prawach, w ten sposób, aby miał on wątpliwości co do przysługującej mu ochrony wynikającej z art. 82 k.c. Analizując treść wzorców umownych należy dojść do wniosku, że w sposób celowy zostały one zredagowane w takiej formie, aby wyrobić w konsumencie przekonanie o braku możliwości kwestionowania ich poszczególnych postanowień oraz dochodzenia swych roszczeń na drodze sądowej. Wskazane postanowienie narusza zatem w sposób istotny interesy prawne i ekonomiczne konsumenta.

Należy ponadto wskazać, że do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone w dniu 13 marca 2006 r., pod nr 620, zostało wpisane postanowienie o treści: „Nabywca składając podpis pod niniejszym Statutem oświadcza, że powyższe zasady rozliczeń zrozumiał, akceptuje i jako zgodne z jego wolą podważać ich nie zechce” (wpis na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 marca 2005 r., sygn. akt: XVII AmC 32/04), które, zdaniem Prezesa Urzędu, jest tożsame co do celu i skutku z postanowieniem stosowanym przez Spółkę.

Tym samym ww. postanowienie należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Ad 11.

„Oświadczam, że jestem świadom/a i akceptuję ryzyko związane z przewłaszczeniem na zabezpieczenie nieruchomości w sytuacji braku spłaty zadłużenia z mojej strony z tytułu udzielonej mi pożyczki” – pkt 11 wzorca umowy pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Przedsiębiorcę, w którym konsument-pożyczkobiorca oświadcza, że jest świadomy i akceptuje

ryzyko związane z przewłaszczeniem na zabezpieczenie nieruchomości w razie braku spłaty pożyczki, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, zgodnie z którym konsument powinien mieć możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego jego osoby oraz stanu faktycznego w związku z zawieraną umową. Tymczasem omawiane postanowienie jest odgórnym oświadczeniem konsumenta-pożyczkobiorcy, narzuconym konsumentowi wraz z podpisywanym wzorcem umownym pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”. Ponadto kwestionowane postanowienie narusza również dobry obyczaj rozumiany jako zachowanie zasady przejrzystego konstruowania wzorca umownego. Zamieszczanie przez Spółkę w stosowanych wzorcach umownych ww. postanowienia, które stanowi jeden z kilku/kilkunastu zapisów wkomponowanych w treść wzorca powoduje to, że konsument zawierając określoną umowę i podpisując obszerną dokumentację, w tym deklaracje i oświadczenia, godzi się automatycznie również na klauzulę kwestionowaną w niniejszym punkcie.

Omawiane postanowienie wywołuje u konsumenta przeświadczenie, że złożenie oświadczenia o ww. treści jest konieczne do zawarcia ze Spółką umowy pożyczki. Omawiane postanowienie ma również na celu zniechęcenie konsumenta do ewentualnego występowania na drogę sądową w związku z kwestionowaniem zawartej umowy, w tym np. wysokości zabezpieczenia. Skoro konsument przyznał, że jest świadomy i akceptuje ryzyko związane z zawieraną umową, to udowodnienie, iż stan rzeczywisty podczas zawierania umowy był zgoła odmienny, może okazać się bardzo trudne, jeśli nie niemożliwe. Oświadczenie o ww. treści stawia zatem Przedsiębiorcę w uprzywilejowanej pozycji wobec konsumenta.

Sprzeczność przedmiotowego postanowienia z dobrymi obyczajami polega więc na narzucaniu przez Spółkę we wzorcu umownym konieczności złożenia przez konsumenta oświadczenia o akceptacji ryzyka związanego z zawieraną umową, co odbywa się na zasadzie automatyzmu przy podpisywaniu dokumentacji umownej oraz którego treść jest dla konsumenta niekorzystna.

Tymczasem w każdym przypadku dobry obyczaj wymaga, aby konsument miał możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego warunków umowy, które odzwierciedla jego rzeczywistą wolę.

Prezes Urzędu nie podziela stanowiska Spółki, zgodnie z którym kwestionowane oświadczenie nie wpływa na sytuację prawną konsumenta, bowiem nie zrzeka się on i nie ogranicza swoich uprawnień w kontekście ewentualnego sporu. Naruszenie dobrych obyczajów sprowadza się tu bowiem do narzucania przez Spółkę we wzorcu umownym konieczności złożenia przez konsumenta oświadczenia o akceptacji ryzyka związanego z zawieraną umową, co odbywa się na zasadzie automatyzmu.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na tym, że stosując kwestionowane postanowienie Przedsiębiorca dąży do wyeliminowania możliwości powołania się przez konsumenta-pożyczkobiorcę na okoliczność niezrozumienia postanowień zawieranej umowy, w tym w szczególności dotyczących ryzyka utraty nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia. Ponadto wskazana wyżej klauzula ma nie

tylko wywołać określone skutki prawne. Służy ona również wywołaniu odpowiedniego stanu świadomości u konsumenta, który może zrezygnować z próby kwestionowania wskazanej w postanowieniu okoliczności, skoro sam podpisał, że jest świadomy i akceptuje ryzyko związane z zawarciem umowy pożyczki zabezpieczonej przez przewłaszczenie nieruchomości. Kwestionowane postanowienie może zatem wprowadzać konsumenta w błąd co do zakresu jego uprawnień.

Analizując treść wzorców umownych należy dojść do wniosku, że w sposób celowy zostały one zredagowane w takiej formie, aby wyrobić w konsumentach przekonanie o braku możliwości kwestionowania ich poszczególnych postanowień oraz dochodzenia swych roszczeń na drodze sądowej. Omawiane postanowienie służy zatem zniekształceniu wyobrażenia konsumenta o przysługujących mu prawach.

Należy ponadto wskazać, że do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone w dniu 13 marca 2006 r., pod nr 620, zostało wpisane postanowienie o treści: „Nabywca składając podpis pod niniejszym Statutem oświadcza, że powyższe zasady rozliczeń zrozumiał, akceptuje i jako zgodne z jego wolą podważać ich nie zechce” (wpis na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 marca 2005 r., sygn. akt: XVII AmC 32/04), które, zdaniem Prezesa Urzędu, jest tożsame co do celu i skutku z postanowieniem stosowanym przez Spółkę.

Tym samym ww. postanowienie należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Ad 12.

„Oświadczam, że moja sytuacja majątkowa, osobista, rodzinna, nie stawia mnie pod przymusem zaciągnięcia niniejszej pożyczki oraz brak jest jakichkolwiek podstaw o uznanie, że znajduję się w przymusowym położeniu lub w błędzie co do dokonywanych czynności prawnych polegających na zaciągnięciu pożyczki i ustanowieniu zabezpieczenia jej spłaty w szczególności w postaci przewłaszczenia na zabezpieczenie nieruchomości” – pkt 12 wzorca umowy pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Przedsiębiorcę, w którym konsument-pożyczkobiorca oświadcza, że brak jest podstaw do uznania, że znajduje się w przymusowym położeniu lub w błędzie co do dokonywanych czynności prawnych, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, zgodnie z którym konsument powinien mieć możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego jego osoby oraz stanu faktycznego w związku z zawieraną umową. Tymczasem omawiane postanowienie jest odgórnym oświadczeniem konsumenta-pożyczkobiorcy, narzuconym konsumentowi wraz z podpisywanym wzorcem umownym pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”. Ponadto kwestionowane postanowienie narusza również dobry obyczaj rozumiany jako zachowanie zasady przejrzystego konstruowania wzorca umownego. Zamieszczanie przez Spółkę w stosowanych wzorcach umownych ww. postanowienia, które stanowi jeden z kilku/kilkunastu zapisów wkomponowanych w treść wzorca powoduje to, że konsument zawierając określoną umowę i podpisując obszerną dokumentację, w tym deklarację

i oświadczenia, godzi się automatycznie również na klauzulę kwestionowaną w niniejszym punkcie.

Omawiane postanowienie ma na celu zniechęcenie konsumenta do występowania na drogę sądową w związku z realizacją umowy zawartej ze Spółką. Skoro konsument przyznał, że nie znajduje się w przymusowym położeniu i nie działał pod wpływem błędu, to próba udowodnienia w postępowaniu sądowym okoliczności przeciwnej może być bardzo utrudniona, jeśli nie niemożliwa. Oświadczenie o ww. treści stawia zatem Przedsiębiorcę w uprzywilejowanej pozycji wobec konsumenta.

Sprzeczność przedmiotowego postanowienia z dobrymi obyczajami polega więc na narzucaniu przez Spółkę we wzorcu umownym konieczności złożenia oświadczenia o braku okoliczności przymusowego położenia konsumenta i braku błędu co do dokonywanej czynności prawnej, co odbywa się na zasadzie automatyzmu przy podpisywaniu umowy oraz którego treść jest dla konsumenta niekorzystna.

Tymczasem w każdym przypadku dobry obyczaj wymaga, aby konsument miał możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego warunków umowy, zwłaszcza w formie odrębnego dokumentu.

Zdaniem Prezesa Urzędu występowanie kwestionowanej klauzuli, wbrew twierdzeniem Spółki, nie odbiega tematycznie od podstawy powołania się na błąd. Zgodnie z postanowieniem konsument zmuszony jest oświadczyć m.in., że nie znajduje się w błędzie co do dokonywanej czynności prawnej. Należy się zgodzić, że przedsiębiorca powinien mieć możliwość weryfikacji sytuacji potencjalnego dłużnika, jednakże powyższe nie może się odbywać poprzez narzucanie oświadczeń określonej treści we wzorcu umownym.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na tym, że stosując kwestionowane postanowienie Przedsiębiorca dąży do wyeliminowania możliwości powołania się przez konsumenta-pożyczkobiorcę na okoliczność przymusowego położenia lub błędu co do dokonywanej czynności prawnej. Ponadto wskazana wyżej klauzula ma nie tylko wywołać określone skutki prawne. Służy ona również wywołaniu odpowiedniego stanu świadomości u konsumenta, który może zrezygnować z próby kwestionowania wskazanej w postanowieniu okoliczności, skoro sam podpisał, że nie znajduje się w przymusowym położeniu i nie działał pod wpływem błędu. Kwestionowane postanowienie może zatem wprowadzać konsumenta w błąd co do zakresu jego uprawnień.

Omawiana klauzula ma na celu pozbawienie konsumenta zamiaru skutecznego dochodzenia roszczeń lub zmiany warunków umowy na drodze polubownej, jak i sądowej. Postanowienie to w sposób rażący narusza sytuację konsumenta, zwłaszcza gdy okaże się, że konsument zaciągnął pożyczkę, będąc - wbrew oświadczeniu - w przymusowym położeniu w rozumieniu art. 388 k.c. lub działając pod wpływem błędu w rozumieniu art. 84 k.c.

Analizując treść wzorców umownych należy dojść do wniosku, że w sposób celowy zostały one zredagowane w takiej formie, aby wyrobić w konsumencie przekonanie o braku możliwości kwestionowania ich poszczególnych postanowień oraz dochodzenia swych roszczeń na drodze sądowej. Kwestionowane postanowienie służy zniekształceniu wyobrażenia konsumenta o przysługujących mu prawach, a zatem narusza dobry obyczaj polegający na niewykorzystywaniu silniejszej pozycji przez przedsiębiorcę jako twórcę wzorca.

Tym samym ww. postanowienie należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Ad 13.

„Oświadczam, że w pełni rozumiem znaczenie dokonywanych czynności prawnych, o których mowa powyżej” – pkt 12 wzorca umowy pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umownego stosowanego przez Przedsiębiorcę, w którym konsument-pożyczkobiorca oświadcza, że rozumie znaczenie dokonywanych czynności prawnych, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Kwestionowane postanowienie narusza dobry obyczaj, zgodnie z którym konsument powinien mieć możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego jego osoby oraz stanu faktycznego w związku z zawieraną umową. Tymczasem omawiane postanowienie jest odgórnym oświadczeniem konsumenta-pożyczkobiorcy, narzuconym konsumentowi wraz z podpisywanym wzorcem umownym pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”. Ponadto kwestionowane postanowienie narusza również dobry obyczaj rozumiany jako zachowanie zasady przejrzystego konstruowania wzorca umownego. Zamieszczanie przez Spółkę w stosowanych wzorcach umownych ww. postanowienia, które stanowi jeden z kilku/kilkunastu zapisów zawartych w danym wzorcu powoduje to, że konsument zawierając określoną umowę i podpisując obszerną dokumentację, w tym deklaracje i oświadczenia, godzi się automatycznie również na klauzulę kwestionowaną w niniejszym punkcie.

Omawiane postanowienie wywołuje u konsumenta przeświadczenie, że złożenie oświadczenia o ww. treści jest konieczne do zawarcia ze Spółką umowy pożyczki. Omawiane postanowienie ma również na celu zniechęcenie konsumenta do ewentualnego występowania na drogę sądową w związku z kwestionowaniem zawartej umowy. Skoro konsument przyznał, że rozumie znaczenie dokonywanej czynności prawnej w postaci zaciągnięcia pożyczki zabezpieczonej hipotecznie lub przez przewłaszczenie nieruchomości, to powoływanie się w postępowaniu sądowym na okoliczność przeciwną może być utrudnione. Oświadczenie o ww. treści stawia zatem Przedsiębiorcę w uprzywilejowanej pozycji wobec konsumenta.

Sprzeczność przedmiotowego postanowienia z dobrymi obyczajami polega zatem na narzucaniu przez Spółkę we wzorcu umownym konieczności złożenia przez konsumenta oświadczenia o rozumieniu przez niego znaczenia dokonywanych czynności prawnych, co odbywa się na zasadzie automatyzmu przy podpisywaniu dokumentacji umownej oraz którego treść jest dla konsumenta niekorzystna.

Tymczasem w każdym przypadku dobry obyczaj wymaga, aby konsument miał możliwość swobodnego złożenia oświadczenia dotyczącego jego osoby, które odzwierciedla jego rzeczywistą wiedzę i wolę.

Prezes Urzędu nie podziela stanowiska Spółki, zgodnie z którym kwestionowane postanowienie nie ogranicza uprawnień konsumenta do wykazywania okoliczności przeciwnych. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że konsument jest słabszą stroną stosunku

zobowiązaniowego, a narzucenie kwestionowanego oświadczenia osłabia tę pozycję jeszcze bardziej.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na tym, że stosując kwestionowane postanowienie Przedsiębiorca dąży do wyeliminowania możliwości powołania się przez konsumenta-pożyczkobiorcę na okoliczność niezrozumienia znaczenia dokonywanych czynności prawnych. Ponadto wskazana wyżej klauzula ma nie tylko wywołać określone skutki prawne. Służy ona również wywołaniu odpowiedniego stanu świadomości u konsumenta, który może zrezygnować z próby kwestionowania wskazanej w postanowieniu okoliczności, skoro sam podpisał, że rozumie znaczenie dokonywanych czynności prawnych. Kwestionowane postanowienie może zatem wprowadzać konsumenta w błąd co do zakresu jego uprawnień.

Omawiana klauzula służy pozbawieniu konsumenta zamiaru skutecznego dochodzenia roszczeń lub zmiany warunków umowy na drodze polubownej, jak i sądowej. Postanowienie to w sposób rażący narusza sytuację konsumenta, gdy okaże się, że konsument zaciągnął pożyczkę, będąc np. w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli w rozumieniu art. 82 k.c. albo działając po wpływie błędu co do czynności prawnej w rozumieniu art. 84 k.c.

Analizując treść wzorców umownych należy dojść do wniosku, że w sposób celowy zostały one zredagowane w takiej formie, aby wyrobić w konsumentach przekonanie o braku możliwości kwestionowania ich poszczególnych postanowień oraz dochodzenia swych roszczeń na drodze sądowej. Kwestionowane postanowienie ma zatem na celu zniekształcenie wyobrażenia konsumenta o przysługujących mu prawach, a zatem narusza dobry obyczaj polegający na niewykorzystywaniu silniejszej pozycji przez przedsiębiorcę jako twórcę wzorca.

Należy ponadto wskazać, że do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone w dniu 13 marca 2006 r., pod nr 620, zostało wpisane postanowienie o treści: „*Nabywca składając podpis pod niniejszym Statutem oświadcza, że powyższe zasady rozliczeń zrozumiał, akceptuje i jako zgodne z jego wolą podważać ich nie zechce*” (wpis na podstawie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 23 marca 2005 r., sygn. akt: XVII AmC 32/04), które, zdaniem Prezesa Urzędu, jest tożsame co do celu i skutku z postanowieniem stosowanym przez Spółkę.

Tym samym ww. postanowienie należy uznać za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Uzasadnienie braku przyjęcia wniosku o wydanie decyzji w trybie art. 23c uokik

W toku postępowania administracyjnego Przedsiębiorca złożył wniosek o wydanie decyzji zobowiązującej, o której mowa w art. 23c uokik. Zgodnie z treścią art. 23c ust. 1 uokik, jeżeli przedsiębiorca przed wydaniem decyzji, o której mowa w art. 23b ust. 1, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a, lub usunięcia skutków tego naruszenia, Prezes Urzędu może, wydając decyzję, o której mowa w art. 23b ust. 1, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań.

Ponadto, zgodnie z art. 23c ust. 2 uokik, w decyzji, o której mowa w ust. 1 Prezes Urzędu może określić termin wykonania zobowiązań, zaś stosownie do ust. 3 omawianego artykułu –

w ww. decyzji Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań. W przypadku wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, przepisów art. 23b ust. 2 pkt 1 i art. 106 ust. 1 pkt 3a nie stosuje się (art. 23c ust. 4 uokik).

Należy zwrócić uwagę, iż stosownie do treści art. 23c ust. 1 uokik, Prezes Urzędu „może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań”, a zatem złożone przez przedsiębiorcę propozycje nie są wiążące dla Prezesa Urzędu. Oznacza to, że Prezes Urzędu może nie skorzystać z uprawnienia przewidzianego w tym przepisie. W niniejszej sprawie Prezes Urzędu nie skorzystał z powyższego uprawnienia, ponieważ Przedsiębiorca *de facto* zaprzestał wykorzystywania kwestionowanych postanowień, gdyż od 21 lipca 2017 r. nie zawiera z konsumentami umów w oparciu o wzorce umowne pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji” oraz „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki”. W odniesieniu do wniosku Przedsiębiorcy w zakresie usunięcia skutków naruszenia, Prezes Urzędu uznał, że propozycja przedstawiona przez Spółkę nie zagwarantuje konsumentom skutecznego usunięcia następstw stosowania przez Speed Cash Polska niedozwolonych postanowień umownych.

Uzasadniając brak przyjęcia przez Prezesa Urzędu zobowiązania Przedsiębiorcy w trybie art. 23c uokik, wskazać również należy, że działalność pożyczkowa Spółki jest przedmiotem zainteresowania Prokuratury. Prezes Urzędu otrzymał zawiadomienie o nieprawidłowościach przy udzielaniu pożyczek przez Speed Cash Polska z Prokuratury Rejonowej w Pile, zaś toku postępowania Prezes Urzędu ustalił, że wobec Spółki prowadzone jest postępowanie przez Prokuraturę Okręgową Warszawa-Praga w Warszawie, dotyczące zawierania przez Spółkę umów pożyczki z przewłaszczeniem na zabezpieczenie z konsumentami pozostającymi w ciężkiej sytuacji finansowej, co skutkuje przejmowaniem nieruchomości przez Spółkę w wyniku braku spłaty zadłużenia.

Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, iż Spółka w ostatecznym stanowisku w sprawie przekazany w piśmie z dnia 9 lipca 2020 r. nie podtrzymała wniosku o wydanie decyzji w trybie art. 23c uokik, zaś wniosła o umorzenie postępowania administracyjnego z uwagi na brak naruszenia przez Spółkę zakazu zawartego w art. 23a uokik.

Obowiązek w zakresie środków usunięcia trwających skutków naruszeń (pkt II sentencji decyzji)

Zgodnie z art. 23b ust. 2 pkt 2 uokik w decyzji o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującej jego wykorzystywania, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a uokik, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji.

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu zdecydował o nałożeniu na Przedsiębiorcę środków usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych określonych w punkcie I niniejszej decyzji w postaci obowiązku:

- 1) skierowania listem poleconym – w terminie 2 (dwóch) miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji – do konsumentów, którzy zawarli umowy ze Speed Cash Polska Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji z

siedzibą w Warszawie w oparciu o wzorce umów, zawierające postanowienia, o których mowa w punkcie I niniejszej decyzji, sformułowanej w sposób czytelny i zrozumiały pisemnej informacji o uznaniu przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone postanowień wzorców umów, o których mowa w punkcie I niniejszej decyzji o treści, jak w pkt II.1 sentencji decyzji,

2) opublikowania na oficjalnej stronie internetowej Speed Cash Polska Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w restrukturyzacji z siedzibą w Warszawie (w dniu wydania decyzji jest to strona pod adresem www.speedcashpolska.pl) w terminie 7 (siedmiu) dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji – oświadczenia o treści, jak w pkt II.2 sentencji decyzji w sposób określony w ww. punkcie.

Postanowienia określone w punktach I.1-I.13 sentencji niniejszej decyzji zawarte są we wzorcach umownych, których zgodnie z oświadczeniem Przedsiębiorcy, Spółka zaprzestała stosowania w obrocie z udziałem konsumentów. Z ustaleń Prezesa Urzędu wynika jednakże, że skutki stosowania postanowień umownych, o których mowa w art. 23a uokik nie zostały dotychczas przez Spółkę w żaden sposób usunięte. Tym samym skierowanie listem poleconym do konsumentów, którzy zawarli umowy ze Speed Cash Polska w oparciu o wzorce umów, zawierające postanowienia, o których mowa w punkcie I niniejszej decyzji i nadal są stronami tych umów, informacji o niedozwolonym charakterze ww. postanowień, umożliwi konsumentom podjęcie decyzji o ewentualnym dochodzeniu swoich indywidualnych roszczeń na drodze cywilnoprawnej.

Środek w postaci obowiązku publikacji oświadczenia o wskazanej treści, w ocenie Prezesa Urzędu, pozwoli zrealizować przede wszystkim cele informacyjne i edukacyjne decyzji. Informacja o wydaniu decyzji zostanie zamieszczona na stronie internetowej Przedsiębiorcy, dostępnej wszystkim konsumentom, także tym, którzy mogli być poszkodowani w wyniku działań Przedsiębiorcy, a nie są już stronami umów ze Speed Cash Polska i przez to nie otrzymali tej informacji listem poleconym. W przypadku tych konsumentów, informacja taka umożliwi im podjęcie decyzji o ewentualnym dochodzeniu swoich indywidualnych roszczeń na drodze cywilnoprawnej.

Nałożenie na Przedsiębiorcę obowiązków, o których mowa w punkcie II decyzji, ma na celu zapewnienie, że każdy konsument, który zawarł umowę z Przedsiębiorcą w oparciu o wzorce umów zawierające postanowienia, o których mowa w punkcie I niniejszej decyzji, otrzyma informację, iż ww. postanowienia zostały uznane za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ §1 k.c., a tym samym że nie są one dla niego wiążące.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt II sentencji niniejszej decyzji.

Obowiązek publikacji decyzji lub jej części (pkt III sentencji decyzji)

Zgodnie z art. 23b ust. 3 uokik w decyzji o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującej jego wykorzystywania, Prezes Urzędu może nakazać przedsiębiorcy publikację decyzji w całości lub w części, na koszt przedsiębiorcy, w określonej formie, z zaznaczeniem, czy decyzja ta jest prawomocna.

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu nałożył na Przedsiębiorcę obowiązek publikacji wersji jawnej niniejszej decyzji w całości, w związku ze stosowaniem niedozwolonych postanowień wzorca umowy określonych w punktach I.1-I.13 sentencji niniejszej decyzji, z zaznaczeniem, że decyzja ta jest prawomocna, na koszt ww. przedsiębiorcy:

1. w ciągu 14 (czternastu) dni od daty uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji punktu I sentencji niniejszej decyzji w dwóch dziennikach o zasięgu ogólnopolskim i średnim nakładzie jednorazowym nie mniejszym niż 50 000 (słownie: pięćdziesiąt tysięcy) egzemplarzy, w sposób określony w pkt III.1 sentencji decyzji,
2. na oficjalnej stronie internetowej tego przedsiębiorcy (w dniu wydania decyzji jest to strona pod adresem www.speedcashpolska.pl), w ciągu 7 (siedmiu) dni od daty uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji, w sposób określony w pkt. III.2 sentencji decyzji.

W ocenie Prezesa Urzędu nałożone na Przedsiębiorcę obowiązki publikacyjne zmierzają do przekazania możliwie najszerszemu kręgowi odbiorców (konsumentów – również tych niebędących stroną umowy zawartej z Przedsiębiorcą, jak i innych profesjonalnych uczestników rynku) informacji o stosowaniu przez Speed Cash Polska niedozwolonych postanowień wzorców umownych. Obowiązki te spełnią funkcję edukacyjną, w szczególności dla konsumentów, oraz prewencyjną – dla Przedsiębiorcy oraz innych przedsiębiorców. Będą one stanowić ostrzeżenie dla innych przedsiębiorców, iż w przypadku niedochowania wymaganych standardów i stosowania podobnych praktyk mogą oni liczyć się z określonymi sankcjami finansowymi.

Ponadto w przypadku uprawomocnienia się niniejszej decyzji, może ona stanowić prejudykat dla dochodzenia roszczeń przez indywidualnych konsumentów.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt III sentencji niniejszej decyzji.

Nałożenie przez Prezesa Urzędu kary pieniężnej (pkt IV sentencji decyzji)

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 3a uokik, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 23a uokik. Kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c. ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Należy zwrócić uwagę, że ustawodawca wskazał w art. 111 uokik te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. Są to w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także: okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 uokik).

W ocenie Prezesa Urzędu, zgromadzony materiał dowodowy w sposób jednoznaczny wskazuje na stosowanie przez Przedsiębiorcę niedozwolonych postanowień umownych, a okoliczności sprawy takie jak: charakter stosowanych przez Spółkę klauzul, ich szkodliwość i negatywne skutki w sferze ekonomicznych i pozaekonomicznych interesów konsumentów, jakie mogły one wywołać, przemawiają za zasadnością nałożenia w tym przypadku kary pieniężnej. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że stosowanie zakwestionowanych postanowień umownych ma miejsce w stosunku do wszystkich potencjalnych i licznych klientów Przedsiębiorcy. Kwestionowane postanowienia stosowane są wobec konsumentów jako

słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Również szeroki zasięg terytorialny działania Przedsiębiorcy obejmujący obszar całego kraju oraz długi okres stosowania wzorców uzasadniają nałożenie kary na Przedsiębiorcę. Tym samym Prezes UOKiK działając w ramach uznania administracyjnego uznał nałożenie na Spółkę kary pieniężnej za celowe.

W ocenie Prezesa UOKiK, zasadnym jest w niniejszej sprawie wymierzenie kary pieniężnej z uwagi na cele prewencji indywidualnej i ogólnej, jak również cel represyjny. Nałożenie kary pieniężnej służyć będzie zatem jako środek odstraszający Spółkę od stosowania podobnych praktyk w przyszłości (prewencja indywidualna). Rozstrzygnięcie o karze ma również być sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku usług finansowych, że tego typu działania nie mogą być podejmowane - pod rygorem sankcji finansowej (prewencja ogólna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną, to znaczy stanowić będzie dolegliwość dla strony niniejszego postępowania uzasadnioną stwierdzeniem stosowania niedozwolonych postanowień umownych.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 uokik kara pieniężna może być nałożona w przypadku, gdy do naruszenia przepisów tej ustawy doszło co najmniej nieumyślnie. Analiza treści wzorców stosowanych przez Przedsiębiorcę wskazuje na nieumyślne naruszenie przez Spółkę zakazu wyrażonego w art. 23a uokik. Zauważyć należy, że Spółka jest profesjonalnym uczestnikiem obrotu rynkowego, który posiada wiedzę umożliwiającą rozpoznanie swoich działań jako naruszających zakaz ustanowiony w art. 23a uokik. Spółka w ramach opisywanych działań powinna była zatem uwzględniać możliwość naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umownych niedozwolonych postanowień. Na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa. Przedsiębiorca ustalając treść wzorców umów zawieranych z konsumentami powinien zbadać ich postanowienia pod kątem możliwości kształtowania praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Dlatego zdaniem Prezesa Urzędu zachowanie Przedsiębiorcy było efektem niedołożenia przez niego należytej staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego. Całokształt okoliczności sprawy daje podstawę do stwierdzenia, że Przedsiębiorca dopuścił się naruszeń opisanych w niniejszej decyzji co najmniej nieumyślnie. Pomimo tego, samo stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanych praktyk stanowi podstawę do nałożenia kary pieniężnej na Przedsiębiorcę..

Zgodnie z art. 111 ust. 1 pkt 1 uokik, wysokość nakładanej kary pieniężnej ustalana jest z uwzględnieniem w szczególności okoliczności naruszenia przepisów tej ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia przepisów uokik, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia, biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. Ustalając wysokość kar pieniężnych Prezes Urzędu bierze również pod uwagę okoliczności łagodzące lub obciążające, które wystąpiły w sprawie. Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 uokik, okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 uokik wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści

uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonaniem naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

Przy ustaleniu wysokości kar w niniejszej sprawie Prezes Urzędu wziął pod uwagę: okoliczności naruszenia przez Speed Cash Polska przepisów uokik oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszeń. Prezes UOKiK rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.

Podstawę obliczenia wysokości kary w niniejszym postępowaniu stanowi obrót Spółki osiągnięty w 2019 r., potwierdzony przekazaniem przez Spółkę rachunkiem zysków i strat za 2019 r., który wyniósł [...] zł (słownie: [...]).

Kara pieniężna z tytułu stosowania niedozwolonego postanowienia umownego we wzorcu umowy, o którym mowa w pkt I.1 sentencji decyzji.

Przy ustaleniu wysokości kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę: okoliczności naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy, które zostały opisane szczegółowo we wcześniejszej części decyzji oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia. Prezes Urzędu rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.

W zakresie stosowania przez Przedsiębiorcę niedozwolonego postanowienia umownego we wzorcu umowy, o którym mowa w pkt I.1 sentencji decyzji, Prezes Urzędu przy nakładaniu kary uwzględnił okoliczność, że kwestionowane postanowienie zostało zawarte we wzorcu umownym stworzonym przez Przedsiębiorcę jako profesjonalistę i stosowanym wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że zastosowanie klauzuli niedozwolonej jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów. Prezes Urzędu wziął przy tym pod uwagę, iż kwestionowane postanowienie wywołuje negatywne skutki w odniesieniu do zarówno ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych interesów konsumentów. Postanowienie wzorca umowy, o którym mowa w pkt I.1 sentencji decyzji odnosi się do pojęć nieprecyzyjnych i ocennych poprzez uzależnienie możliwości wypowiedzenia umowy pożyczki przez Spółkę od „*braku dołożenia starań przez pożyczkodawcę niezbędnych do skutecznego zabezpieczenia*”. Sformułowanie „dołożenie starań” nie zostało w żaden sposób określone w umowie, ani nie zawiera żadnego odniesienia do czynności, które konsument powinien podjąć w celu ustanowienia zabezpieczenia. Postanowienie w brzmieniu kwestionowanym przez Prezesa Urzędu nie daje zatem konsumentowi wiedzy, jakich starań powinien dołożyć, aby doszło do ustanowienia skutecznego zabezpieczenia. Wskazać również należy, że z wyjaśnień Spółki wynika, że na podstawie kwestionowanych wzorców umownych Speed Cash Polska zawarła z konsumentami około dwustu umów. W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia zarzucanego Przedsiębiorcy jest znaczny. Zgodnie z art. 111 uokik stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorca działa jako instytucja pożyczkowa, a stosowane przez niego postanowienia uderzają w konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Zdaniem Prezesa UOKiK również skutki rynkowe omawianego naruszenia mają szeroki zakres, bowiem kwestionowane postanowienie miało zastosowanie do wszystkich konsumentów, którzy zawarli umowę na podstawie omawianego wzorca. Wskazać należy, że Spółka zawarła ok. [...] umów w ciągu 16 miesięcy, wpływając negatywnie na sytuację ekonomiczną konsumentów. Nie bez znaczenia pozostaje również szeroki zasięg terytorialny stosowania wzorców, obejmujący obszar całego kraju.

Prezes UOKiK rozstrzygając wagę naruszeń uwzględnił również długi okres stosowania zakwestionowanego postanowienia umownego. Postanowienie to znajduje się we wzorcu umowy pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji” obowiązującym od 1 kwietnia 2016 r. do 21 lipca 2017 r. Spółka oświadczyła, bowiem, że ostatnie umowy pożyczki w oparciu o ww. wzorzec zostały zawarte z konsumentami 21 lipca 2017 r., zaś Spółka nie wprowadziła nowych wzorców umownych. Zważywszy, że kwestionowane wzorce pozostawały w obrocie ponad rok, Prezes Urzędu ocenił okres stosowania postanowienia określonego w pkt I.1 sentencji decyzji jako długotrwały.

Na tej podstawie Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie [...] % obrotu Przedsiębiorcy, tj. [...] zł (słownie: [...]) w zaokrągleniu.

Prezes Urzędu za okoliczność łagodzącą uznał zaniechanie przez Spółkę stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienie z dniem 21 lipca 2017 r. Z kolei za okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał znaczny zasięg terytorialny naruszenia, obejmujący terytorium całego kraju. Wskazać należy, że z oferty usług finansowych świadczonych przez Przedsiębiorcę mógł potencjalnie skorzystać każdy konsument bez względu na miejsce zamieszkania.

Za zaniechanie stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienie Prezes Urzędu postanowił obniżyć kwotę bazową o 30%, zaś okoliczność obciążająca w postaci znacznego zasięgu terytorialnego naruszenia uzasadnia w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty bazowej o 20%. Wskazane powyżej okoliczności: łagodząca i obciążająca oraz przyznane im wagi powodują obniżenie kwoty bazowej o 10%.

Uwzględniając powyższe, Prezes Urzędu ustalił wysokość kary za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w pkt I.1 sentencji niniejszej decyzji na kwotę **98.070 zł (słownie: dziewięćdziesiąt osiem tysięcy siedemdziesiąt złotych)** w zaokrągleniu. Kwota ustalonej wyżej kary stanowi ok. [...] % obrotu osiągniętego przez Przedsiębiorcę w 2019 r. oraz stanowi ok. [...] % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 6 uokik.

Kara ta jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Spółki.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV.1 sentencji niniejszej decyzji.

Kara pieniężna z tytułu stosowania niedozwolonego postanowienia umownego we wzorcu umowy, o którym mowa w pkt I.2 sentencji decyzji.

Przy ustaleniu wysokości kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę: okoliczności naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy, które zostały opisane szczegółowo we wcześniejszej części decyzji oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia. Prezes Urzędu rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.

W zakresie stosowania przez Przedsiębiorcę niedozwolonego postanowienia umownego we wzorcu umowy, o którym mowa w pkt I.2 sentencji decyzji, Prezes Urzędu przy nakładaniu kary uwzględnił okoliczność, że kwestionowane postanowienie zostało zawarte we wzorcu umownym stworzonym przez Przedsiębiorcę jako profesjonalistę i stosowanym wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma

wątpliwości, że zastosowanie klauzuli niedozwolonej jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów. Prezes Urzędu wziął przy tym pod uwagę, iż kwestionowane postanowienie wywołuje negatywne skutki w odniesieniu do zarówno ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych interesów konsumentów. Postanowienie wzorca umowy, o którym mowa w pkt I.2 sentencji decyzji stanowi jeden z kilku/kilkunastu zapisów zawartych w danej umowie, co powoduje to, że konsument zawierając określoną umowę, godzi się automatycznie również na klauzulę kwestionowaną w niniejszym punkcie i nie ma możliwości wyrażenia sprzeciwu. Kwestionowane postanowienie może wywoływać mylne przekonanie co do przysługujących konsumentowi praw. Ponadto Spółka może wykorzystywać oceniane postanowienie jako dowód, że konsument miał świadomość tego, że wartość przedmiotu zabezpieczenia nie jest adekwatna do wartości pożyczki i na to się godził. Konsument po podpisaniu takiego oświadczenia może z kolei ulec przeświadczeniu, że nie będzie mógł się powołać na ochronę z art. 385¹ k.c. Wskazać również należy, że z wyjaśnień Spółki wynika, że na podstawie kwestionowanych wzorców umownych Speed Cash Polska zawarła z konsumentami około dwustu umów. W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia zarzucanego Przedsiębiorcy jest znaczny. Zgodnie z art. 111 uokik stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorca działa jako instytucja pożyczkowa, a stosowane przez niego postanowienia uderzają w konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Zdaniem Prezesa UOKiK również skutki rynkowe omawianego naruszenia mają szeroki zakres, bowiem kwestionowane postanowienie miało zastosowanie do wszystkich konsumentów, którzy zawarli umowy na podstawie omawianego wzorca. Wskazać należy, że Spółka zawarła ok. [...] umów w ciągu 16 miesięcy, wpływając negatywnie na sytuację ekonomiczną konsumentów. Nie bez znaczenia pozostaje również szeroki zasięg terytorialny stosowania wzorców, obejmujący obszar całego kraju Prezes UOKiK rozstrzygając wagę naruszeń uwzględnił również długi okres stosowania zakwestionowanego postanowienia umownego. Postanowienie to znajduje się we wzorcu umowy pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji” obowiązującym od 1 kwietnia 2016 r. do 21 lipca 2017 r. Spółka oświadczyła, bowiem, że ostatnie umowy pożyczki w oparciu o ww. wzorzec zostały zawarte z konsumentami 21 lipca 2017 r., zaś Spółka nie wprowadziła nowych wzorców umownych. Zważywszy, że kwestionowane wzorce pozostawały w obrocie ponad rok, Prezes Urzędu ocenił okres stosowania postanowienia określonego w pkt I.2 sentencji decyzji jako długotrwały

Na tej podstawie Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie [...] % obrotu Przedsiębiorcy, tj. [...] zł (słownie: [...] złotych) w zaokrągleniu.

Prezes Urzędu za okoliczność łagodzącą uznał zaniechanie przez Spółkę stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienie z dniem 21 lipca 2017 r. Z kolei za okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał znaczny zasięg terytorialny naruszenia, obejmujący terytorium całego kraju. Wskazać należy, że z oferty usług finansowych świadczonych przez Przedsiębiorcę mógł potencjalnie skorzystać każdy konsument bez względu na miejsce zamieszkania.

Za zaniechanie stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienie Prezes Urzędu postanowił obniżyć kwotę bazową o 30%, zaś okoliczność obciążająca w postaci znacznego zasięgu terytorialnego naruszenia uzasadnia w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty bazowej o 20%. Wskazane powyżej okoliczności: łagodząca i obciążająca oraz przyznane im wagi powodują obniżenie kwoty bazowej o 10%.

Uwzględniając powyższe Prezes Urzędu ustalił wysokość kary za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w pkt I.2 sentencji niniejszej decyzji na kwotę **130.760 zł (słownie: sto trzydzieści tysięcy siedemset sześćdziesiąt złotych)** w zaokrągleniu. Kwota ustalonej wyżej kary stanowi ok. [...] % obrotu osiągniętego przez Przedsiębiorcę w 2019 r. oraz stanowi ok. [...] % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 6 uokik.

Kara ta jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Spółki.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV.2 sentencji niniejszej decyzji.

Kara pieniężna z tytułu stosowania niedozwolonego postanowienia umownego we wzorcu umowy, o którym mowa w pkt I.3 sentencji decyzji.

Przy ustaleniu wysokości kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę: okoliczności naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy, które zostały opisane szczegółowo we wcześniejszej części decyzji oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia. Prezes Urzędu rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.

W zakresie stosowania przez Przedsiębiorcę niedozwolonego postanowienia umownego we wzorcu umowy, o którym mowa w pkt I.3 sentencji decyzji, Prezes Urzędu przy nakładaniu kary uwzględnił okoliczność, że kwestionowane postanowienie zostało zawarte we wzorcu umownym stworzonym przez Przedsiębiorcę jako profesjonalistę i stosowanym wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że zastosowanie klauzuli niedozwolonej jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów. Prezes Urzędu wziął przy tym pod uwagę, iż kwestionowane postanowienie wywołuje negatywne skutki w odniesieniu do zarówno ekonomicznych, jak i pozaeconomicznych interesów konsumentów. Postanowienie wzorca umowy, o którym mowa w pkt I.3 sentencji decyzji stanowi jeden z kilku/kilkunastu zapisów zawartych w danej umowie, co powoduje to, że konsument zawierając określoną umowę, godzi się automatycznie również na klauzulę kwestionowaną w niniejszym punkcie i nie ma możliwości wyrażenia sprzeciwu. Kwestionowana klauzula może umożliwić Przedsiębiorcy podjęcie działań mających na względzie uzyskanie korzyści dla siebie, niekoniecznie dla konsumenta, bowiem Przedsiębiorca uzyskuje prawo do zbycia nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia na podstawie pełnomocnictwa, którego konsument zrzeka się odwołać. Tymczasem spłata pożyczki w terminie przez konsumenta powinna wyłączać możliwość zbycia nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia. Wskazać również należy, że z wyjaśnień Spółki wynika, że na podstawie kwestionowanych wzorców umownych Speed Cash Polska zawarła z konsumentami ponad osiemdziesiąt umów. W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia zarzucanego Przedsiębiorcy jest znaczny. Zgodnie z art. 111 uokik stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorca działa jako instytucja pożyczkowa, a stosowane przez niego postanowienia uderzają w konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Zdaniem Prezesa UOKiK również skutki rynkowe omawianego naruszenia mają szeroki zakres, bowiem kwestionowane postanowienie miało zastosowanie do wszystkich konsumentów, którzy zawarli umowy na podstawie omawianego wzorca. Wskazać należy, że Spółka zawarła ponad [...] umów w ciągu 16 miesięcy, wpływając negatywnie na sytuację ekonomiczną

konsumentów. Nie bez znaczenia pozostaje również szeroki zasięg terytorialny stosowania wzorców, obejmujący obszar całego kraju. Prezes UOKiK rozstrzygając wagę naruszeń uwzględnił również długi okres stosowania zakwestionowanego postanowienia umownego. Postanowienie to znajduje się we wzorcu umowy pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” obowiązującym od 1 kwietnia 2016 r. do 21 lipca 2017 r. Spółka oświadczyła, bowiem, że ostatnie umowy pożyczki w oparciu o ww. wzorzec zostały zawarte z konsumentami 21 lipca 2017 r., zaś Spółka nie wprowadziła nowych wzorców umownych. Zważywszy, że kwestionowane wzorce pozostawały w obrocie ponad rok, Prezes Urzędu ocenił okres stosowania postanowienia określonego w pkt I.3 sentencji decyzji jako długotrwały.

Na tej podstawie Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie [...] % obrotu Przedsiębiorcy, tj. [...] zł (słownie: [...] złotych) w zaokrągleniu.

Prezes Urzędu za okoliczność łagodzącą uznał zaniechanie przez Spółkę stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienie z dniem 21 lipca 2017 r. Z kolei za okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał znaczny zasięg terytorialny naruszenia, obejmujący terytorium całego kraju. Wskazać należy, że z oferty usług finansowych świadczonych przez Przedsiębiorcę mógł potencjalnie skorzystać każdy konsument bez względu na miejsce zamieszkania.

Za zaniechanie stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienie Prezes Urzędu postanowił obniżyć kwotę bazową o 30%, zaś okoliczność obciążająca w postaci znacznego zasięgu terytorialnego naruszenia uzasadnia w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty bazowej o 20%. Wskazane powyżej okoliczności: łagodząca i obciążająca oraz przyznane im wagi powodują obniżenie kwoty bazowej o 10%.

Uwzględniając powyższe Prezes Urzędu ustalił wysokość kary za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w pkt I.3 sentencji niniejszej decyzji na kwotę **98.070 zł (słownie: dziewięćdziesiąt osiem tysięcy siedemdziesiąt złotych)** w zaokrągleniu. Kwota ustalonej wyżej kary stanowi ok. [...] % obrotu osiągniętego przez Przedsiębiorcę w 2019 r. oraz stanowi ok. [...] % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 6 uokik.

Kara ta jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Spółki.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV.3 sentencji niniejszej decyzji.

Kara pieniężna z tytułu stosowania niedozwolonego postanowienia umownego we wzorcu umowy, o którym mowa w pkt I.4 sentencji decyzji.

Przy ustaleniu wysokości kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę: okoliczności naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy, które zostały opisane szczegółowo we wcześniejszej części decyzji oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia. Prezes Urzędu rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.

W zakresie stosowania przez Przedsiębiorcę niedozwolonego postanowienia umownego we wzorcu umowy, o którym mowa w pkt I.4 sentencji decyzji, Prezes Urzędu przy nakładaniu kary uwzględnił okoliczność, że kwestionowane postanowienie zostało zawarte we wzorcu umownym stworzonym przez Przedsiębiorcę jako profesjonalistę i stosowanym wobec

konsumentów jako słabszych uczestników obrotu. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że zastosowanie klauzuli niedozwolonej jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów. Prezes Urzędu wziął przy tym pod uwagę, iż kwestionowane postanowienie wywołuje negatywne skutki w odniesieniu do zarówno ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych interesów konsumentów. Postanowienie wzorca umowy, o którym mowa w pkt I.4 sentencji decyzji dotyczy bowiem daleko idącej swobody Przedsiębiorcy w określaniu ceny, po której nieruchomość zostanie sprzedana. Speed Cash Polska przyznaje sobie możliwość zbycia nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia po obniżonej cenie przy jednoczesnym braku regulacji dotyczących miarkowania tej ceny. W sytuacji, gdy dochodzi do zaspokojenia przez Spółkę z przedmiotu zabezpieczenia, tj. sprzedaży nieruchomości, Spółka nie ma żadnego interesu w uzyskaniu jak najwyższej ceny nieruchomości, a jedynie chęć zaspokojenia swojej wierzytelności. Zauważyć należy, że przy wartości przedmiotu zabezpieczenia zdecydowanie wyższej niż wartość pożyczki, Spółka celowo – chcąc się szybko zaspokoić – może obniżyć drastycznie cenę sprzedaży nieruchomości tylko do wartości swojej wierzytelności, co pozostanie z pokrzywdzeniem konsumenta-dłużnika. Wskazać również należy, że z wyjaśnień Spółki wynika, że na podstawie kwestionowanych wzorców umownych Speed Cash Polska zawarła z konsumentami około trzystu umów. W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia zarzucanego Przedsiębiorcy jest znaczny. Zgodnie z art. 111 uokik stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorca działa jako instytucja pożyczkowa, a stosowane przez niego postanowienia uderzają w konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Zdaniem Prezesa UOKiK również skutki rynkowe omawianego naruszenia mają szeroki zakres, bowiem kwestionowane postanowienie miało zastosowanie do wszystkich konsumentów, którzy zawarli umowy na podstawie omawianego wzorca. Wskazać należy, że Spółka zawarła ok. [...] umów w ciągu 16 miesięcy, wpływając negatywnie na sytuację ekonomiczną konsumentów. Nie bez znaczenia pozostaje również szeroki zasięg terytorialny stosowania wzorców, obejmujący obszar całego kraju Prezes Urzędu rozstrzygając wagę naruszeń uwzględnił również długi okres stosowania zakwestionowanego postanowienia umownego. Postanowienie to znajduje się we wzorcu umowy pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”, obowiązujących od 1 kwietnia 2016 r. do 21 lipca 2017 r. Spółka oświadczyła, bowiem, że ostatnie umowy pożyczki w oparciu o ww. wzorzec zostały zawarte z konsumentami 21 lipca 2017 r., zaś Spółka nie wprowadziła nowych wzorców umownych. Zważywszy, że kwestionowane wzorce pozostawały w obrocie ponad rok, Prezes Urzędu ocenił okres stosowania postanowienia określonego w pkt I.4 sentencji decyzji jako długotrwały.

Na tej podstawie Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie [...] % obrotu Przedsiębiorcy, tj. [...] zł (słownie: [...] złotych) w zaokrągleniu.

Prezes Urzędu za okoliczność łagodzącą uznał zaniechanie przez Spółkę stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienie z dniem 21 lipca 2017 r. Z kolei za okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał znaczny zasięg terytorialny naruszenia, obejmujący terytorium całego kraju. Wskazać należy, że z oferty usług finansowych świadczonych przez Przedsiębiorcę mógł potencjalnie skorzystać każdy konsument bez względu na miejsce zamieszkania.

Za zaniechanie stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienie Prezes Urzędu postanowił obniżyć kwotę bazową o 30%, zaś okoliczność obciążająca w postaci znacznego zasięgu terytorialnego naruszenia uzasadnia w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty bazowej o 20%. Wskazane powyżej okoliczności: łagodząca i obciążająca oraz przyznane im wagi powodują obniżenie kwoty bazowej o 10%.

Uwzględniając powyższe Prezes Urzędu ustalił wysokość kary za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w pkt I.4 sentencji niniejszej decyzji na kwotę **147.106 zł (słownie: sto czterdzieści siedem tysięcy sto sześć złotych)** w zaokrągleniu. Kwota ustalonej wyżej kary stanowi ok. [...] % obrotu osiągniętego przez Przedsiębiorcę w 2019 r. oraz stanowi ok. [...] % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 6 uokik.

Kara ta jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Spółki.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV.4 sentencji niniejszej decyzji.

Kara pieniężna z tytułu stosowania niedozwolonych postanowień umownych we wzorcu umowy, o których mowa w pkt I.5 i I.12 sentencji decyzji.

Mając na uwadze, że postanowienia, o których mowa w pkt I.5 i I.12 sentencji decyzji są tożsame co do treści, bowiem oba dotyczą oświadczenia konsumenta co do braku przymusowego położenia, Prezes Urzędu zdecydował o wymierzeniu jednej kary łącznie za stosowanie tych postanowień. Przy ustaleniu wysokości kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę: okoliczności naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy, które zostały opisane szczegółowo we wcześniejszej części decyzji oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia. Prezes Urzędu rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.

W zakresie stosowania przez Przedsiębiorcę niedozwolonych postanowień umownych we wzorcu umowy, o których mowa w pkt I.5 i I.12 sentencji decyzji, Prezes Urzędu przy nakładaniu kary uwzględnił okoliczność, że kwestionowane postanowienia zostały zawarte we wzorcu umownym stworzonym przez Przedsiębiorcę jako profesjonalistę i stosowanym wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że zastosowanie klauzuli niedozwolonej jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów. Prezes Urzędu wziął przy tym pod uwagę, iż kwestionowane postanowienia wywołują negatywne skutki w odniesieniu do zarówno ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych interesów konsumentów. Postanowienia wzorca umowy, o których mowa w pkt I.5 i I.12 sentencji decyzji dotyczą bowiem konieczności złożenia przez konsumenta oświadczenia o braku okoliczności przymusowego położenia konsumenta i możliwości wytoczenia na tej podstawie powództwa przeciwko Spółce, co odbywa się na zasadzie automatyzmu przy podpisywaniu umowy. Konsument po podpisaniu takiego oświadczenia może ulec przeświadczeniu, że nie będzie mógł się powołać na ochronę z art. 388 k.c., który przewiduje m.in. możliwość uznania umowy za nieważną. Oświadczenie o ww. treści stawia zatem Przedsiębiorcę w uprzywilejowanej pozycji wobec konsumenta.

Należy zauważyć, że kwestionowane w pkt I.5 sentencji decyzji postanowienie zostało zamieszczone zarówno we wzorcu umownym pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”, jak i „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki”, na

podstawie których Spółka zawarła z konsumentami łącznie około trzystu umów. Ponadto, kwestionowane w pkt I.12 sentencji decyzji postanowienie jest zamieszczone w „Oświadczeniu pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową” składanym każdorazowo przy zawieraniu umowy pożyczki zabezpieczonej zarówno hipoteką, jak i przewłaszczeniem nieruchomości.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia zarzucanego Przedsiębiorcy jest znaczny. Zgodnie z art. 111 uokik stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorca działa jako instytucja pożyczkowa, a stosowane przez niego postanowienia uderzają w konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Zdaniem Prezesa UOKiK również skutki rynkowe omawianego naruszenia mają szeroki zakres, bowiem kwestionowane postanowienia miały zastosowanie do wszystkich konsumentów, którzy zawarli umowy na podstawie omawianego wzorca. Wskazać należy, że Spółka zawarła łącznie ok. [...] umów w ciągu 16 miesięcy, wpływając negatywnie na sytuację ekonomiczną konsumentów. Nie bez znaczenia pozostaje również szeroki zasięg terytorialny stosowania wzorców, obejmujący obszar całego kraju.

Prezes Urzędu rozstrzygając wagę naruszeń uwzględnił również długi okres stosowania zakwestionowanych postanowień umownych. Postanowienie z pkt I.5 sentencji decyzji znajduje się we wzorcu umowy pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”, obowiązujących od 1 kwietnia 2016 r. do 21 lipca 2017 r. Spółka oświadczyła, bowiem, że ostatnie umowy pożyczki w oparciu o ww. wzorzec zostały zawarte z konsumentami 21 lipca 2017 r., zaś Spółka nie wprowadziła nowych wzorców umownych. Zważywszy, że kwestionowane wzorce pozostawały w obrocie ponad rok, zaś „Oświadczenie pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową” zawierające postanowienie z pkt. I.12 sentencji decyzji obowiązywało już od 23 listopada 2015 r., Prezes Urzędu ocenił okres stosowania postanowień określonych w pkt I.5 i I.12 sentencji decyzji jako długotrwały.

Na tej podstawie Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie [...] % obrotu Przedsiębiorcy, tj. [...] zł (słownie: [...] złotych) w zaokrągleniu.

Prezes Urzędu za okoliczność łagodzącą uznał zaniechanie przez Spółkę stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienia z dniem 21 lipca 2017 r. Z kolei za okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał znaczny zasięg terytorialny naruszenia, obejmujący terytorium całego kraju. Wskazać należy, że z oferty usług finansowych świadczonych przez Przedsiębiorcę mógł potencjalnie skorzystać każdy konsument bez względu na miejsce zamieszkania.

Za zaniechanie stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienia Prezes Urzędu postanowił obniżyć kwotę bazową o 30%, zaś okoliczność obciążająca w postaci znacznego zasięgu terytorialnego naruszenia uzasadnia w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty bazowej o 20%. Wskazane powyżej okoliczności: łagodząca i obciążająca oraz przyznane im wagi powodują obniżenie kwoty bazowej o 10%.

Uwzględniając powyższe Prezes Urzędu ustalił wysokość kary za stosowanie niedozwolonych postanowień wzorca umowy określonych w pkt I.5 i I.12 sentencji niniejszej decyzji na kwotę **130.760 zł (słownie: sto trzydzieści tysięcy siedemset sześćdziesiąt złotych)** w zaokrągleniu. Kwota ustalonej wyżej kary stanowi ok. [...] % obrotu osiągniętego przez

Przedsiębiorcę w 2019 r. oraz stanowi ok. [...] % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 6 uokik.

Kara ta jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Spółki.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV.5 sentencji niniejszej decyzji.

Kara pieniężna z tytułu stosowania niedozwolonego postanowienia umownego we wzorcu umowy, o którym mowa w pkt I.6 sentencji decyzji.

Przy ustaleniu wysokości kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę: okoliczności naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy, które zostały opisane szczegółowo we wcześniejszej części decyzji oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia. Prezes Urzędu rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.

W zakresie stosowania przez Przedsiębiorcę niedozwolonego postanowienia umownego we wzorcu umowy, o którym mowa w pkt I.6 sentencji decyzji, Prezes Urzędu przy nakładaniu kary uwzględnił okoliczność, że kwestionowane postanowienie zostało zawarte we wzorcu umownym stworzonym przez Przedsiębiorcę jako profesjonalistę i stosowanym wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że zastosowanie klauzuli niedozwolonej jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów. Prezes Urzędu wziął przy tym pod uwagę, iż kwestionowane postanowienie wywołuje negatywne skutki w odniesieniu do zarówno ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych interesów konsumentów. Postanowienie wzorca umowy, o którym mowa w pkt I.6 sentencji decyzji dotyczy bowiem ogólnego oświadczenia konsumenta-pożyczkobiorcy o zapoznaniu się i zaakceptowaniu warunków regulaminu oraz tabeli opłat i prowizji. Z uwagi na automatyzm ww. postanowienia, konsument nie ma możliwości wyrażenia sprzeciwu w przypadku niedoręczenia tych dokumentów przez Przedsiębiorcę przed zawarciem umowy lub niezapewnienia przez Przedsiębiorcę możliwości dokładnego zapoznania się z dokumentami, a więc stan faktyczny w konkretnej sprawie nie musi odpowiadać temu, co zostało wskazane w postanowieniu. Ponadto, obecne brzmienie klauzuli daje Przedsiębiorcy możliwość nadużyć, jako że może on wskazać na dowolny Regulamin lub Tabelę opłat i prowizji, niekoniecznie te, które były przedłożone konsumentowi w momencie podpisywania umowy.

Należy zauważyć, że kwestionowane postanowienie zostało zamieszczone zarówno we wzorcu umownym pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”, jak i „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki”, na podstawie których Spółka zawarła z konsumentami łącznie około trzystu umów. W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia zarzucanego Przedsiębiorcy jest znaczny. Zgodnie z art. 111 uokik stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorca działa jako instytucja pożyczkowa, a stosowane przez niego postanowienia uderzają w konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Zdaniem Prezesa UOKiK również skutki rynkowe omawianego naruszenia mają szeroki zakres, bowiem kwestionowane postanowienie miało zastosowanie do wszystkich konsumentów, którzy zawarli umowy na podstawie omawianego wzorca. Wskazać należy, że Spółka zawarła łącznie ok. [...] umów w ciągu 16 miesięcy, wpływając negatywnie

na sytuację ekonomiczną konsumentów. Nie bez znaczenia pozostaje również szeroki zasięg terytorialny stosowania wzorców, obejmujący obszar całego kraju.

Prezes Urzędu rozstrzygając wagę naruszeń uwzględnił również długi okres stosowania zakwestionowanego postanowienia umownego. Postanowienie to znajduje się we wzorcu umowy pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”, obowiązujących od 1 kwietnia 2016 r. do 21 lipca 2017 r. Spółka oświadczyła, bowiem, że ostatnie umowy pożyczki w oparciu o ww. wzorzec zostały zawarte z konsumentami 21 lipca 2017 r., zaś Spółka nie wprowadziła nowych wzorców umownych. Zważywszy, że kwestionowane wzorce pozostawały w obrocie ponad rok, Prezes Urzędu ocenił okres stosowania postanowienia określonego w pkt I.6 sentencji decyzji jako długotrwały.

Na tej podstawie Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie [...] % obrotu Przedsiębiorcy, tj. [...] zł (słownie: [...] złotych) w zaokrągleniu.

Prezes Urzędu za okoliczność łagodzącą uznał zaniechanie przez Spółkę stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienie z dniem 21 lipca 2017 r. Z kolei za okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał znaczny zasięg terytorialny naruszenia, obejmujący terytorium całego kraju. Wskazać należy, że z oferty usług finansowych świadczonych przez Przedsiębiorcę mógł potencjalnie skorzystać każdy konsument bez względu na miejsce zamieszkania.

Za zaniechanie stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienie Prezes Urzędu postanowił obniżyć kwotę bazową o 30%, zaś okoliczność obciążająca w postaci znacznego zasięgu terytorialnego naruszenia uzasadnia w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty bazowej o 20%. Wskazane powyżej okoliczności: łagodząca i obciążająca oraz przyznane im wagi powodują obniżenie kwoty bazowej o 10%.

Uwzględniając powyższe Prezes Urzędu ustalił wysokość kary za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w pkt I.6 sentencji niniejszej decyzji na kwotę **98.070 zł (słownie: dziewięćdziesiąt osiem tysięcy siedemdziesiąt złotych)** w zaokrągleniu. Kwota ustalonej wyżej kary stanowi ok. [...] % obrotu osiągniętego przez Przedsiębiorcę w 2019 r. oraz stanowi ok. [...] % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 6 uokik.

Kara ta jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Spółki.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV.6 sentencji niniejszej decyzji.

Kara pieniężna z tytułu stosowania niedozwolonego postanowienia umownego we wzorcu umowy, o którym mowa w pkt I.7 sentencji decyzji.

Przy ustaleniu wysokości kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę: okoliczności naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy, które zostały opisane szczegółowo we wcześniejszej części decyzji oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia. Prezes Urzędu rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.

W zakresie stosowania przez Przedsiębiorcę niedozwolonego postanowienia umownego we wzorcu umowy, o którym mowa w pkt I.7 sentencji decyzji, Prezes Urzędu przy nakładaniu

kary uwzględnił okoliczność, że kwestionowane postanowienie zostało zawarte we wzorcu umownym stworzonym przez Przedsiębiorcę jako profesjonalistę i stosowanym wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że zastosowanie klauzuli niedozwolonej jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów. Prezes Urzędu wziął przy tym pod uwagę, iż kwestionowane postanowienie wywołuje negatywne skutki w odniesieniu do zarówno ekonomicznych, jak i pozaekonomicznych interesów konsumentów. Postanowienie wzorca umowy, o którym mowa w pkt I.7 sentencji decyzji zakłada odgórną zgodę konsumenta-pożyczkobiorcy na przelew praw i obowiązków wynikających z umowy zawartej ze Speed Cash Polska na bliżej nieokreślone podmioty trzecie. Poprzez kwestionowane postanowienie Spółka uzyskuje zgodę konsumenta niezależnie od jego rzeczywistej woli. Warto przy tym zauważyć, że przelew praw i obowiązków Spółki wynikających z umowy pożyczki oznacza dla konsumenta de facto zmianę podmiotu, z którym pierwotnie zawarł umowę. Zawierając zaś umowę pożyczki konsument kieruje się określonymi kryteriami, w tym w szczególności w odniesieniu do podmiotu świadczącego usługi finansowe. Zmiana podmiotu w trakcie wykonywania umowy, na podstawie odgórnie udzielonej zgody, może być dla konsumenta niekorzystna, również pod względem finansowym.

Należy zauważyć, że kwestionowane postanowienie zostało zamieszczone zarówno we wzorcu umownym pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”, jak i „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki”, na podstawie których Spółka zawarła z konsumentami łącznie około trzystu umów. W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia zarzucanego Przedsiębiorcy jest znaczny. Zgodnie z art. 111 uokik stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorca działa jako instytucja pożyczkowa, a stosowane przez niego postanowienia uderzają w konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Zdaniem Prezesa UOKiK również skutki rynkowe omawianego naruszenia mają szeroki zakres, bowiem kwestionowane postanowienie miało zastosowanie do wszystkich konsumentów, którzy zawarli umowy na podstawie omawianego wzorca. Wskazać należy, że Spółka zawarła łącznie ok. [...] umów w ciągu 16 miesięcy, wpływając negatywnie na sytuację ekonomiczną konsumentów. Nie bez znaczenia pozostaje również szeroki zasięg terytorialny stosowania wzorców, obejmujący obszar całego kraju.

Prezes Urzędu rozstrzygając wagę naruszeń uwzględnił również długi okres stosowania zakwestionowanego postanowienia umownego. Postanowienie to znajduje się we wzorcu umowy pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”, obowiązujących od 1 kwietnia 2016 r. do 21 lipca 2017 r. Spółka oświadczyła, bowiem, że ostatnie umowy pożyczki w oparciu o ww. wzorzec zostały zawarte z konsumentami 21 lipca 2017 r., zaś Spółka nie wprowadziła nowych wzorców umownych. Zważywszy, że kwestionowane wzorce pozostawały w obrocie ponad rok, Prezes Urzędu ocenił okres stosowania postanowienia określonego w pkt I.7 sentencji decyzji jako długotrwały.

Na tej podstawie Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie [...] % obrotu Przedsiębiorcy tj. [...] zł (słownie: [...] złotych) w zaokrągleniu.

Prezes Urzędu za okoliczność łagodzącą uznał zaniechanie przez Spółkę stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienie z dniem 21 lipca 2017 r. Z kolei za okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał znaczny zasięg terytorialny naruszenia, obejmujący terytorium całego kraju. Wskazać należy, że z oferty usług finansowych świadczonych przez Przedsiębiorcę mógł potencjalnie skorzystać każdy konsument bez względu na miejsce zamieszkania.

Za zaniechanie stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienie Prezes Urzędu postanowił obniżyć kwotę bazową o 30%, zaś okoliczność obciążająca w postaci znacznego zasięgu terytorialnego naruszenia uzasadnia w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty bazowej o 20%. Wskazane powyżej okoliczności: łagodząca i obciążająca oraz przyznane im wagi powodują obniżenie kwoty bazowej o 10%.

Uwzględniając powyższe Prezes Urzędu ustalił wysokość kary za stosowanie niedozwolonego postanowienia wzorca umowy określonego w pkt I.7 sentencji niniejszej decyzji na **98.070 zł (słownie: dziewięćdziesiąt osiem tysięcy siedemdziesiąt złotych)** w zaokrągleniu. Kwota ustalonej wyżej kary stanowi ok. [...] % obrotu osiągniętego przez Przedsiębiorcę w 2019 r. oraz stanowi ok. [...] % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 6 uokik.

Kara ta jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Spółki.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV.7 sentencji niniejszej decyzji.

Kara pieniężna z tytułu stosowania niedozwolonych postanowień umownych we wzorcu umowy, o których mowa w pkt I.8 i I.9 sentencji decyzji.

Mając na uwadze, że postanowienia, o których mowa w pkt I.8 i I.9 sentencji decyzji są tożsame co do treści, bowiem oba dotyczą odgórnej zgody konsumenta na przetwarzanie jego danych osobowych, Prezes Urzędu zdecydował o wymierzeniu jednej kary łącznie za stosowanie tych postanowień. Przy ustaleniu wysokości kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę: okoliczności naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy, które zostały opisane szczegółowo we wcześniejszej części decyzji oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia. Prezes Urzędu rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.

W zakresie stosowania przez Przedsiębiorcę niedozwolonych postanowień umownych we wzorcu umowy, o których mowa w pkt I.8 i I.9 sentencji decyzji, Prezes Urzędu przy nakładaniu kary uwzględnił okoliczność, że kwestionowane postanowienia zostały zawarte we wzorcu umownym stworzonym przez Przedsiębiorcę jako profesjonalistę i stosowanym wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że zastosowanie klauzuli niedozwolonej jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów. Prezes Urzędu wziął przy tym pod uwagę, iż kwestionowane postanowienia wywołują negatywne skutki w odniesieniu do zarówno ekonomicznych, jak i pozaeconomicznych interesów konsumentów. Postanowienia wzorca umowy, o których mowa w pkt I.8 i I.9 sentencji decyzji przewidują odgórną zgodę konsumenta-pożyczkobiorcy na wykorzystanie jego danych osobowych przez Spółkę. Cel przetwarzania danych osobowych nie został tutaj dostatecznie sprecyzowany i zasadniczo zależy od uznania Spółki. Samo wskazanie, że dane Pożyczkobiorcy mogą być udostępniane na stronie internetowej Spółki nie określa celu tego udostępnienia. Co więcej, w ocenie Prezesa Urzędu, możliwość publikacji nazwisk

dłużników może być wykorzystywana jako narzędzie wywarcia na nich presji poprzez informowanie innych osób o ich zaległościach w spłacie zobowiązań, co w konsekwencji może doprowadzić do naruszeń dóbr osobistych takich, jak dobre imię, czy poszanowanie prywatności.

Należy zauważyć, że kwestionowane w pkt I.8 sentencji decyzji postanowienie zostało zamieszczone zarówno we wzorcu umownym pn.: „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”, jak i „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki”, na podstawie których Spółka zawarła z konsumentami łącznie około trzystu umów. Ponadto, kwestionowane w pkt I.9 sentencji decyzji postanowienie było zamieszczone w Regulaminie udzielania pożyczek przez Speed Cash Polska obowiązującym od 17 maja 2017 r. W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia zarzucanego Przedsiębiorcy jest znaczny. Zgodnie z art. 111 uokik stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorca działa jako instytucja pożyczkowa, a stosowane przez niego postanowienia uderzają w konsumentów jako słabszych uczestników obrotu, znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Zdaniem Prezesa UOKiK również skutki rynkowe omawianego naruszenia mają szeroki zakres, bowiem kwestionowane postanowienia miały zastosowanie do wszystkich konsumentów, którzy zawarli umowy na podstawie omawianego wzorca. Wskazać należy, że Spółka zawarła ok. [...] umów w ciągu 16 miesięcy, wpływając negatywnie na sytuację ekonomiczną konsumentów. Nie bez znaczenia pozostaje również szeroki zasięg terytorialny stosowania wzorców, obejmujący obszar całego kraju.

Prezes Urzędu rozstrzygając wagę naruszeń uwzględnił również długi okres stosowania zakwestionowanych postanowień umownych. Postanowienie z pkt. I.8 sentencji decyzji znajduje się we wzorcu umowy pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”, obowiązujących od 1 kwietnia 2016 r. do 21 lipca 2017 r. Spółka oświadczyła, bowiem, że ostatnie umowy pożyczki w oparciu o ww. wzorzec zostały zawarte z konsumentami 21 lipca 2017 r., zaś Spółka nie wprowadziła nowych wzorców umownych. Zważywszy, że kwestionowane wzorce pozostawały w obrocie ponad rok, Prezes Urzędu ocenił okres stosowania postanowień określonych w pkt I.8 i I.9 sentencji decyzji jako długotrwały.

Na tej podstawie Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie [...] % obrotu Przedsiębiorcy, tj. [...] zł (słownie: [...] złotych) w zaokrągleniu.

Prezes Urzędu za okoliczność łagodzącą uznał zaniechanie przez Spółkę stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienia z dniem 21 lipca 2017 r. Z kolei za okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał znaczny zasięg terytorialny naruszenia, obejmujący terytorium całego kraju. Wskazać należy, że z oferty usług finansowych świadczonych przez Przedsiębiorcę mógł potencjalnie skorzystać każdy konsument bez względu na miejsce zamieszkania.

Za zaniechanie stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienia Prezes Urzędu postanowił obniżyć kwotę bazową o 30%, zaś okoliczność obciążająca w postaci znacznego zasięgu terytorialnego naruszenia uzasadnia w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty bazowej o 20%. Wskazane powyżej okoliczności: łagodząca i obciążająca oraz przyznane im wagi powodują obniżenie kwoty bazowej o 10%.

Uwzględniając powyższe Prezes Urzędu ustalił wysokość kary za stosowanie niedozwolonych postanowień wzorca umowy określonych w pkt I.8 i I.9 sentencji niniejszej decyzji na kwotę **81.725 zł (słownie: osiemdziesiąt jeden tysięcy siedemset dwadzieścia pięć złotych)** w zaokrągleniu. Kwota ustalonej wyżej kary stanowi ok. [...] % obrotu osiągniętego przez Przedsiębiorcę w 2019 r. oraz stanowi ok. [...] % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 6 uokik.

Kara ta jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Spółki.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV.8 sentencji niniejszej decyzji.

Kara pieniężna z tytułu stosowania niedozwolonych postanowień umownych we wzorcu umowy, o których mowa w pkt I.10, I.11 i I.13 sentencji decyzji.

Mając na uwadze, że postanowienia, o których mowa w pkt I.10, I.11. i I.13 sentencji decyzji są tożsame co do treści, bowiem wszystkie dotyczą oświadczeń konsumenta odnośnie dokonywanej czynności prawnej, Prezes Urzędu zdecydował o wymierzeniu jednej kary łącznie za stosowanie tych postanowień. Przy ustaleniu wysokości kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę: okoliczności naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy, które zostały opisane szczegółowo we wcześniejszej części decyzji oraz okres, stopień i skutki rynkowe naruszenia. Prezes Urzędu rozważył ponadto, czy wysokość kary powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.

W zakresie stosowania przez Przedsiębiorcę niedozwolonych postanowień umownych we wzorcu umowy, o których mowa w pkt I.10, I.11 i I.13 sentencji decyzji, Prezes Urzędu przy nakładaniu kary uwzględnił okoliczność, że kwestionowane postanowienia zostały zawarte we wzorcu umownym stworzonym przez Przedsiębiorcę jako profesjonalistę i stosowanym wobec konsumentów jako słabszych uczestników obrotu. W ocenie Prezesa Urzędu, nie ma wątpliwości, że zastosowanie klauzuli niedozwolonej jest przejawem nierównorzędnego traktowania konsumentów. Prezes Urzędu wziął przy tym pod uwagę, iż kwestionowane postanowienie wywołuje negatywne skutki w odniesieniu do zarówno ekonomicznych, jak i pozaeconomicznych interesów konsumentów. Postanowienia wzorca umowy, o których mowa w pkt I.10, I.11 i I.13 sentencji decyzji są odgórnymi oświadczeniami konsumenta-pożyczkobiorcy, narzuconymi konsumentowi wraz z podpisywanym wzorcem umownym pn.: „Oświadczenia pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową”. Skutkują one wywołaniem odpowiedniego stanu świadomości u konsumenta, który może zrezygnować z próby kwestionowania wskazanej w postanowieniu okoliczności, skoro sam podpisał, że rozumie znaczenie dokonywanych czynności prawnych. Oświadczenia o ww. treści stawiają zatem Przedsiębiorcę w uprzywilejowanej pozycji wobec konsumenta.

Należy zauważyć, że kwestionowane postanowienia zostały zamieszczone w „Oświadczeniu pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową” składanym każdorazowo przy zawieraniu umowy pożyczki zabezpieczonej zarówno przez ustanowienie hipoteki, jak i przeniesienie własności nieruchomości. Z wyjaśnień Spółki wynika, że Speed Cash Polska zawarła z konsumentami około trzystu umów tego rodzaju. W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia zarzucanego Przedsiębiorcy jest znaczny. Zgodnie z art. 111 uokik stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia. W przedmiotowej sprawie Przedsiębiorca działa jako instytucja pożyczkowa, a stosowane przez niego postanowienia uderzają w konsumentów jako słabszych uczestników obrotu,

znajdujących się nierzadko w trudnej sytuacji finansowej. Zdaniem Prezesa UOKiK również skutki rynkowe omawianego naruszenia mają szeroki zakres, bowiem kwestionowane postanowienia miały zastosowanie do wszystkich konsumentów, którzy zawarli umowy na podstawie omawianego wzorca. Wskazać należy, że Spółka zawarła ok. [...] umów w ciągu 16 miesięcy, wpływając negatywnie na sytuację ekonomiczną konsumentów. Nie bez znaczenia pozostaje również szeroki zasięg terytorialny stosowania wzorców, obejmujący obszar całego kraju.

Prezes Urzędu rozstrzygając wagę naruszeń uwzględnił również długi okres stosowania zakwestionowanych postanowień umownych. Postanowienia te znajdują się w we wzorcu umowy pn.: „Oświadczenie pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową” składanym każdorazowo przy zawieraniu umowy pożyczki zabezpieczonej zarówno hipoteką, jak i przewłaszczeniem nieruchomości, zawieranych na podstawie wzorców umownych pn.: „Umowa pożyczki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz ustanowienie hipoteki” oraz „Umowa pożyczki i umowa przeniesienia własności lokalu w celu zabezpieczenia jej spłaty oraz oświadczenie o poddaniu się egzekucji”, obowiązujących od 1 kwietnia 2016 r. do 21 lipca 2017 r. Spółka oświadczyła, że ostatnie umowy pożyczki w oparciu o ww. wzorzec zostały zawarte z konsumentami 21 lipca 2017 r., zaś Spółka nie wprowadziła nowych wzorców umownych. Zważywszy, że kwestionowane wzorce pozostawały w obrocie ponad rok, zaś „Oświadczenie pożyczkobiorcy wraz z deklaracją dochodowo-majątkową” obowiązywało już od 23 listopada 2015 r., Prezes Urzędu ocenił okres stosowania postanowień określonych w pkt I.10, I.11 i I.13 sentencji decyzji jako długotrwały

Na tej podstawie Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie [...] % obrotu Przedsiębiorcy, tj. [...] zł (słownie: [...] złotych) w zaokrągleniu.

Prezes Urzędu za okoliczność łagodzącą uznał zaniechanie przez Spółkę stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienia z dniem 21 lipca 2017 r. Z kolei za okoliczność obciążającą Prezes Urzędu uznał znaczny zasięg terytorialny naruszenia, obejmujący terytorium całego kraju. Wskazać należy, że z oferty usług finansowych świadczonych przez Przedsiębiorcę mógł potencjalnie skorzystać każdy konsument bez względu na miejsce zamieszkania.

Za zaniechanie stosowania wzorca umowy zawierającego kwestionowane postanowienia Prezes Urzędu postanowił obniżyć kwotę bazową o 30%, zaś okoliczność obciążająca w postaci znacznego zasięgu terytorialnego naruszenia uzasadnia w ocenie Prezesa Urzędu podwyższenie kwoty bazowej o 20%. Wskazane powyżej okoliczności: łagodząca i obciążająca oraz przyznane im wagi powodują obniżenie kwoty bazowej o 10%.

Uwzględniając powyższe Prezes Urzędu ustalił wysokość kary za stosowanie niedozwolonych postanowień wzorca umowy określonych w pkt I.10, I.11 i I.13 sentencji niniejszej decyzji na kwotę **130.760 zł (słownie: sto trzydzieści tysięcy siedemset sześćdziesiąt złotych)** w zaokrągleniu. Kwota ustalonej wyżej kary stanowi ok. [...] % obrotu osiągniętego przez Przedsiębiorcę w 2019 r. oraz stanowi ok. [...] % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 6 uokik.

Kara ta jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Spółki.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt IV.9 sentencji niniejszej decyzji.

Koszty postępowania (pkt V sentencji decyzji)

Zgodnie z art. 80 uokik, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Zgodnie z art. 77 ust. 1 uokik, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania.

Zgodnie z art. 263 § 1 kpa, do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56 uokik, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Zgodnie z art. 264 § 1 kpa jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

W wyniku przeprowadzonego postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorców umowy za niedozwolone, Prezes Urzędu w pkt I.1-I.13 uznał postanowienia wzorców umów stosowane przez Speed Cash Polska za niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i zakazał się ich wykorzystywania.

Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną postępowania. W związku z powyższym, postanowiono obciążyć stronę postępowania kosztami postępowania w wysokości **58,10 zł** (słownie: pięćdziesiąt osiem złotych dziesięć groszy).

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa **Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000** w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

W związku z powyższym Prezes Urzędu orzekł jak w pkt V sentencji decyzji.

Pouczenia:

Zgodnie z art. 112 ust. 3 uokik karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa **Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000**.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 uokik w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r., poz. 1460 ze zm. dalej jako „**kpc**”) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi, ul. Traugutta 25, 90-113 Łódź.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt V sentencji niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 264 § 1 kpa w zw. z art. 80 uokik oraz stosownie do art. 81 ust. 5 uokik w związku z 479³² kpc, przedsiębiorcy przysługuje prawo wniesienia zażalenia do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi, ul. Traugutta 25, 90-113 Łódź.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 785), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1.000 zł. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w zw. z art. 32 ust. 2 ww. ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 500 zł.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Ust. 2 ww. art. stanowi zaś, że spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki. Zgodnie z art. 105 ust. zd.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Stosownie do treści art. 117 § 1, § 3 i § 4 kpc strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

*Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury*

Tomasz Dec

Otrzymują:

1. [...]

pełnomocnicy Speed Cash Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji

adres do doręczeń:

[...]

2. [...]

Nadzorca Sądowy Speed Cash Polska Sp. z o.o. w restrukturyzacji

adres do doręczeń:

[...]

3. a/a

